

לחיפוש נצחיות רוח קדשו של אור האורות הנחל נובע מקור חכמה

אבן שדה

בס"ד | גליון 84 | תמוז תשפ"ד | ירחון חסידי ברסלב

מחבלי משיח יוצא

הנבואה המסתורית על הגזירות בדור האחרון ועל חסידי ברסלב שנחטפו בידי שלוחי צבא הצאר ♦ **יריעה הסטורית**

על חומותיו ירדשלים

סיפור חייו המסעיר של החסיד הקדוש ר' יעקב פילמר ועל המסע מברדיטשוב לעיר הקודש ♦ **מיוחד:** קטעים נדירים מתוך הספר 'ימי שמואל' שרואים אור לראשונה השופכים אור על תולדות חייו של ר' יעקב

עצת הגאולה

פאנל מיוחד ובו מספרים יקירי אנ"ש על רגעים וחוויות מיוחדים מהתבודדות בשדות השונים ברחבי העולם

גם ההצלה של ר' סנדר מידי המרצחים

קטעים מימי שמואל בפרסום ראשון

הוצאות גיליון חודש תמוז וחמיות ההפצה האדיקות

נדרמו על ידי השותפים היקרים
 כוני בית אבקשה והשלמת הסכום
 החסר בעזרתו וחזוקו של
 הדי"ר **אפרים פודטנר** שליט"א
 בזכות רבנותו יזכו לשפע רב טוב
 ולזיכרון כבודם הנצחי בתכלית

הינדק למשמעת פרק מ' במדור במסילות הנערים

מדן ועד באר שבע שיעורים להפצת האור ברחבי ארץ ישראל

התפילה הכי גבוהה שיחת חוד מאת הרח"ק ר' אברהם יצחק כרמל ז"ל

32

מתבודדים מספרים

אברכי אנ' ש מספרים ומשחפים בחוויות השמורות לעת השהות בין עצי היער ועל רגעי אור מזוהדים

26

נבואת הזעם

השיחה הנוראה של ר' נפתלי מנעמירוב שקושרת בין חבלי משיח ודהתנגדות על רבינו הקדוש אור האורות

22

נס ההצלה של ר' סנדר מידי המורצחים

קטעים מימי שמואל בפרסום ראשון

10

על חומות יב ירושלים

קטעים חדשים שנחשפו מתוך הספר ימי שמואל שופכים אור על חייו ופועלו של החסיד ר' יעקב פילמוך מברדיטשוב - ירושלים

ד"ל ע"י
מערסת אבקשה
טל': 02-539-6363
פקס: 077-318-0237

©
כל הזכויות שמורות.
העתקת קטעי מאמרים,
או תמונות, אך ורק
באישור בכתב מהמערסת.

הגליון מודפס ע"י מ.א. הפקות דפוס - כל סוגי ההדפסות במחירים זולים לקבלת הצעת מחיר משתלמת במיוחד פנו לטלפון 052-7631367

עיצוב גרפי ועריכה גרפית
E&LUM
ייעוץ שיווקי:
דוד קניג קמפינים

כאן מתחדשים! מוקד ברסלב
02.999.3.148
חדשות | ראינות | שיעורים
קו אחד חסידי ברסלב לשעבר

הקו של בני העלייה
לאודו של משה ר"ן מברסלב
07.99.4000.36

א קלאדיקו
אין לענן
02.560.7387

מדורים מלאי דעת מאזדה:

- 04 בערו כאש להבה
ניצני אור בשיחה מיוחדת מאת החסיד ר' לוי יצחק בנר ז"ל
- 06 התפילה הכי גבוהה
שיחתי המיוחדת של הרב ר' אברהם יצחק ברמל ז"ל
- 08 יכי נעזרי
שנה אחת בישיבת ברסלב
- 40 במסילות הנעדים
חניך למשמעת פרק ב'
- 42 להשקות אילנות
מזן ועד באר שבע
- 43 נקודת המקום
בית הכנסת 'קעניג גבעת שאול'
- 44 את שאהבה נפשי
התקרבותו של הר"ר אפרים שפירא

לתרומות
ושותפות
בבית אבקשה
פנו עוד היום:
בארץ ישראל
02-6237686
בארצות הברית
845-650-9368

אם אתם שותפים ומכל סיבה שודא לא קבלתם את הגליון לביתכם נא השאירו הודעה במספר 026237686 שלוחה 3

והיו בוכים ומתגעגעים... בוכים ומתגעגעים...

והרי אם לא נרפה מהשתוקקותנו אליו יומם ולילה ולא ניתן דמי לגעגועינו אליו, אנו מובטחים ועומדים ש"הנה הוא בא ויאמר הנני!!!"
עוד נזכה ונראהו עין בעין, ואז יתהפכו כל היגונות והאנחות לששון ושמחות, "לא ישמע בה קול בכי וקול זעקה כי אם שישו וגילו עדי עד, כי הנני בורא את ירושלים גילה ועמה משוש"

"ונעשה שם שמחה גדולה וחדוה גדולה מאד"

את כל זה מגלה לנו ללא הפסק והיסח דעת אותו בוכה ומתגעגע, אותו תלמיד יניק היניקין אשר כל חייו ומציאותו הם לשוב ולעורר את האהבה ואת הזכרון לסבא דסבין - כלליות הרועים גואלי הדורות. ואליו הם באמת נגלו ועליו סמכו ידיהם בברכתם, ונתנו במתנת עולמים להיותו כמותו ממש, ועוד כפליים לתושיה ברוחו וכוחו להנחיל את ברכתם ומתנתם לכל באי עולם.

הבכיה שהוא מגלה ומבכה היא בכיה אחרת לגמרי; הצער, האבל, הכאב ונחלי הדמעות שלו על החורבן הנורא המתחולל לעינינו הוא מסוך ושלוש עם התקווה השמחה הגאולה וצמיחת קרן הישועה העומדת ומשגיחה עלינו ברחמים אחר כחלנו ומצפה לצפייתנו אליה.

והוא מתעפר אתנו עד עפר ויורד אלינו לתחתיות ארץ להוציא יקר מזולל מזילותא דגלותא ובסתר האפר והאפרוריות של החרב ביותר מגלה בו את הפאר ואת היופי החבוי בכל איש מישראל, את החלק-אלוק ממעל השוכן בקרבו. ■

בשיאם של ימי בין המצרים, בעיצומו של תשעה באב, בשעה שנשרף ונהרס עד היסוד בית אלקינו, ובת ציון יושבת לארץ מתפלשת בעפר ומורידה כנחל דמעה, דווקא ביום זה ובשעה זו נולד הגואל מנחם הדורות (פתיחתא דאסתר רבא יא). זה העת והרגע בו אנו מתבשרים על הגאולה שאין אחריה גלות יותר תם עוונך בת ציון לא יוסיף עוד להגלותך".

אחרי שהכל חרב ונחרב. אחרי שבאה אותה רוח סערה וברחו כולם, לאחר שהירידה הנוראה של כלל ישראל, ה'בן היחיד', מהמלכות התממשה, מיד מתחיל להתגלות ולפעול התיקון הנפלא על ידי כלליות הבעטלער'ס [=הקבצנים]. עיין סיפורי מעשיות, מעשה משבעה קבצנים], אלו שזככו עצמם בתכלית השלימות שאין שלימות אחריו, אותם היוצרים יושבי נטעים - עם מלכו של עולם במלאכתו עוד מראשית ראשית הבנין. מעתה הולך ונבנה עולם ובנין חדש ונצחי זך ומזוכך בתכלית, שלא יחרב לעולם. והוא ילך ויזרח כאור נוגה הולך ואור עד נכון היום. זה היום אליו קיוותה נפש כל חי, עליונים ותחתונים לבואו מייחלים.

אבל כדי שזה היום יבוא ואור משיחנו ותקוותינו יתגלה לעין כל חי, מן ההכרח הוא שכולם יזכרו בו, ישתוקקו ויתגעגעו אליו עד כלות נפשם, עד שבכיה עצומה ומרוממת ואין סופית תשטוף את לבם עד יקוד, ומתוך כיסופם וצפייתם ישאגו היכן לוקחים את אותו גואל ומושיע, זה שהייה ומחיה אותנו בכל משך גלותינו בהיותנו דווים וסחופים יתומים ועוזבים באין אב ואם, בכל אותם זמנים חשוכים, בעת שנסתמו כל מאוריה וסוגרו כל שעריה.

כדי שזה היום
יבוא ואור משיחנו
ותקוותינו יתגלה
לעין כל חי, מן
ההכרח הוא שכולם
יזכרו בו, ישתוקקו
ויתגעגעו אליו עד
כלות נפשם, עד
שבכיה עצומה
ומרוממת ואין
סופית תשטוף את
לבם עד יקוד,
ומתוך כיסופם
וצפייתם ישאגו
היכן לוקחים את
אותו גואל ומושיע

"מה שהתרחש באומן בימי בין המצרים... ס'האט געקאכט', בימי בין המצרים בערו הר' בכות כמו דוד מים דורות, הקולות והצעקות, התפילות!..."

לב נשבר ונדכה אלוקים לא תבזה

(שואלים אודות השיחה הנדפסת באבני"ה ברזל: "אמר מוהרנ"ת שאנשים כשרים היו אומרים שבין המצרים יש להם ירידה") ה'שיחה' יכול להיות שהיא נכונה, אלא שהיא ללא ידיים וללא רגליים; וכי הייתה להם ירידה בימי בין המצרים! אדרבה, בימי בין המצרים התעלו בעבודת השם!!

(ר' משה בנינשטוק: אתם שמעתם שיחה זו?) בסגנון זה: "שאנשים כשרים היו אומרים שבין המצרים יש להם ירידה" - בוודאי לא שמעתי; אנשים כשרים התעלו בעבודת השם בימי בין המצרים, הסתובבו עם לב נשבר, עם כזה...

(ר' נחמן בורשטיין: יש הרבה שמדמינים לעצמם - מאחר ויש להם ירידה, סימן שהם אנשים כשרים) כן כן... (ר' נחמן: אבל שיחה הזו מסתובבת עדיין בין אנשים) יכול להיות שהפשט הוא: 'אנשים כשרים' אכן העידו שיש להם ירידה, אבל 'רבי נתן' לא סבר כמותם.

(ר' נחמן: כפי הנראה, עצם הדבר שהאדם מרגיש ירידה, זה בגלל שהוא איש כשר) יכול להיות בגלל שהם שבורים ברוחם מחורבן בית המקדש.

(ר' נחמן: אתם אף פעם לא שמעתם שיחה זו?) 'בזה הלשון' וודאי לא שמעתי, לשון השיחה דורש בירור כיצד נאמר באמת. מדוע לא מעיד רבי נתן על עצמו?! (רק נוקט בלשון 'אנשים כשרים' אומרים כן?). הלשון 'אמר מוהרנ"ת' לא נשמע מדויק; 'אנשים כשרים' אמרו כך - זה יכול להיות, אבל 'אמר מוהרנ"ת' - זה לא; הרי כל עניינו של רבי נתן היה רק התחזקות, רק שמחה והתחזקות!!!

(ר' נחמן: אבל אתם שמעתם שיחה בערך בזה הלשון?) לא, אני שמעתי ש"ימי בין המצרים הם יסוד בעבודת השם" - זה מה ששמעתי! "יסוד בעבודת השם"; אמירת תיקון חצות ביום, והלב נשבר - הם יסוד בעבודת השם.

רבי נתן אמר: "אני יכול לומר פירוש על ה'מהר"ם שייף הכי קשה, ולא על יהודי! שכן העיקר הוא לב נשבר ונדכה אלוקים לא תבזה, ומי יודע למי יש לב נשבר באמת!?"

כיצד אפשר לומר 'פירוש' על הזולת?! אם זולת יש לב נשבר' באמת - זה הרי עיקר החשיבות אצל השם יתברך! מה שהתרחש באומן בימי בין המצרים... ס'האט געקאכט', בימי בין המצרים בערו הלבבות כמו דוד מים דורות, הקולות והצעקות, התפילות!...

(ר' משה: תיקון חצות היה ביום או בלילה?) כן כן, ביום.

רחל מבכה על בניה

(לומד בליקוטי מוהר"ן תורה ס"ז תניינא "בראשית לעיני כל ישראל") אומר הרבי כך, יש "מאורי אור", ויש "מאורי אש". יש מאורות שמאירים, ויש מאורות שבוערים. מהו ההבדל בין 'אור' ל'אש'? שה'אור' מאיר, וה'אש' בוערת!

"והם זה לעומת זה", כשיש כח למאורי אור - נכנעים המאורי אש, "וכן להיפך" - כשנכנעים ונסתלקים המאורי אור מתגברים כנגדם המאורי אש.

וזהו חורבן בית המקדש, "ממרום שלח אש בעצמותי", המאורי אש התגברו בגלל שנסתלקו המאורי אור, ואזי "רחל מבכה על בניה", בגלל שהבכיה היא 'הסתלקות מאורי אור', "ואזי מתגברים מאורי אש".

"וזה בחינת העלמה", זה הכוונה 'העלמה' ממשיך הרבי ואומר: 'רחל מבכה על בניה' - מי הם 'בניה' של רחל? יוסף ובנימין!

הזוהר הקדוש אומר: "יוסף - צדיק לעילא, בנימין - צדיק לתתא", כך כתוב בזוהר.

ממשיך הרבי ואומר: 'רחל מבכה על בניה'; עיקר ההולדה של 'הצדיק', יוסף הצדיק - היה מרחל, ולכן דייקא היא 'מבכה על בניה', על שבניה כל כך נעלמים! רחל בוכה, השכינה בוכה, 'על בניה' - שהצדיק כל כך נעלם; יוסף הוא הרי הצדיק, ורחל מבכה ומיללת על שבניה כל כך נעלמים.

זוה בחינת "העלמה"...

"זוה בחינת העלמה" - זאת היא 'העלמה' - "שנתעלם היופי והפאר של כל העולם", יש צדיק שהוא היופי והפאר והחן של כל העולם!

מדוע שקוע האדם ב'הבל היופי'? כי הוא לא מרגיש שיש כזה 'יופי' של כל העולם! שזהו היופי האמיתי של כל העולם!

מדוע שקועים ב'חן של שקר'? כי לא מרגישים את הצדיק שהוא החן של כל העולם!

בגלל שאני לא מרגיש, ממילא אני שקוע ב'חן' אחר, ב'יופי' אחר של הבל!

הצדיק הוא היופי והפאר והחן של כל העולם, ומי שנכלל בזה הצדיק - בטלים אצלו כל מיני 'יופי' של הבל,

תיאורים
משזכבי לב
מלאי הוד
והחד על ימי
בין המצרים
אצל אנשי
שלוכמינו ועל
ימי ראש
השנה בצל
הקודש מפיו
של החסיד ר'
לוי יצחק
בנדר ז"ל
בהגשה
חזרת לרגל
היארציט
שחל השבוע

עצמי: "מה איתי? היכן אני בעולם?" לא ידעתי היכן אני בעולם!...

עמודים צפופים

בזמני עוד היו - בראש השנה הראשון שלי באומן, שנת תרע"ה - כבר חלפו מאז חמישים ותשע שנים (נכון לשנת תשל"ד) - היה זה משהו על-טבעי, ההתעוררות שהייתה בקלויז בימי ראש השנה, היה משהו שמחוץ לדרך הטבע, ממש ריחפו באוויר, ריחפו להשי"ת, היה זה משהו שלמעלה מדרך הטבע!

(השואל: סיימו את התפילה באותה שעה כמו בארץ ישראל, או יותר מאוחר?) לא, מאוחר יותר! בערך שעה יותר מאוחר מכאן; אינני מתעסק כל-כך בזמן שהתפילה ארכה, אלא יותר בתפילה עצמה שהייתה כזו תפילה...! בהיותי ילד בעיירות פולין, גדלתי ושהיתי במחיצת אדמו"רי פולין, בפולין היה האדמו"ר מגראדיזסק, האדמו"ר מקאז'ניץ, היו אדמו"רים רבים, האדמו"ר מסאכאוויטש הגיע, אדמו"ר פלוני, אדמו"ר פלוני, ראיתי את כל האדמו"רים, כל אדמו"ר היה מלווה באלפי חסידים, כולם היו אנשים משמכם ומעלה, מרוממים מעם!

אולם כשהגעתי לאומן וראיתי מה ששם מתרחש, עצרתי מלכת, שאלתי את עצמי: "מה איתי? היכן אני בעולם?" לא ידעתי היכן אני בעולם! כזו תפילה כמו שראיתי שם... עם כזה השתקקות להשי"ת, עם כזאת שמחה,

היכן רואים דברים כאלו?! היכן רואים כאלו יהודים!...

מה שהתרחש בצינון של הרבי החל מערב ראש השנה בחצות לילה עד זכור ברית, ומסיום תפילת שחרית עד תפילת מנחה, זהו משהו שלא ניתן לתיאור במילים! זה לא משהו שכן אנוש יכול לתאר כלל וכלל! "עומדים צפופים" ממש, עמדו, ריחפו באוויר, אינני יודע כיצד יכלו לסבול זאת?! להיות במקום כה קטן?! מה ששם התרחש, כמה הרהורי תשובה היו שם... כמה דמעות נשפכו שם... נורא נורא!

נדחפתי בינות למתפללי הצינון, אמרתי את 'עשרת מזמורי תהילים של תיקון הכללי', אולם 'השתחוות' לא הצלחתי לעשות בשום אופן מרוב הדוחק. התכופתי מעט ובקושי יצאתי משם בחיים, אולם היו שם חסידים שעמדו בציון במשך שעות ארוכות, שעות על גבי שעות, חשבתי בליבי: "אוי מהיכן הם לוקחים כאלו כוחות?! מהיכן יש להם כח להצטופף בדוחק שכזה?!" הרי זה ממש - אפילו הנשימה באה בקושי עצום!

התירוץ הוא: שהיה זה בבחינת "החכמה תחיה את בעליה", 'החיות' מהדביקות להשם יתברך הייתה כה גדולה, שהדוחק והצפיפות לא הורגשו כלל וכלל!

רבי נתן מביא שם, בראש השנה האחרון לחייו של הרבי, "רק האזנים היו פונים לרבינו ז"ל, אבל שאר הגוף היה עליו דוחק אנשים", רמסו את רבי נתן, טלטלוהו מצד לצד, אולם הוא לא השגיח על זה כלל וכלל, העיקר שאזניו ישמעו את דברי הרבי!

היה כזה אווירה שהרגישו את הרבי באוויר!!! היה שם איזה מין כוח עליון. ואכן התפילות, ואמירת הסליחות של זכור ברית היו משהו... עצם הדבר, האדם עצמו היה משהו... לא במצב רגיל, הייתה אטמוספירה שונה לגמרי, לא היינו בעולם הזה!

ראו בחוש שזהו כוחו הגדול של הרבי - "הראש השנה של הרבי!", הראש השנה של הרבי!

טוב עין

(רמ"ב: מי שימש כבעל תפילה בליל זכור ברית?) ר' אברהם שטרנהארץ! ר' אברהם היה זה שניגש לפני העמוד, ר' אברהם שימש כשליח ציבור בתפילות מנחה, ערבית, תפילת מוסף בשני הימים (לאחר ש' נחמן ממירובער

כל מיני 'פאר' וכל מיני 'חן של שקר' - כזה צדיק יש בעולם! הוא היופי והפאר והחן של כל העולם!

"יהי יוסף יפה תואר ויפה מראה", התורה משבחת את יוסף שהיה יפה תואר. וזה בחינת הכתוב: "יפה נוף משוש כל הארץ", הרבי אומר שהפסוק "יפה נוף משוש כל הארץ" שנאמר בשבח ארץ ישראל, והפסוק "יפה תואר ויפה מראה" בחינה אחת הם.

יוסף היה היופי של כל העולם, 'יפה נוף משוש כל הארץ', וכן הצדיק האמת שהוא בחינת יוסף, הוא ההידור והיופי של כל העולם!

היופי והחן והפאר של העולם

"וכשזה היופי והפאר נתגלה בעולם" - כשזה הצדיק שהוא היופי של כל העולם נתפרסם ונתגדל בעולם, "אזי נפתחין העינים של העולם!"

"שכל מי שנכלל בזה החן האמת של זה הצדיק, שהוא החן והיופי של העולם, דהיינו שמתקרב אליו ונכלל בו" - אזי נפתחין עיניו, הוא יכול לראות.

ומה הוא יכול לראות? אומר הרבי: "והעיקר להסתכל על עצמו" - מעתה הוא יכול להסתכל על עצמו! הוא יכול להתבונן ולבדוק בעצמו, היכן הוא אוהז עם מידותיו?

הצדיק הוא 'יסוד הפשוט', וממנו נמשכים כל הארבע יסודות, וכשנכללים בזה הצדיק - אזי יכולים להסתכל על עצמו ולבדוק היכן אני אוהז, היכן אני אוהז בכל מידותי?!

והעיקר להסתכל על עצמו

עיקר ההתקרבות מה שמתקרבים לצדיק היא להיטיב עמנו שנסתכל על עצמנו היכן אנחנו אוהזים! בהמשך דבריו אומר הרבי, שאחר כך יכול גם לראות ולהסתכל "בגדולת השם".

ממשיך הרבי ואומר: "ולהסתכל בעולם"; הרבי מדבר כאן משלשה סוגי הסתכלויות; כשנפתחין עיניו, אזי יש שלשה דברים: "רואה ומסתכל על עצמו"; "וגם יכול לראות ולהסתכל בגדולת השם"; "ולהסתכל בעולם".

אבל תחילה צריך להסתכל בשתי ההסתכלויות הראשונות: 'להסתכל על עצמו', ו'לראות ולהסתכל בגדולת השם', ורק אחרי זה - אומר הרבי - יכול גם לראות 'ולהסתכל בעולם'.

לצערנו, בימינו ניגשים תכף מיד 'להסתכל בעולם'... זה עתה התקרב לצדיק וכבר הוא מסתכל בעולם, הוא כבר 'מבין' על כל העולם, הוא כבר מבין על הזולת...

זו הרי ההסתכלות השלישית, זו ההסתכלות השלישית! ההסתכלות הראשונה היא לראות ולהסתכל 'על עצמו', איך אני אוהז בכל המידות?! הצדיק הוא יסוד הפשוט, וממנו נמשכים ה' יסודות; אדם שמקורב ליסוד הפשוט, יכול לראות ולהסתכל איך הוא אוהז בד' יסודות אשר מהם נמשכים כל מידותיו.

זה לא דבר של מה בכך... שכן לכל אחד יש מידות, כאלו מידות רעות, מידות שטותיות, והם כל כך חבויים בלב האדם, שהאדם לא מתעסק בזה כלל וכלל, לא מסתכלים היכן אוהזים עם המידות.

וממילא, אדם שלא מסתכל על שפלותו, גם גדולת הבורא הוא לא רואה, שכן שניהם תלויים זה בזה.

יש ווארט מהבעל שם טוב הק': "שנעדן - זיק, און לויבן - דעם אויבערשטן!" - תגנה את עצמך, ותהלל את הקדוש ברוך הוא.

ככל שהאדם שפל יותר בעיני רוחו, כמו כן הוא רואה היכן הוא אוהז, וכמו כן הוא רואה יותר גדולת השם!

נמצא איפה, שדבר ראשון צריך האדם לעסוק בשתי ההסתכלויות הראשונות, ורק מאוחר יותר יוכל להסתכל גם בעולם.

"כשהגעתי לאומן וראיתי מה ששם מתרחש, עצרתי מלכת, שאלתי את

לדבר בקול רם כמו ר' אברהם שטרנהארץ, אולם הוא דיבר, לא היו כל-כך הרבה אנשים, הרי היינו בבית פרטי, היו בסך הכל כמה עשרות אנשים. הייתי אז בחור צעיר, הסתובבתי כשיכור אחוז יין: "היכן אני? היכן אני בעולם? הרי כאן הוא הגן עדן! היכן אני בעולם? היכן אני נמצא? היכן אני בעולם?!"

(השואל: נוסח התפילות בראש השנה דומה לנוסח של יהדות פולין, או שמא הנוסח של יהדות אוקראינה שונה לגמרי?) כן, 'אבות' הוא מנוסח 'זאהלין' - הנוסח בתחילת 'אבות'. כמו כן הנוסח של 'כל נדרי', כולם הם הנוסח של רבי משה בנו של רבי פנחס מקוריץ. הנוסח הזה היה מקובל על כל יהדות אוקראינה, אולם הנוסח שלנו בתפילות מוסף, הוא הנוסח שחיבר "המגיד מטירהאויצע", הוא שימש כבעל תפילה בימי ראש השנה! "ר' יקותיאל" - בנו של ר' גרשון, שימש במשך מספר שנים כבעל תפילה אצל רבי נתן.

(רנ"ב: ר' גרשון עוד היה נוסע לרבי, רבי גרשון האריך ימים גם אחרי הסתלקותו של הרבי, האמנם?) כן כן, הוא היה נוסע, כולם היו נוסעים לאומן לימי ראש השנה (רנ"ב: אני מתכוון לשאול האם גם לאחר הסתלקותו של הרבי?) כולם נסעו, כולם נסעו לראש השנה!

למעט "ר' אהרן דער רב" ובנו ר' הירש לייב שלא נסעו, חוץ מהם כולם היו נוסעים לראש השנה (השואל: בניו של ר' הירש לייב - ר' חיים היה נוסע?) הם כבר נסעו לאומן! בניו של ר' הירש לייב נסעו אף הם, הרב מטשעהריץ, ואחיו ר' חיים, כולם נסעו. (השואל: ר' יודל, ר' שמואל אייזיק?) כולם, כולם נסעו!

השמש עצמו נשאר לישון...

(אחד הנוכחים: מיד לאחר הסתלקותו של הרבי עלה בדעתו של רבי נתן לעבוד את ה' בפני עצמו!) כן כן, היו לו מחשבות כאלו, אבל השי"ת ריחם עלינו, ועליו, ועל כולם, על כל ענייניו של הרבי; רבי נתן לא הוציא לפועל את רעיונותיו, אדרבה הוא החל לפעול למען ענייניו של הרבי ביתר שאת וביתר עוז! רואים שאפילו בדורות שלאחר הסתלקותו של רבי נתן, גם עסקו מאד לקרב נפשות, אה אה, ר' נחמן טולטשינער קירב אנשים, ר' לייב קוסטנטינר קירב מאות יהודים לרבי!

(רמ"ב: מי היה זה שקירב את ר' לייבל?) אינני יודע! (רמ"ב: הוא עוד הכיר את ר' נתן?) כנראה שלא, אפילו אם נאמר שהוא חי בזמנו של רבי נתן, לא מסתבר שהוא הכיר את ר' נתן, שהרי הוא התגורר בקוסטנטיין, שהיא עיירה מרוחקת מאד.

[ר' אייזיק'ל היה ילד כבן עשר כשרבי נתן נסתלק, הוא נולד בשנת תקצ"ה; הוא סיפר שבהיותו בקוסטנטיין הוא שמע על הסתלקותו של רבי נתן, אולם קוסטנטיין היא עיירה רחוקה מאד]

(רנ"ב: לר' לייבל לא הייתה שייכות עם ר' נפתלי?) אינני יודע, בראש השנה של שנת תרי"א החל ר' לייבל לשמש כבעל תפילה באומן, ובאותה שנה שנת תרי"א, התקרב ר' אייזיק'ל לדרכו של הרבי. היו תשע שנים שבהם הוא יכול היה להכיר את ר' נפתלי שנפטר בשנת תר"ך.

ר' לייבל היה מקרב אנשים לרבי, ומזרזם לנסוע לראש השנה לרבי, אולם הוא עצמו היה נשאר בקוסטנטיין עיר מגוריו, שם שימש כשליח צבור בימים נוראים לצורך פרנסתו. אנשי שלומינו היו אומרים עליו בדרך מליצה שהדבר דומה "לשמש שמעורר את בני עירו לאמירת סליחות, כשהוא עצמו חוזר לישון..." טוב, ככה הוא נהג.

בשנת תרי"א קירב ר' לייבל את ר' אייזיק, אמר לו ר' אייזיק: "אם אתה לא נוסע, אף אני לא אסע!" נו, ר' לייבל התבייש מפני ר' אייזיק, הוא הכיר במעלותיו, ולכן הלך והפקיר את מעמד פרנסתו בשביל נפש יקרה כזאת. ר' לייבל שימש כחזן בקוסטנטיין, כל כך אהבו אותו בקוסטנטיין, הוא היה אדם מופלא, שמעתי מספרים שהוא היה אדם מופלא ביותר, אה, נחמד לבריות באופן מופלא!

(השואל: מדוע באמת הוא לא נסע כל השנים?) הוא שימש כחזן בעיירתו! זה

נסתלק בשנת תרע"ט), ותפילת שחרית בשני הימים, וכל זה כשלאחר מכן היה לומד תורה מליקוטי מוהר"ן ברבים במשך ארבעה שעות ברציפות! את התורה הוא למד בכזה מין קול - כאילו הוא עומד לפני התיבה, הוא אמר את התורה בקולי קולות, בצעקות, ואם מישהו ניסה לגשת במקומו לתפילת ערבית בליל ב' דראש השנה - הוא לא הסכים בשום אופן! הוא אף פעם לא היה צרוד! בשנים בהם חל ערב ראש השנה ביום ראשון - היה הציבור מתקבץ כבר מערב שבת, ור' אברהם היה ניגש לפני העמוד במשך השבת כולה; קבלת שבת; מוסף; הוא שימש כשליח צבור בכל התפילות!

(רנ"ב: בשנים שראש השנה חל בימי חמישי שיש?) כן וודאי, לאחר ראש השנה הוא וודאי יכול היה לגשת לפני העמוד, החידוש הוא שאפילו לפני ראש השנה, שאז החזן צריך לשמור על כוחותיו על מנת שיוכל להתפלל בראש השנה, גם אז היה ר' אברהם ניגש בכל התפילות - הן בקבלת שבת; הן בתפילת מוסף בצפרא דשבתא; כשלאחר מכן הוא אומר תורה בסעודה שלישית!

אביו של ישראל קורסינסקי - ר' איציק קורסינסקי, מחשובי אנשי שלומינו, אמר פעם לר' אברהם שטרנהארץ בזה הלשון: "ר' אברהם, אתם צריכים להישמר מעין הרע!", ענה לו ר' אברהם: "הרבי הוא טוב עין, ממילא אינני מתיירא מרע עין!".

(השואל: מתי היה ר' אברהם לומד תורה בליקוטי מוהר"ן בפני הציבור?) בין יום א' דראש השנה, ליום ב' דראש השנה, בבין השמשות.

(רנ"ב: הציבור ישב והקשיב במשך 4 שעות ברציפות?) אומר לך, ביום א' דראש השנה לאחר אמירת 'תשליך', לא ניתן היה להיכנס לקלויז, הקלויז היה מלא עד אפס מקום מאנשי העיר, כל אנשי העיר אומן היו באים, לא ניתן היה להיכנס פנימה, המקום היה מלא עד אפס מקום!

לכן אנשי שלומינו היו מתקבצים בבתים, בביתו של ר' שמשון ברסקי התקבצו חלק מאנשי, בביתו של ר' נחום שוסטער התקבצו חלק מאנשי - ר' אברהם בן ר' נחמן היה מדבר בביתו של ר' נחום שוסטער, וכן בבתים נוספים היו קבוצות קבוצות של אנשי.

בקלויז היה ציבור גדול, כשרובו הגדול הוא מאנשי העיר ולא מאנשי, וזאת מכיוון שאנשי העיר רצו גם הם לשמוע את אמירת התורה. ור' אברהם רצה לסיים תורה מתחילה ועד סוף, הוא לא רצה להפסיק באמצע תורה, הוא היה לומד את התורה "תקעו אמונה", או "תקעו ממשלה", את התורות הארוכות הוא היה לומד, והוא רצה לסיים מתחילתם ועד סופם!

(ר' מאיר קרליבך: נמצא שר' אברהם בן ר' נחמן לא התפלל תפילת ערבית בקלויז?) לא, הוא לא התפלל תפילת ערבית בקלויז, לא ניתן היה להיכנס פנימה! היו כל כך הרבה אנשים שאפילו לפרוודור לא ניתן היה להיכנס, אנשי העיר היו מגיעים מוקדם!

התפללנו תפילת מנחה, ולאחר מכן הלכנו יחד לאמירת תשליך, ולאחר אמירת תשליך התפזרנו בבתים.

(השואל: בני העיר לא באו לתפילות - הם באו רק לשמוע את אמירת התורה?) הם כבר היו נשארים גם לתפילת ערבית, ר' אברהם היה בעל תפילה עם חן מיוחד! הוא היה מתפלל תפילת ערבית בכזה קול, הוא התפלל תפילת ערבית יפה מאד!

(רמ"ב: מן הסתם אנשי העיר רצו לראות את האורחים שבאו מרחוק?) כל בני העיר באו, היה ציבור כה גדול, שלא ניתן היה להיכנס לקלויז פנימה, ואפילו בחוץ לא היה מקום לעמוד, לכן היינו מתפזרים בבתים; גם בבתים היה משהו מיוחד, אה אה!

(השואל: מי שימש כשליח צבור בליל ב' דראש השנה, בבית בו התפלל ר' אברהם בן ר' נחמן?) היו אברכים שניגשו לפני העמוד, "נאשקע" עליו השלום היה מתפלל, "איציק'ל" אביו של "דוד כוכב-לב", גם הוא היה בעל תפילה, היו בעלי תפילה. מה אומר לכם? היו כאלה התקבצויות בבתים, אה אה! אוי אוי היו בבתים כאלו התקבצויות, נפלא, נפלא ממש!

(רמ"ב: ר' אברהם בן רבי נחמן היה מדבר בקול רם?) ר' אברהם דיבר - הוא לא יכל

היה מקור פרנסתו, באותם ימים שכרו של 'בעל תפילה' בימים נוראים, היה בו כדי לחיות לכל ימות השנה; הוא ידע שאם הוא לא ישמש כשליח צבור בימים נוראים - הוא יאבד את מקור פרנסתו לכל השנה, כבר לא צריכים אותו!

(רנ"ב: בשנת תר"א הוא קירב את ר' אייזיק, ובאותה שנה הוא החל לשמש כבעל תפלה בקיבוץ באומן?) כן, כן, באותה שנה הוא השתתף בקיבוץ באומן בימי ראש השנה!

הכרתי אנשים שעוד זכרו את המחזה כיצד ר' אייזיק נכנס יחד עם ר' לייבל לקלוז' בפעם הראשונה, ערב ראש השנה, יום לפני ראש השנה, אותם יהודים עוד זכרו אפילו את ר' נתן!

בשנת תר"א נכנסו ר' אייזיק ור' לייבל יחדיו לקלוז', ר' אייזיק היה אברך 'משכמו ומעלה' - כמו שכתוב על שאול המלך, הוא היה אז אברך צעיר; ברגע שר' אייזיק נכנס, הביטו בו כולם, וראו שר' לייבל נוכח אף הוא! הבינו כולם שבכדי להביא את האברך הזה, היה ר' לייבל חייב לבוא בעצמו, ההישארות בבית לא הייתה עוזרת לו.

אנשי שלומינו ראו שר' לייבל הפקיר את מעמד פרנסתו, פרנסה של שנה שלימה, אז הם הלכו ומיד בערב ראש השנה אספו הם עבורו סכום כסף שיספיק עבורו לשנה שלימה, הם אספו סכום של 84 רובל!

כל זה התרחש בשנת תר"א, לפני 123 שנים (בחישוב משנת תשל"ז), באותם ימים 'שמונים וארבע רובל' היה סכום שאפשר להתפרנס ממנו בכבוד במשך שנה שלימה! הם דאגו לו ואספו עבורו את מלא הסכום, הוא הרי הפקיר את מעמד פרנסתו!

כתפלת זקן ורגיל ופרקו נאה

באותה שנה - שנת תר"א, כבר שימש רבי נחמן טולטשינער כבעל תפילה בראש השנה; רבי נחמן החל לשמש כבעל תפילה בשנת תר"ח, נמצא שר' נחמן כבר שימש כשליח צבור שלש שנים (תר"ח, תר"ט, תר"י) והנה בא ר' לייבל, שאף הוא שימש כחזן בעיירת מגוריו, אם כן מן הראוי לכבד אותו לשמש כחזן באחת התפילות, על-אף שהמתפללים הקבועים לא רצו בכך (רנ"ב: בגלל הנוסחא?) לא, הנוסחא לא היה משהו שהסתכלו עליו.

אמנם הם לא רצו שר' לייבל ייגש, הם ידעו שתפילתו של רבי נחמן טולטשינער היא עניין אחר לגמרי, אולם אנשי שלומינו היו מאד זהירים שלא לגרום לשני 'חלישות הדעת', הם כל-כך נזהרו שלא להחליש את דעתו של השני, עד שהם אמרו: "נכבד אותו בתפילת מוסף של יום ב' דראש השנה!"

(רנ"ב: נמצא שר' נחמן טולטשינער בשלשת השנים הראשונות ניגש לתפילת מוסף בשני הימים, ובשנים הבאות רק יום אחד?) כן כן! ר' לייבל ניגש לתפילת מוסף, הוא התפלל כמו 'חזן'; כיום ישנם חלקים בתפילה שאנחנו מתפללים בנוסח שלו, ישנם קטעים רבים שלקוחים מהנוסח של ר' לייבל, ההקדמה ל'אשרי' היא הנוסח שלו, הניגון שמנגנים

קודם אשרי, כמו כן כל הנוסח של "הנני העני ממעש" גם הוא של ר' לייבל!

ר' נחמן טולטשינער היה מתחיל קדיש, ר' נחמן היה אומר "הנני העני ממעש" בלחש, ורק כמה מילים בודדות היה אומר בקול רם, אולם רוב המילים הוא אמר בלחש.

ישנם קטעים נוספים בתפילה שלקוחים מר' לייבל (רנ"ב: מכלכל חיים?) גם כן של ר' לייבל! (השואל: גם בתפילת שחרית יש קטעים שהם מהנוסח שלו?) לא, תפילת שחרית היא בנוסח של ר' נחמן טולטשינער, אבל יש עוד חלקים בתפילה...

ר' לייבל היה בעל בכי גדול, לעומתו ר' נחמן טולטשינער היה מתפלל בהתעוררות עצומה, אך לא היה מזיל דמעות כמו ר' לייבל - ר' לייבל היה שופך דמעות כמים בתפילתו, היה לו קול יפה, הוא היה חזן יפה מאד; אתה מבין לבד שרוב הציבור נהנה יותר כשר' נחמן טולטשינער התפלל לפני העמוד.

שמעתי מבנו של ר' יצחק בער [ר' יודל] שהיה חתנו של ר' נחמן טולטשינער; לר' נחמן הייתה בת יחידה מזיווג ראשון, והוא השתדך עם ר' יצחק בער [מגדולי תלמידי מוהרנ"ת] - ר' יודל בנו של ר' יצחק בער היה חתנו של ר' נחמן טולטשינער, הכרתי אותו, הוא היה מאנשי באברניץ. הוא היה עוזר לר' נחמן בתפילתו בעת שעמד לפני העמוד. אמר לי ר' יודל: "בצעירותי עמדת סמוך לחמי בשעת התפילה, חמי כל-כך בער בתפילתו כמו "לאקאמאטיוו - קטר", הקטר שמוביל את הרכבת כולה - החום ששורר שם הוא נורא - חמי כל-כך בער בתפילתו כמו "קטר"!

רואים הרי שר' לייבל היה אדם גדול - אולם תפילתו לא הייתה כשל ר' נחמן טולטשינער! שמעתי מספרים שבאחת השנים בראש השנה, כשר' נחמן סיים להתפלל, סיכמו ביניהם חלק מהמתפללים, שגם ביום ב' דראש השנה ייגש ר' נחמן לתפילת מוסף, זהו זה! בשומעו זאת ניגש ר' לייבל לאותם מאנשי שלומנו, ביניהם היו גם בניו של ר' נתן ואמר להם: "אתם לא יכולים לתאר לעצמכם את גודל חלישות הדעת שתהיה לי מכך!", אתה שומע?!

אמרו לו אותם מאנ"ש: "רבי לייבל, אתם תתפללו מחר לפני העמוד!", אתם תתפללו מחר! רואים מכאן מה הפירוש 'יהודים יראים ושלמים!' לכתחילה הם העדיפו שר' נחמן ייגש לתפילת מוסף, אבל בגלל שהם ידעו שדעתו של ר' לייבל תיחלש מכך, אז הם וויתרו על רצונם; הוא לא היה יהודי פשוט, הוא היה יהודי צדיק! אולם 'חלישות הדעת' יכולה לעיתים לפגוע במח - בעבודת השם. זה לא ענין של גאווה ח"ו, כזה יהודי - הוא לא אמר להם זאת בגלל שהוא בעל גאווה חלילה, אלא זוהי בחינה שרואים בחז"ל מושג של "חלשא דעתיה", וכפי שהגמרא מספרת על ר' יוחנן "חלשא דעתיה", לפעמים רואים אצל הגדולים עניין כזה של חלשא דעתיה, אמרו לו אנ"ש: "ר' לייבל, אתם תשמשו מחר כבעל תפילה במוסף!"

התפילה שמוכיאה לתכלית התורה!

דיבורי להבת
שלהבת
במעלת
ההתבודדות
העולה על
הכל בשיחתו
של הרה"ח ר'
אברהם יצחק
כרמל ז"ל
● מוגש לדגל
היארציטי

ולעומתה, יש תפילה גבוהה יותר, אך גם היא נמוכה מהתורה וטפילה לה, כשמתפלל על גשמיות בכדי שיזכה לקיים את התורה, שיהיה לו ממון כדי לשלם שכר לימוד והוצאות שבת וימים טובים, בריאות לעבודת ה', ועוד על זה הדרך. ר' נתן מבאר כי על תפילה כזו אמרו בגמ' 'זמן תורה לחוד, זמן תפילה לחוד', ועל המאריך בה ביותר אמרו חז"ל 'מניחים חיי עולם [עסק התורה] ועוסקים בחיי שעה?'

אך יש תפילה שעליה אמרו חז"ל 'והלוואי שיתפלל אדם כל היום כולו', תפילה שהיא תכלית התורה, שהיא חלק ממטרת הלימוד - שיזכה לקיים את התורה, שיזכה להפוך את הטבעים שלו ותאוותיו שיהיו כרצון ה'! ולכן אמר רבינו (שם) שחמשה ספרי תהלים שיסד דוד, הם כנגד חמשה חומשי תורה, משום שהם הדרך לקיומם! וכדברי רבא במסכת ברכות 'תכלית תורה תשובה ומעשים טובים' וכן אמרו 'לא המדרש עיקר אלא המעשה', כי זו כל המטרה! וכמו שאמרו חז"ל שהתלמוד גדול יותר מהמעשה, משום שהתלמוד מביא לידי מעשה - היינו שכל גדלותו וחשיבותו הוא שרק על ידי הלימוד הוא יכול לדעת מה רצון ה' שיעשה - שזו היא התכלית! דוד חמי ז"ל סיפר שכשאביו התקרב לברסלב, הוא הסתובב עדיין הרבה אצל החזון איש. ופעם אמר בפניו את ביאורו של רבי נתן הנ"ל לסתירת מאמרי חז"ל בעניין מעלות התפילה - אם היא נמוכה מתורה או גבוהה, שמוהרנ"ת מבאר שהכל תלוי על מה הוא מתפלל כאמור. וסיפר לי שכששמע זאת החזון איש נענה ואמר בהתפעלות: 'א אמת'ער תירוץ! א שיינער תירוץ!' [תירוץ אמיתי, תירוץ נפלא].

ר' נתן מבאר (בהלכות קריאת שמע ה"ה) את הסתירה בין כנסת ישראל שזועקת 'השיבנו ה' אליך' - וה' משיב לה 'שובו אלי ואשובה אליכם', ואם נשאל: מי צודק? בוודאי שה' צודק, אך כיוון שהאדם לעיתים לומד, ועדיין אינו יכול לקיים מה שלמד, למרות שהוא רוצה לקיים, או אז הוא צריך להתפלל על כך לה' ואז נחשב לו כבר שהתחיל לעסוק בתשובה, ולקיים את מה שמוטל עליו, כי אף שידוע מה צריך לעשות כדי לשוב, אבל עדיין אינו

ה'תשובה של ה' יתברך', והקשר שלה למעמד הר סיני

כשמדברים על התבודדות ושיחה בינו לבין קוננו, ישנן שתי גישות שרווחות בציבור, יש גישה המתייחסת להתבודדות, שבעצם, עדיף שתשב ותלמד בלי הפסק ולא "תבלה" את זמנך בהתבודדות, ח"ו. אך אם לדאבונך הינך רואה שעבודת ה' שלך 'לא מתקדמת'. אתה נותר מאחור כשבני גילך מתקדמים בתורה ועבודה - אכן, לעת כזאת יעצו רבותינו בעלי המוסר והחסידות - לפרש שיחתו לפני ה' בשפת האם שלו כדי שיעלה ממצבו הביש ויחזור ל'דרך המלך' - אז תוכל לעסוק כסדר על פי דרכו בתורה ותפילה מבלי 'להזדקק' לצאת ולבלות שעה תמימה בין עצי היער...

לעומת דעה טיפשית זו, אנו מאמינים שאם רבינו ז"ל קרא להתבודדות 'מעלה עליונה וגדולה מן הכל', ועל ידי ש'עושים מתורות תפילות' אזי 'עולים שעשועים שלא עלו מימות עולם', ואין זה 'חזיון בעלמא' כי אם מכוון גדול כאמור, ואם כן עצת ההתבודדות היא בגדר 'מצווה חיובית', 'עצת העצות', אין אנו מקיימים אותה רק בעת צרה ונפילה וכו' אלא היא עיקר גדול בכל מצב רוחני בו יהיה האדם, ולהלן נראה שהיא עיקר ותכלית כל מצוות תלמוד תורה שהאדם מקיים - כי רק על ידי ההתבודדות יזכה לברר את הטוב מהרע בשורשי נפשו, עד שיזכה לקיום התורה!

ה'דדוש' בליקוטי הלכות שהחזון איש הפליג בהתפעלות 'א אמת'עד תירוץ! א שיינער תירוץ!

מוהרנ"ת אומר (בהלכות ראש חודש ה"ה, המיסודת על תורה ע"ג תנינא) שיש 'תפילות רעות', שזה כשאדם מתפלל על הגשמיות לשם גשמיות, וכהגדרת הזוהר הקדוש 'דצווחין ככלבין הב הב, הב לן חיי הב לן מזוני'.

מה שה' רוצה, ובכך הוא מגיע לכיסא הכבוד ממש! דבר כזה אפשרי רק על ידי התפילה - זו ה'תשובה' של שער החמישים, של ה' בעצמו. כי מטרת הבריאה היא כדברי המדרש (תנחומא נשא סי' כד) שהקב"ה התאוה שיהיה לו יתברך דירה ושישכון בתחתונים. בעקבות חטאי הדורות שכינו ית' עלתה כביכול מרקייע לרקיע ונעלמת ונסתרת מאיתנו יותר ויותר, עד שהצדיקים ומשה רבנו בפרט, הורידו והמשיכו את שכינתו כביכול יותר ויותר, ותכלית השלימות היתה בהר סיני, 'ירד ה' על הר סיני', בעולם הזה ממש, קירבת אלוקים כזו זוכים ומשיגים על ידי ההתבודדות!

ה'ראשית חכמה' מקשה - הרי דוד נקרא 'אדם השלם' - כמו שנאמר עליו 'וה' עמו', שאומרים על זה חז"ל שהלכה כמותו בכל מקום, ויותר מכך, נאמר עליו שלא פסיק פומיה מגרסא' כל ימיו, והוא אף המית היצר הרע כמו שכתוב 'וליבי חלל בקרבי' - ואם כן, מדוע הוא זעק והתפלל לב טהור ברא לי אלוקים? הרי את אותו הזמן הוא היה צריך לנצל את הזמן לעסוק בתורה וללמוד ספרי מוסר.

וכתירוץ, מבאר הראשית חכמה שעל ידי התפילה והזעקה הוא פעל בנפשו את מה שהתורה כביכול לא יכולה לפעול! וכמו שמבאר מוהרנ"ת את מה שאמרו חז"ל 'המאור שבה מחזירו למוטב', ושואל מוהרנ"ת כיצד יתכן שאדם לומד ועדיין לא שב בתשובה? ומבאר מוהרנ"ת כי לתורה יש כח לשמור את האדם שיקיים המצוות ולא יסור מהדרך, אך בשביל זה בעצמו שהאדם יזכה לברר את מידותיו וטבעיו ולקיים את התורה - לזה אפשר לזכות רק על ידי התפילה, ועל ידי זה ממילא ימליך עליו את ה' לגמרי ואז יזכה שיתקיים בו מה שכתוב על התורה הקדושה 'בהתלכך תנחה אותך' מה לעשות ומה לא, ויהיה לו כוח להתגבר ולעשות כציווי התורה!

הרי בלימוד התורה מצאנו דבר נורא שאין בשום מצווה, חז"ל אומרים ש'אם לא זכה נעשית לו סם המוות', בכל המצוות אין זאת מציאות שהם יתהפכו לרע, רח"ל, מה שאין כן בתורה אמרו חז"ל שזה יכול להיות ח"ו לסם המוות ר"ל. כי אחרי קיום מצווה האדם מרגיש שהוא קיים את המצווה, וזהו מה שאין כן אחרי הלימוד אם זה 'בגאווה' ח"ו, הוא מרגיש שאני למדתי והצלחתי! זו מצווה של שימוש בשכל! ומי שלומד ומרגיש שהוא מצליח, יכול להיות שהתורה לא תשנה אותו ואת מידותיו. וכמו שהרב הקדוש ר' חיים ויטאל (בהקדמה לשער ההקדמות) זועק בקול מר על אלו שלא לומדים כהוגן וכראוי, שאין זה לימוד נכון, ואם הם יאמרו שהם לומדים לשמה, הרי התנא רבי מאיר מכחישן שאמר שעל ידי התורה 'זוכה לדברים הרבה', והיכן הם הדברים הרבה' שלהם? כי אם הוא לא מתחבר לנותן התורה, רק 'לחומר הנלמד', הוא לא יכול לזכות לדברים הרבה, כי תורה בלי הקב"ה זה לא 'תורה'! ולכן חז"ל דורשים על דוד המלך שהלכה כמותו מהפסוק 'וה' עימו' - שיש לו קרבת אלוקים, שזה הסימן 'לתורה אמיתית'! וכמו שרואים באהבת עולם' שרוב הברכה מבקשת על דביקות בה'. ולכן השי"ת אומר על מעמד מתן תורה שכל זה היה 'בעבור תהיה יראתו על פניכם לבלתי תחטאו', כי זו המטרה והתכלית של כל לימוד התורה.

ה' יזכנו שנבין שההתבודדות היא עיקר שבעיקרים, כי על ידי זה נזכה באמת לקיום התורה, וללימוד התורה כראוי, ולהיות אנשים כשרים, שזה היה רצון ה' ומטרתו בנתינת התורה, 'לבלתי תחטאו', יהי רצון שנזכה לכך במהרה בימינו אמן. ■

יכול לקיים מחמת היצר הרע הבווער בו, ולכן מתפלל שיזכה לשבר את התאוות וכו' וזוה נחשב שעוסק בתשובה ממש, ואז ה' כבר משיבו אליו.

החיד"א ומוהרנ"ת הקשו ותידעו כ'שני נביאים המתנבאים בסגנון אחד'.

אם נשים לב, בתפילת שמונה עשרה אנו מבקשים 'והחזירנו בתשובה שלמה לפניך', ולכאורה, איזו מין בקשה זו? הלא אם אתה רוצה לשוב - תשוב! מי מפריע לך? וכשתתחיל, אזי 'הבא ליטהר מסייעים לו! אין אומרים 'ועזרנו לשוב' אלא 'השיבנו!', וכן בברכות השחר 'וכוף את יצרנו להשתעבד לך' לכאורה הרי זה ממש ביטול הבחירה - הרי אם תרצה, תכוף את היצר, ובאיזו עזות אתה מבקש על כך?!

ומבאר ר' אברהם בר"ן שזהו עיקר הבחירה של האדם - האם להתפלל להנצל מהיצר הרע, ולא להפסיק ולהתייאש מכך שאינו מצליח בניסיונותיו לגבור על היצר הרע! כמו שהחיד"א ומוהרנ"ת שמפליא לראות איך ששניהם שואלים בסגנון אחד על מאמר החכם הידוע 'אין דבר העומד בפני הרצון', והם שואלים: הרי רואים הרבה פעמים שאדם רוצה, ואף על פי כן לא עולה בידו להתקרב לה' ולזנוח מעשיו הרעים, וכיצד ניתן לומר שאין דבר העומד בפני הרצון, ושניהם עונים באותה הדרך - שאכן בפני ה'מעשה' יש הרבה 'עומדים' שהם המפריעים והמעכבים, אך למעלה ידונו את האדם מדוע לפחות לא רצה והתפלל, כי 'אין דבר העומד ומפריע בפני הרצון', היינו כי הרצון חופשי תמיד! למה לא ביקשת מה' שיתן לך לב ליראה אותו כל הימים?

כאמור רבינו ז"ל קרא להתבודדות 'מעלה עליונה וגדולה מן הכל', המעלה העליונה של ההתבודדות היא כמו מעלת התהלים שרבינו מבאר (בתורה ע"ג ח"ב) שיש מ"ט שערי תשובה, ושער החמישים הוא השער הגבוה ביותר, שהוא נקרא 'התשובה של ה' יתברך בעצמו' כביכול. כמו שה' אומר לישראל - 'ואשובה אליכם', שהשם יתברך חוזר אלינו כביכול. והם כנגד מ"ט ימי הספירה, כשביום החמישים אז 'ירד ה' על הר סיני', שהוא כנגד התשובה של השם יתברך, שהשם יתברך יורד אלינו. אבל צריך עדיין להבין מהי השייכות בין ירידת ה' להר, לעניין ה'תשובה'? כי מהות התשובה היא לשוב ולתקן את השורש שלך עד שזוכים למצב של 'קודם החטא', כמו שהזוהר הקדוש מסביר על הטעם 'זרקא' מטעמי המקרא, שהוא על שם 'דאזדריקת לאתר דאתנטילת מתמן' - [שהנשמה חוזרת ונזרקת למקום שהיא ניטלה ממנו] (תורה ליה), וה'מגלה עמוקות' מפליג עוד יותר בביאור הגמרא 'גדולה תשובה שמגעת עד כיסא הכבוד', ומבאר כי כל נשמות ישראל חצובות מ'תחת' כיסא הכבוד, אך על ידי התשובה זוכה ועולה עד כיסא הכבוד עצמו, וזו תכלית הבריאה, שהאדם ישוב ויגיע לשלימותו, לכיסא הכבוד ממש

ורבינו מסביר שם שלשער הנו"ן של התשובה זוכים על ידי התהלים, דהיינו שכיוון שתהלים נאמר ברוח הקודש לכל אחד, אזי על ידי אמירת תהלים כל אחד יכול לשוב ולזכות להגיע עד לשער החמישים של התשובה, וזו היא ה'תשובה' שמשגיגים על ידי התבודדות לא רק 'למחוק את העוונות ולהקל את העונשים לעולם הבא', רק לזכות לעניין אחר לגמרי - שזה הזיכוך, וביטול הטבע לגמרי, דבר שהוא רחוק כל כך מהמציאות שאדם יזכה לבטל את רצונותיו ועצמיותו, עד שהוא ירצה רק

ימי נעורי

זכרונות מאירים משנות הנעורים לאורו של הנחל טובע ♦ מאת: נחמן גלינסקי

רק שנה אחת...

הרה"ח ר' אהרן דוד ברזסקי שליט"א בזכרונות מראשית ימי בחרותו לפני כשישים שנה ♦ על ר' לוי יצחק בנדר, ר' וועלוול חשין, יחסו המיוחד של אביו החסיד ר' יעקב זאב ברזסקי לבחור הצעיר שלמד בישיבה המרוחקת, ועוד שלל גילויים ♦ 'אהרלה', המקום שלך הוא בישיבה של הרבי!

בכל יום ראשון היה הרה"ח ר' וועלוול (- בנימין זאב) חשין ע"ה מגיע מירושלים ושוהה בישיבה למשך כל ימות השבוע במהלכם שימש בתפקידו כמגיד שיעור. אגב, אבי היה שולח עימו כל שבוע מיני מתיקה עבורי כדי שאוכל ללמוד כראוי.

ר' וועלוול התגורר אז בשערי חסד, ואבי היה נוסע במיוחד לביתו כדי להביא לו את החבילה, כך בכל שבוע. החבילה הכילה פירות וממתקים וגם כמה פונט (המטבע דאז...) כדי שאם ארעב אוכל לקנות לעצמי מיני מאכל. לחבילה היה מצורף גם מכתב מאבי בה חיוקני ועודדני להתמיד בתורה הקדושה ולהתפלל כראוי, ר' וועלוול הבחין פעם שאני מקבל מכתבים וביקש ממני לקרוא את המכתבים, הוא היה קורא וחוזר וקורא וממש נהנה מתוכן הדברים.

למעשה, מאחר שנהניתי מאוד והמלמד שלי בעץ חיים לא חזר לאיתנו, נוכחה אמי שהלימוד בישיבה מיטיב עמי ונשארת ללמוד שם.

כיצד היה נראה החזן הישיבתי בעיני בחרו ישיבה בן 12 בלבד?

ה'וועקער' וה'טאטע' (-ה'מעורר וה'אבא) של הישיבה היה החסיד ר' שמעון ברגשטיין זצ"ל - מקים ומייסד הישיבה והנושא בעולה. מידי בוקר היה מגיע להעיר את הבחורים לתפילת שחרית, ר' שמעון אף פעם לא אמר 'מאוחר' או 'קום כבר', אלא דיבר אל הבחורים המתעוררים ככזו לבביות, הוא היה מדבר אלינו, ה'שי"ת מחכה לך, הוא רוצה שתבוא להיכל הישיבה' וכהנה. אם היה מבחין שבחור שכח להכין קערה וספל לנטילת ידיים היה טורח בעצמו ומכין לבחור מים לנטילה - 'נעגיל וואסער'.

בנוסף זכינו לבלות רבות יחד עם הרה"ח ר' נתן ליברמנש, יאריך ה' את שנותיו בנעימים, שהיה משקה את האילנות כצוואת החיגר בסיפורי מעשיות. היינו מגיעים אליו ומבקשים: 'ר' נתן, צריכים קצת חיזוק, על כל בחור עובר מה שעובר, לפעמים מתגברים הגעגועים ולפעמים צריך חיזוק בלימוד ועבודת ה', ור' נתן היה דולה ומשקה מתורת רבינו הקדוש.

הוא הסתובב הלך וחוזר בהיכל הישיבה בשעות אחה"צ כשכל העת פיו ממלמל דיבורי התבודדות, הוא הסכים שנשאל אותו שאלות והיה זה תענוג צורף. כל פעם חיפשנו שאלות מתחת לשטיח כדי לזכות לשמוע

מה תוכלו לספר לנו על ימי הבחרות שלכם, כיצד התחזקתם באותם ימים?

למעשה, על ימי בחרותי המאוחרים לא אספר כאן, אלא רק על שנה אחת שהתחילה עוד לפני הבר מצווה שלי, ואפשר לומר עליה שהיא השנה המכוננת בחיי. אני בטוח שרק בזכות אותה שנה שלמדתי בישיבת ברסלב יש לי כיום שייכות לענייניו של הרבי, הטעם שלה לא יפוג לעולם, ובכל עת שאני נזכר בעונג שחוויתי שם אני מתגעגע אליו עד כלות... וכך הכל התחיל. הייתי אז תלמיד ב'עץ חיים', עדיין ילד לפני בר מצווה. פעם הגיע אליי החסיד ר' לוי יצחק בנדר ע"ה, שכידוע פעל רבות למען ישיבתנו הק' בבני ברק, ואמר לי בהחלטיות: 'אהרלה, איך תתחזק פה בעבודת ה' בין הזקנים פה ב'שול'? דיין פלאץ איז אין רעבינ'ס ישיבה!' (-אהרלה, מקומך בישיבה של רבינו!).

הייתי ילד ירושלמי בן שתים עשרה, ולא האמנתי שהוריי יסכימו לשלוח אותי ללמוד בבני ברק, בפרט שאני בן הזקונים להוריי, אבל ר' לוי יצחק לא התעצל. היינו גרים בשכונת אליו ברחוב סלנט והוא טרח והגיע ברגליו עד לביתנו לשכנע את הוריי על כך, לבד מכך הוא שוחח רבות עם אבי איתו למד יחד בכלל.

אבי, החסיד ר' יעקב זאב ז"ל הביע את הסכמתו אך אמר לרלוי"צ שנצרכת גם הסכמתה של אמי, שעדיין חששה מהמהלך. אך ר' לוי יצחק לא אמר נואש. הוא ביקש והפציר, שכנע כי לומדים כבר בישיבה כמה בחורים צעירים מאוד, היו אלו הרה"ח ר' אברהם רוזנבלט והרה"ח ר' בצלאל פרידמן ועוד. לבסוף, אמי נעתרה לשלוח אותי לנסיון לזמן קצר, תרמה לכך גם העובדה שהמלמד שלי בעץ חיים בהשגחה פרטית הוצרך להתאשפז אז בבית החולים, כך שהייתי זקוק למסגרת אחרת, ואז נשלחתי לבני ברק.

מה זכור לכם מהשנים בישיבה?

אני זוכר את חבריי דאז בני גילי, כיום מחשובי אנ"ש, למדתי עם הרבנים החשובים ר' יעקב קרליבך, ר' שרגא שניצר ור' מנשה קניג שיחיו, ורק פעם בחודש חזרנו הבייתה. למדנו אז מסכת נדרים עם כל פירושי הר"ן על הגמרא.

אגב, מהנסיון המועט שיש לי. לפעמים בחורים אוהבים ללמוד, אבל דווקא את חומר הלימוד שלא לומדים בישיבה, או לחילופין להתבודד כל היום וכן על זה הדרך. אבל כמוכן שהצלחה לא מגיעה מהתנגדות תמידית לסדרי הישיבה, ואדרבה, צריך למצוא את הדרך הנכונה לשלב בין הסדרים לעבודת ה' הפרטית.

האם אתם חושבים שגם אצל החורים של ימינו זה כך?

וודאי! פעמים רבות אני מדבר בפני בחורים, ומדגיש בפניהם שכשניתן להיכנס למסגרת על שם רבינו הקדוש זה עולם אחר לגמרי - א אנדערע וועלט!

כמוכן שכל בחור וצרכיו שלו, אבל מי שבאפשרותו להיכנס למקום כזה - שינצל את ההזדמנות, החמימות והגעשמאק שמקבלים, והחיבור לתורותיו של רבינו הקדוש מקבלים בלימוד בישיבת ברסלב.

ולגבי בחורים שמחמת סיבות שונות לומדים בישיבות כלליות - יש ליכור כי בחבורות ניתן לקבל הרבה ווארעמקייט וחמימות בעבודת ה', וכן לחפש חברים מחסידי ברסלב. העצות הללו מועילות מאוד וכך גם מי שלא לומד בישיבת ברסלב זוכה לחיבור מיוחד לעניינו של רביה"ק.

כיצד הסתדרתם יחד מגוון כה רב של בחורים מבתי עם אופי שונה?

בישיבה דאז למדו בחורים בשלל גילאים, מילדים בגיל טרום-בר-מצווה ועד בחורים שתיכף מתחתנים, ובכל זאת הייתה אווירה מיוחדת בין הבחורים ובישיבה שררה אחדות מופלאה.

הבחורים ארגנו שיעור ב'ספרים הקטנים' של רביה"ק, וכל השיח בין הבחורים היה כיצד לקיים את עצותיו של רבינו הקדוש.

איפה הייתם מקיימים את עצת ההתבודדות?

בג הישיבה ישנם 'חדרי ההתבודדות' המפורסמים, בהם היינו מבלים רבות. אך היה גם פעם בשבוע שהיו יוצאים לשדה. בסעודה שלישית היינו זוכים פעמים רבות לשמוע את ר' נתן ליברמנט, ולאחר תפילת מעריב התקיים סדר לימוד בספרי רבינו, לאחריו היינו אומרים ביחד את תפילת 'גאט פון אברהם' ואחרי הבדלה יצאנו לשדה להתבודדות.

זה היה שדה תפוזים גדול שהיה שייך לערבי שהבחורים כינו אותו בשם אשמדאי... הוא היה רוכב על סוסו כדי לוודא שלא גונבים לו תפוזים, זה היה ממש מפחיד...

גם ילדים בני שנים עשרה שלמדו בישיבה ידעו מה זה התבודדות, חינוכו אפילו את הצעירים להתבודדות ובמשך שעה שלמה צעקנו לה!

אחר כך חזרנו לישיבה, שם היינו אוכלים מלווה מלכה, שרים יחד את הזמירות בנעימות מיוחדת, שלא תשכה ממני כל החיים.

ולואי שנזכה להתחדש בעבודת ה', בכל גיל שהוא! ■

עוד מילה מר' נתן, כל אחת מהם הייתה פנינה יקרה בעינינו... אני זוכר גם את הרה"ח ר' נחמן ירבלום ששימש כמשגיח לתקופת מה, הוא היה מגיע בתחילת השבוע ושווהה בה עד לסופה ושהה עם הבחורים גם בעת התפילה והאכילה.

אגב, זכור לי סיפור על ר' יענקל מלמד שהיה מלמד בעץ חיים ואבות התלמידים תבעוהו לדין תורה על שקם בחצות, הדיינים שאלו את ר' יענקל מה הוא עושה בעת קימתו, ור' יענקל הסביר שהוא מתפלל על כל תלמיד ותלמיד שיצליח ויהיה לו חשק ללמוד ויראת שמיים, כמוכן שהדיינים השיבו להורים שהלוואי שיהיו עוד מלמדים שקמים לפנות בוקר ומתפללים כך על כל תלמיד...

האם בגיל כזה צעיד לא היה לכם משהו במרחק גדול מרביה. עם קשיי הנסיעה בימים ההם?

בתחילה היה קצת קשה, אך מהר מאוד התהפך העניין ודווקא בשבתות בהן נסעתי הביתה הרגשתי שמשוהו חסר לי... התגעגתי למוסף' של ר' נתן ליברמנט, לסיפורי מעשיות והריקוד שאחריו, לחיות הגדולה ששררה בישיבה מידי שבת.

השבתות בישיבה נחרטו בליבנו. הרה"ח ר' יעקב פראנק היה מגיע מידי שבת כדי לסעוד עימנו את הסעודות ולשיר יחד את הזמירות, גם הרה"ח ר' משה שור היה מגיע הרבה מאחר שהיה גר בסמיכות לישיבה.

בערב ראש חודש ניסן ואלול וכן בל"ג בעומר היו שוכרים משאית וכל בני הישיבה נסעו למירון. אגב, פעם היו שוהים ימים ויליות שלמים במירון, אני זוכר את עובדי ה' מאנ"ש שוהים שעות ארוכות על הציון, כדאי לזכור זאת היום כשאחרי שעתיים בציון מאבדים כבר את הסבלנות... מאידך, צריך להתנהג בשכל ובמשורה מאחר שלנפשות החלושות קשה לפעמים לשהות במשך זמן ארוך ובחורים במקום זאת לדלג על ההרים ולקפץ על הגבעות... ולכן, הדרך הנכונה היא לנצל את הזמן כראוי ולא לבזבז אפילו רגע מיותר בקברי הצדיקים.

התפילה הייתה 'ברסלב'ר דאווענען' תפילה ברסלבאית כיאות, באריכות והשתוקקות. הבחורים, לא רק שלא סבלו מהתפילה, אלא אדרבה, הייתה חיות מיוחדת, הרב גלבך התפלל עימנו והיה 'מצב' מיוחד.

בצהריים היו מגיעים בחורים מקורבים מפוניבז' ושאר הישיבות באזור, ה'תירוץ' היה שצריכים להניח תפילין דרבינו תם, אבל האמת הייתה שהם היו צמאים לדיבורים שנשמעו בישיבה.

כפי שאמרתי למעלה, אני מרגיש שהסיבה היחידה שנשארת ברסלב ומחובר לתורת ברסלב היא רק בזכות הישיבה, בלי זה אינני יודע מה היה נשאר ממני. החמימות שר' שמעון ור' נתן שייבדל-לחיים הכניסו, הרצינות, זה השפיע עליי מאוד מאוד לטובה.

למרות שבהמשך, לאחר שנה שלמדתי בישיבה נאלצתי לחזור ירושלימה, ללמוד בירושלים אצל המלמד שהבריא בינתיים ואח"כ בישיבת טשעבין, אך מאז, נשאר לי הרשימו לכל החיים!

בצהריים היו
מוגיעים בחורים
מקורבים
מפוניבז' להניח
תפילין דרבינו
תם, אבל האמת
הייתה שהם היו
צמאים לדיבורים
שנשמעו בישיבה.

פרסום ראשון

תיאורים מלכבים
מירושלים העתיקה
והכותל המערבי
מכתב יד
'ימי שמואל'

אבקשה

ימים ולילות בצל שריד בית מקדשנו

שביבים מחיי החסיד הנלהב רבי יעקב צבי פילמר זצ"ל
מברדיטשוב, מתוך פרקי יומנו של החסיד המופלג רבי
שמואל הורביץ זצ"ל 'ימי שמואל מהדורה תנינא' שחלקים
ממנו טרם ראו אור

והנה, באלו הימים כאשר אנכי יושב בבית מדרשנו, וכבר הלך ר' אלטר בן ציון ויעקב זאב לביתם, וכבר פנה יום, הגיע ובא לבית מדרשנו אורח חדש שעדיין לא הכרתי אותו, ובא עם מקלו ותרמילו ישר לבית מדרשנו, ולקח מקום בספסל בפניה אצל הפתח והניח שם חפציו וכו', וניגשתי אליו ונתתי לו 'שלום עליכם' והשיב לי בידידות וכבוד, ובין כך כשראה הר' מאיר הזקן הנ"ל, איזה איש הולך עם חפצים, בא תכף עם מעט תה ומאכל להחיות האורח, וכן הביא לו גם כן חתיכות מזרונים שיהיה לו לישון וכו'.

וישבנו אצלו, ושאלתי אותו מי אתה ומאין באת וכו', והתחיל לספר לי, כי הוא מתלמידיו של ר' אברהם [ב"ר נחמן] ז"ל, וקרובו של ר' גדליה [=ברגר] מאנ"ש, וחותרו של ר' מאיר אנשין נ"י, ושמו יעקב פילמער (והזכרתי את עצמי, הלא הוא ר' יעקב מאנ"ש שגר ביפו, שכבר סיפרו לי אנ"ש ממנו הרבה, וגם בראש השנה במירון דיברנו ממנו הרבה ומעבודותיו שהוא מצוין בהתבודדות וכו', ור' אלטר בן ציון סיפר לי ממנו שהתאכסן אצלו ביפו, והיה הולך כל יום ומוכר עוגות בשביל פרנסתו, והיה טורח הרבה בזה, ואף על פי כן היה שומר הזמן וקביעת שיעורים בתורה ועבודת ה' וכו', והיה מבלה הרבה מהלילה ובפרט מחצות היה הולך לים לטבול, אף בימים הקרים ביותר (ופעם אחד טבל את עצמו בים ביום הזה שהים שטף בנינים גבוהים שאצל שפת הים והוא לא ידע מזה), ואחר כך היה אומר 'חצות' ועוסק בהתבודדות וכו' ובשיעורים קבועים בספרי רבינו ז"ל ושולחן ערוך ומשניות וכו' וכו').

נענועים לירושלים

ושמחתי מאוד אתו כעל כל הון, וסיפר לי כי זה הרבה שנים (מעשרים עד שלושים שנה בערך) שהוא גר ביפו, אבל לבו מתגעגע להיות בירושלים, אבל הפרנסה ובני ביתו עכבוהו מלחזור לירושלים, אבל כעת יישב את עצמו מה יהיה התכלית ממנו לבלות ימיו ביפו ותל אביב, וכי על זה נברא, ולהיות רחוק מאנ"ש, וכאשר ידע שברשות וידיעת זוגתו ובני ביתו לא יוכל תמיד לחזור לירושלים, על כן עשה שיגעון (כמו הבערניד שעשה שיגעון להציל אשת העני, ובלתי השיגעון לא היה יכול בשום אופן להוציאה), ופתאום בעצם היום לקח אתו מה שמוכר לו מאוד, ונסע לירושלים לבלות שאר ימיו בתורה ועבודת ה' בין אנ"ש ובירושלים עיה"ק ובמקומות הקדושים, מבלי ספר ענין זה לבני ביתו ולשום איש, ועכשיו יכתוב מכתב לבני ביתו, אם רצונם ליקח הכל ולבוא לירושלים להיות עמו ביחד, מה טוב, ואם לאו, יהיו הם

שם והוא יהיה פה בירושלים, ופה יבלה שאר ימיו, ובשום אופן לא יסע חזרה מכאן וכו'.

(והנה, ראיתי בזה גודל חוקף ועוצם ענין רבינו ז"ל, שזה האיש כבר דר יותר מעשרים שנה ביפו ותל אביב בקביעות, בפרנסה קבועה והכל מסודר על מקומו, אבל בווער במוחו בשביל התכלית, שאין זה תכליתו לבלות שם ימיו, והניח הכל איך שהוא ובא לירושלים לבלות שאר ימיו (כי כמו כשיצטרך לילך לקבר, וכי יהיה איזה תירוץ, כי הבני בית וזוגתו אינם רוצים, או בעלי הפרנסה שלו? רק מניח אז הכל והולך לדרכו, כן עשה הוא בשביל תכליתו הנצחי, וגם בעיניי היה הדבר הזה כשיגעון, אבל באמת אם לא היה עושה השיגעון הזה, לא היה יכול לגמור ענין זה בשום אופן בעולם, אבל על ידי זה ובעקשנותו, סוף כל סוף נתרצו הם לו, וקבעו דירתם בירושלים, כמובא לקמן וכו'). והנה, שמחתי מאוד מאוד וראיתי כי נפתח לפני אור חדש והתנוצצות בענין רבינו ז"ל, כי יש לי חבר כזה בעבודת ה' וכו', והנה, כבר ישבנו ביחד רוב הלילה ודיברנו מרבינו ז"ל ועבודת ה' וכו', וגם סיפר לי הרבה מר' אברהם ז"ל ושאר אנ"ש וכו', וכו', ומענין התקרבותו לרבינו ז"ל וכו', וגם אני סיפרתי לו מענין התקרבותי לרבינו ז"ל, והמניעות שעברו עלי וכו', וכן בלינו ביחד בידידות ורעות ושמחה ואהבה, ושמחתי מאוד, כי ממש נפתח לי אור חדש וחיות חדש בענין רבינו ז"ל, והיה יקר אצלי מכל הון.

מכונת התפירה מדברת קבלה...

והנה, הוא הביא אתו מכונת תפירה שלו, כי הוא יודע לתפור, כי היה חייט והיו קוראים אותו 'ר' יעקב חייט' (ר' יעקב שניידער), ובבוקר אחר התפילה ושיעורים וכו', העמיד המכונה בבית מדרשנו, והתחיל לעבוד עבודתו לתפור, ובעת העבודה ותפירתו, למד 'ליקוטי מוהר"ן בעל פה, ושאר הרבה מקבלה וספרי רבינו ז"ל, בעת המלאכה, ואמר בבדיחותא כי המכונה שלו מדבר קבלה (זיין מישן רעדט קבלה) וכו'.

ובין כך, באו ר' אלטר בן ציון ויעקב זאב וראו האורח החדש הזה, נתנו לו 'שלום עליכם' בשמחה ואהבה ושמחו אתו, ודיברו הרבה ביחד בעבודת ה' ומענין רבינו ז"ל וכו' וכו', בעת עבודתו וכו'. אבל אני היה לי יותר חיות מזה, כי יש לי עם מי לבלות זמני הנשאר שאיני רואה את עצמי עם אנ"ש ידידי. והוא ישב אחר מעריב, והשתתף בלימוד ר' שלמה וועקסליר, שהיה בא כל הזמן תמיד כל לילה אחר מעריב ולמד ביחד עם ר' נתן ב"ר פנחס יהושע ור' בן ציון השמש ור' מאיר הזקן ז"ל, והתערב בהלימוד וסיפר הרבה מאנ"ש הזקנים ומאומין, ואחר כך ניגנו ורקדו, והוא ניגן ניגונים

יפים ורקודין, והיה לי חיות מזה.

והכלל, שאהבתי אותו אהבת נפש, מלבד האהבה לכלליות אנ"ש, כי היתה לי אהבה עזה מלב ונפש לכל אנ"ש, ולכל אשר בשם רבינו ז"ל יכונה, ולכל אשר יש לו איזה שייכות לענין רבינו ז"ל, ומכל שכן לאיש כזה, שיש לי ממנו חיות גדול בעבודת ה' וכו' ויש לי ממנו לקבל הרבה חיות ועבודה, והיה לי זה מציאה גדולה, ובאמת הרווחתי הרבה ממנו בעבודת ה', כי היה לי על ידו הרבה הרבה התעוררות בעבודת ה' והתקרבות לרבינו ז"ל, והייתי מתנהג עמו בידידות ורעות ואהבה ואחווה.

ובלילה קמנו בחצות לילה, והיה מפרש לי בעל פה הרבה תורות מענין רבינו ז"ל, ולמשל אמר לי מהתורה ו' קרא את יהושע', שאומר איך תמונת אלף, ומהו הנקודה העליונה וכו', והכלל, שהיה מפרט התורה לפרוטות, כמי שמחליף מטבע גדולה לקטנות וכו', וכן הרבה שאר תורות היה לוקח לעצמו עלה [=דף] אחת מספרי רבינו ז"ל, והיה לומד בה ומדבר מזה הרבה, וכן עבר זמן הרבה עם זאת העלה, עד שלקח אותה היטב במוחו ולבו, שידע אותה היטב בעל פה ועבד עבודתו עמה וכו', וכן הלאה.

סיפורים ועבודות על אנ"ש בכרדיטשוב

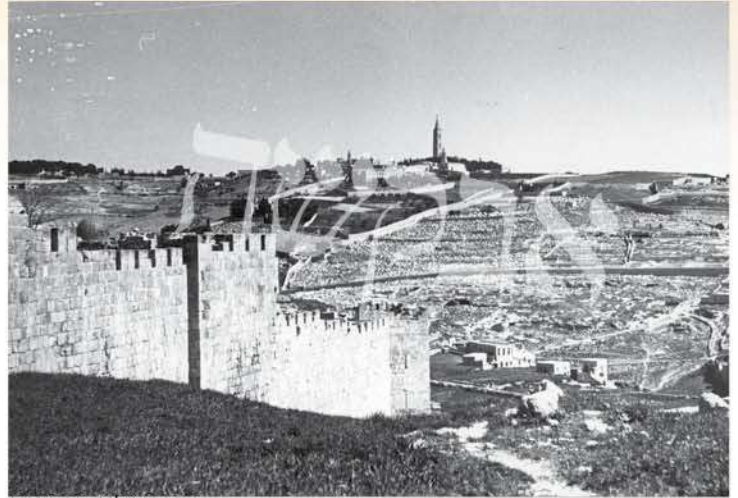
והנה, הר' אלטר בן ציון דיבר אתו שאין מן המוסר ודרך ארץ לתפור בבית המדרש, ועל כן לקח המכונה שם בחצר הקטן שלפני הבית המדרש, ושם תפר את תפירותיו בלימודו ודיבורו מספרי רבינו ז"ל וספרי קבלה ומוסר שלקח במוחו וכו', ואני הייתי יושב עמו הרבה שם בחצר בעת עבודתו, ומתענג ומשעשע לראות צורתו היפה ונעים (שהיה בעל צורה ובעל קומה ופניו מצהיבים מגודל השמחה ומהדעת שיש לו בפניו, כנאמר "חכמת אדם תאיר פניו") ומשמוע דיבוריו הנעימים מלאים חן וכו'.

וכן דיבר אתי וסיפר לי את ענין התקרבותו לרבינו ז"ל, בעת שהיה עדיין בחור, ונתעורר לעבודת ה' יתברך והיה לבו מתעורר ומחפש לעבודת ה' יתברך, והיה לבו מתעורר מאליו ועיניו נזחלים דמעות, וכן נסע למדינות ולבו חיפש ולא ידע מה, והיה הולך בחוצות ומסתכל על החומות, ומחפש בכל מקום למצוא מה שמחפש, וכן היה הולך בלעמברג, והלכו אחיו שוטרי חרש, כי לא נראה להם עניינו זה, אבל כל זמן שהוא הולך אין מן הנימוס לתופשו, ורק כשהעמיד את עצמו ברחוב, אז תפסו אותו וחבשוהו וכו'.

וכן חיפש עד שנתוודע מרבינו ז"ל, ונסע

שכונת המוגרבים בצמוד לכותל המערבי, תצלום משנת תרע"ז

חומת ירושלים והר הזיתים

בני ירושלים מתפללים בקבר זכריה הנביא אשר בעמק נחל קדרון

כפר סילואן

בהם בהתעוררות רב, וכן היה לו התבודדות, ופירש שיחתו בבכיה בדמעות שליש לפני ה' יתברך, בעת שהיה עושה עבודתו בצבע כנ"ל, והם היו החברים נאמנים של ר' יעקב הנ"ל. וסיפר לי, כי הוא התחיל בכל לילה לילך על בית הקברות בבית ציונו של הרב הצדיק מברדיטשוב, והיה מבלה שם רוב הלילה בהתבודדות ותפילות ותורה וכו', וכן עבר איזה זמן עד שהרגיש בו חברו ר' בנימין צובע הנ"ל, שפתאום הוא נעלם מהם, ולא יכול להבין אפוא הוא הולך, והתחיל לבקשו הרבה ולהציק לו, אולי יזכה גם הוא לעשות כמוהו ויהיה לו טובה בעבודת השם, והוא לא רצה לספר לו, עד שבכל יום היה בוכה לפניו כתינוק קטן שיחוס ויחמול וירחם עליו ויודיענו מהטוב שזוכה אליו, והיה מפצירו בתחנונים בבכיה רבה: "אחי וחברי, מדוע לא תחוס עלי לזכותי גם כן בזה?"

עד שהוא לא היה יכול לסבול בכייתו ותחנוניו וסיפר לו מזה, שכאשר יש לו מפתח של בית ציון הרב הצדיק מברדיטשוב זצ"ל, על כן הוא הולך בכל לילה בחצות לשם ומבלה שם

פעם, מרוב השתוקקותו לנסוע לאומן, כשלא היה בידו כסף לנסיעה, השכיר עצמו למלאכת הרדיפה אחר שוורי-בר, הנקראת "שרייבן אַקסן", עד למבלאות שהוקמו למטרה זאת בסביבות אומן. וכך הגיע לציון רבינו הק'

תורה, היה מאריך אצלו שלשה רבעי שעה בהתלהבות גדול ודיבורי חן וכו', וכל תפילתו היה בכוח רב, וכל דיבור ודיבור כמונה מעות ויורה בקשת בחן ויופי וכו', וכן היה שם בברדיטשוב ר' בנימין מברדיטשוב מאנ"ש (הנקרא ר' בנימין פארבער [הַצָּבֵע]), כי היה צובע, והיה עובד ה' בהתלהבות והתעוררות, ובעת שהיה צובע הבגדים, או נותן הצבע ביורה, היו לו איזה דפים מליקוטי מוהר"ן או מליקוטי הלכות מה שצריך ללמדם ברבים, והיה חוזר

לאומן על ציון רבינו הק', וזוה נחה ושקטה רוחו. והוא דר בברדיטשוב, ושם היה קיבוץ יפה מאד (ור' אברהם ז"ל, היה אחוז את עצמו עם הקיבוץ מברדיטשוב באהבה ואחזה מאוד, והם קרבו אותו בכל מיני התקרבות וכו' וכו').

ושם היה ר' ברוך מברדיטשוב מאנ"ש, שהיה עובד ה' בהתלהבות גדול, והוא היה מפקח על העירובין בעיר (והמתנגדים שבעיר היו קוראים אותו ר' ברוך 'בעל עבירניק' במקום 'בעל העירבניק'), וברייך שמיה' שאומרים בעת הוצאת הספר

החסיד הגולה ר' ברוך גלנז-ברדיטשוב

דרך צריך לילך, והוא נתן לו הפתקא עם הסימנים, שילך לחזור לקח הכסף מהשליש שהניחו אצלו הכסף עד שהגוי יביא פתקא עם סימן שהעביר אותו את הדרך בשלום, ואז ישיג הכסף וכו'.

והנה, הגוי הלך עם הפתקא והוא הלך לדרכו לבטח, והאילנות רועשין מהרוח וכו', ובכל פעם שמע צעקות מהחילות 'סטאפ!' כנ"ל, והוא לא השיב כלום, רק הניח את עצמו בין האילנות וכו'. והנה, פתאום שומע קול לחש "יהודי, יהודי", והרים את עצמו, וראה שזה הוא הגוי שהולך אותו, ואמר לו הגוי הנ"ל שהוא טעה בהליכתו עמו, ושמפה יגיע דווקא לידי משמרות החיילים, ועל כן הלך עמו שוב למקום אחר, והורה לו הדרך, עד שעבר בשלום וכו'.

וכן סיפר לי שהיתה לו חמותו זקנה, ומסתמא היו לו יסורים ממנה וכו', ולוה אצלה מעט כסף ובזה נסע לארץ ישראל, ואחר כך הביא אותה לארץ ישראל וזן ופרנס אותה במאכל ומשתה (וכל מאכלה היה לקח [=עוגה] עם יין) כל ימי חייה, ואז הבחינה מעלת חתנה, שהוא זיכה אותה בזכות כזה והיה לה לכלכל שיבתה עד היום האחרון והתחרטה על הבזיונות שהיתה נותנת לו תמיד והבינה שהוא טוב לה מכל בניה וחתניה וכו' וכו'.

ידיד נאמן ומקורב מאוד לר' אברהם ז"ל

וכן סיפר לי, מעת שבא לארץ ישראל איך שהיה ידיד נאמן ומקורב מאוד לר' אברהם ז"ל בכל כוחו ומאודו, וכמעט רוב מנוחתו של ר'

ברדיטשוב בשנות העת"ר

ביום מן הימים החליט לחזור לירושלים. הוא נטל עמו את תיק הטלית והתפילין, ויצא בגפו רגלי לדרכו ירושלימה. "לירושלים אין לנסוע, אלא ללכת ברגליים", אמר, "כשם שהיו ישראל עולים לרגל בזמן בית המקדש

שנתדבקו אליו עוד אנשים ועשו כמותו שהלכו יחד לאומין רגלי, ועשה אז סדר לילך בכל חודש פעם אחד בחודש רגלי לאומן על ציון הקדוש, ולבלות שם איזה ימים ולחזור וכו', ומלבד איזה יומא דפגרא או סתם איזה יום שנפל להם חשק לנסוע לאומן וכו'.

וגם סיפר לי שהיה צריך לעמוד לפריזיוו [=פריסטסטטווע] = לשכת גיוס] (היינו להיות איש חיל), וקיים אז מאמר רבינו ז"ל ב'ספר המדות' [=עי' ערך 'מריבה' כד] שלזכות דיני העכו"ם וכו', טוב לומר "פשטא מונח זרקא" וכו' (היינו כל הטעמים) בנגינתם וכו', וכן עשה אז, ויצא בן חורין על פי נס, כי היה בריא אולם וכו'.

וכן סיפר לי, כי שלשים שנה הנ"ל, שהיה כל לילה אצל ציון הרב הצדיק מברדיטשוב זצ"ל, היה נכסף ומשתוקק הרבה ומבקש ומתפלל לזכות לבוא לארץ ישראל, עד שה' יתברך עזר לו בדרך נס ופלא, ובהשגחות נפלאות שזכה לבוא לארץ ישראל (וגם סיפר לי שפעם אחד גנב את הגבול שם בחוף לארץ) ואינו יודע חוזר אם לנסיעת ארץ ישראל, או לנסיעה לאומן וכו', ושכר גוי שיוודע הדרך (שקורין פיער), והולך אותו ביער בין אילנות ולימד אותו שכאשר ישמע שהחיילים צועקים 'סטאפ!' (היינו עמחי!), אל ישיב כלום, רק יניח את עצמו על הארץ בין האילנות. וכן הולך אותו ביער, והראה לו באצבעו באיזה

עד הבוקר, והרבה פעמים מתחילת הלילה ועד הבוקר. וכאשר סיפר לו זאת, הרבה לבקשו לפניו שיקחהו אתו וילכו ביחד, וכן הוה שהיו הולכים כל לילה, ומקודם הלכו במקוה, ומשם על ציון הקדוש הנ"ל, והיו עוסקים בלימוד ביחד ספרי רבינו ז"ל, ותפילות והתבודדות ותהלים וכו' בהתעוררות רב, וכאשר נפל עליהם שינה, היו אווזים נר קטן בין אצבעותיהם, וכאשר דלק כל הנר, התחיל לכוות אצבעותיהם, ומיד התחילו לעבוד עבודתם שוב (והראה לי הליקוטי מוהר"ן שלו, שהיה דפים דפים) כדי שיוכלו ליקח דף וליקח עמו בכל המקומות, ולחזור אותו היטב, וליקח הדף הזה במחוז ולבו היטב וכו', ואיזה דפים היו שרופים, מחמת כי ישן לפעמים עם הנר בין אצבעותיו, ונפל הנר על הדפים ונשרפו מעט וכו', וכן עשו עבודתם זאת הרבה שנים, לערך שלשים שנה, כל לילה ולילה, ושום איש לא ידע מזה, עד שר' יעקב הנ"ל נסע לארץ ישראל.

מברדיטשוב לאומן ברגל

וכן התחיל לילך מברדיטשוב לאומן רגלי, כי לא היה לו על הוצאות (זה בניסיעה עם הרכבת הוא בערך 12-10 שעות), כי חשק להיות כל פעם על ציון רבינו הק', וכן עשה כמה פעמים, עד

ר' שמאל מאיר אנשין, חתנו של ר' יעקב צבי פילמר

החסיד ר' שמאל הורביץ בצעירותו

ולמקום הדשן ושער החרסית' והחומה שם של ירושלים, שרואין שם אבנים יותר גדולים הרבה מאבני הכותל המערבי ושאלו האבנים הם עוד מימות יהושע בן נון וכו', וכן הכותל המזרחי של מקום המקדש ושם גם כן אבנים גדולים ועליהם אותיות צידניות [=צידוניות] וכן על הר הזיתים כל המקומות הקדושים, וקבר רבינו קלונימוס הזקן [=ר'] קלונימוס קלמן ב"ר יעקב הברקסטן, רב וראש ישיבה בלבוב, אוסטראה ובריסק, עלה לא"י וכיהן כרב לעדת האשכנזים. בליקוטי תורה' בהעלותך כותב מורנו רבי חיים ויטאל "אמר לי מורי ז"ל כי שמע מחכם אחד גדול הדור רבנו קלונימוס". נסתלק בזקנה מופלגת אחרי

מאיר לא רצה להתערב בעניינו כלל. והכלל, כי הם השיבוהו כי הם ישארו ביפו ושכן נגמר אצלם, והוא נשאר בירושלים בבית מדרשנו יחד עמי, ואני קרבתי אותו מאוד ואכלתי אתו יחד סעודות שבת שהכינותי וכו', והיה לי שבת שמח, כי היה איש שמח תמיד ואוהב לומר בדיחות וכו'. ואף על פי שהרבו עליו שליחים משלוחים שונים, לא הועיל כלום וכו'.

והנה, כראותו כי צריך לעשות לעצמו קביעות על זמן רב (כי לא במהרה ישכור דירה בשביל בני ביתו), לקח הסוכה שהיה בחצר בית מדרשנו (היה משתמש במועדים ובימים נוראים בשביל עזרת נשים), ועשה עליו גג של פח, ושם העמיד המכונת התפירה וגם כל חפציו, ועשה שם עבודתו בגשמיות וברוחניות וכו', אבל אף על פי כן בילה הרבה זמן עמי, וישן גם כן בבית מדרש סמוך למקומי, והיינו מחיין את עצמנו בדיבורים מעבודת ה' וכו'.

בצל הכותל והמקומות הקדושים

וביום היה הולך לכותל המערבי, ועושה שם בתפילה ועבודה, ובין כך היה עושה "מי שברך" לאנשים שבאו לכותל המערבי או "אל מלא רחמים" בשביל קרובים או אבותם שנפטרו, והיה עושה ה"מי שברך" בכוונה ובניגון של ראש השנה, עד שהיו נתעוררים מה"מי שברך" שלו, והיה מסיים "בזכות ר' שמעון בר יוחאי, ובזכות ר' מאיר בעל הנס, ובזכות האבות הקדושים והאמהות הקדושות, ובזכות רחל אמנו וכו' וכו', ובזכות סנהדרי גדולה וסנהדרי קטנה" וכו' וכו', והיו נותנים לו עבור זה איזה נדבה וכו'.

וכן היה מוליך מבקרים למקומות הקדושים והיה מתאר להם היטב הכותל מערבי, איזה שורות הם שלמה המלך ע"ה וכו' וכמו כן למטה יש עוד שמונה עשר שורות באבנים יותר גדולים, וכן היה הולך עמם בחצר רדשקביץ ברחוב מידאן ומשם רואים כל המקום מקדש מקצה אל הקצה היטב, והראה להם הכל ונתן להם להבין שפה היה המקום המקדש, ופה קדשי הקדשים, ופה המזבח וכו', וכן הראה להם הרי יהודא ובנימין וים המלח וכו' וכו', ופעמים הלך עמהם עוד להראותם עתיקות וגם מערות שהולכים עד תחת המקום המקדש וכו'.

וכן הלך עמהם להר הזיתים דרך 'שער האשפה' ושם יש אבן עם אותיות רומיות, שחקק טיטוס בעת שכבש את ירושלים,

אברהם ז"ל ושהותו, היה בביתו (של ר' יעקב) כי היה אצלו כמו בן בית וכו', והיה לו בית מיוחד בשביל עבודתו, והתגורר שם ר' אברהם ז"ל עמו, והיה מדבר עמו בעבודת ה' וכו'. ופעם אחד, כשבא הר' יעקב בבוקר לחדרו, מצא שמן תיבת השלחן [=המגרה] יוצא זנב של נחש, והדחיק עליה השלחן ולקח עם המספורת (שקורין שעריל [=מספריים]) וחתך את זנב הנחש ויצא דם כמו אש אדומה, והנחש בעצמה ברח, וירא אחר כך להיות שם בחדר שלא ינקום בו הנחש, ואחר כך חזר הר' יעקב ולא הזיק לו כלום וכו'.

והכלל, שר' יעקב ז"ל סיפר לי הרבה מימי נעוריו, וכו' וגם היה אומר לי מאמרים מספרי רבינו ז"ל, וכן מספר 'פרפראות לחכמה' ומשאר ספרי קבלה, והיה מפרשם לי בפשיטות כמו שאומרים "ציא נעמען אוף קליין געלד" [=לפרוט לכסף קטן], והפנים היה מצהיב מחמת שמחה תמיד. והכלל, היה לי ממנו חיות גדול, והתעוררות רב ותשוקות חדשות וכיסופין נמרצים לעבודת ה' וענין רבינו ז"ל ולנסיעה לאומן וכו', והכלל, שחיינו ביחד חיים טובים בעבודת ה', בערך כמה חדשים שלננו ביחד בבית מדרשנו (דהיינו עד פסח), והייתי אוהב אותו אהבת נפש.

והנה, איזה זמן אחר ביאתו לירושלים, כתב מכתב לזוגתו ובני ביתו שהיו ביפו וסיפר להם שכאשר זה כמה שנים שכבר נכסף ומשתוקק לחזור לירושלים עיה"ק, וכבר בילה שנותיו בתל אביב בעבודה כבדה, וסוף כל סוף פעל אצלו בעצמו שיחזור לירושלים עיה"ק, ולראות להרויח פרנסתו בנקל ושיוכל ללמוד ולעבוד ה' יתברך שארית שנותיו, לבלותם בעיר הקודש ובתורה ועבודה וכו', והכלל, כי נגמר אצלו הענין כך, ואין לשנות בשום אופן בעולם וכל הרוחות לא יזיזוהו כלום, ועל כן אם רצונם לבוא אליו לירושלים, אז ישכור דירה ויראה שיהיה פרנסה וכו', ואם אין רצונם בשום אופן לזאת, גם כן לא אכפת ליה, והיו שם, והוא יתנודד [=ינדוד] פה ויעבוד ה' יתברך וכו', וגם שלח להם מעט כסף וכו'.

ומובן מעצמו גודל הרעש שנעשה שם בביתו, שראו שנעלם ואיננו ואינם יודעים מה אתו, וכן כאשר קיבלו ממנו זה המכתב תמהו ונרגזו מאוד, מדוע נעשה בפתע פתאום משוגע ועשה דבר זר כזה, והשיבו אליו מכתב תמרורות, וגם עוררו במכתבים לבנו יחידו מר יצחק פילמער שגר בירושלים, וכן לחתנו הר' מאיר אנשין נ"י וזוגתו, שיבואו בכל הכוחות להשפיע עליו שיחזור ליפו לביתו ולעבודתו. והנה, בנו בא אליו כמה פעמים וביקשו על זה כמה פעמים, אבל הוא לא שת לבו לזאת, והשיב לו כי אחת דברתי ולא אשנה וכו', וכשראה שאינו יכול לפעול הרף ממנו, ור'

החסיד ר' אליעזר פילמר מברדיטשוב (אחיו של ר' יעקב צבי)

חומת ירושלים והשילוח

עצמנו ביחד, והיה מבלה הרבה זמן בבית מדרשנו והרבה אצל כותל המערבי כנ"ל וכו'.

חג הפסח תרפ"ה

[מספר על חג הפסח במחיצת אנ"ש] (וביותר ויותר נתעוררתי אז מתפילת ר' יעקב ז"ל, כי היה לבו נשבר בקרבו מחמת יסורים ומניעות שעברו עליו מקטרוגי הבעל דבר שהתלבש בזוגתו ובני ביתו וכנראה שבני ביתו וזוגתו התחרטו על שבאו אליו לירושלים והיה להם טינא גדולה בלבם על שעשה להם כזאת שהניח פתאום עבודתו בתל אביב ובא לירושלים ולבסוף הכרחו להתפייס עמו ולבוא גם כן לירושלים, וחשבו שעל כל פנים בירושלים יפרנס אותם על ידי עבודתו מלאכת חייטות [חסר] שבזה אין יכולת להמשיך פרנסתו ועל כן המשיך פרנסתו על ידי עשיית 'מי שברך' אצל הכותל מערבי (שבזה היה עוסק מלפני עשרות בשנים, עוד קודם שהתיישב ביפו וכו'), והליכה עם תיירים להראותם המקומות הקדושים כנ"ל, ובזה היה לו מפריע גדול השמש של הכותל מערבי שהיה לו לאויב ורודף גדול וגם ר' נח השמש לא היה לו לאוהב, וממילא היו עליו קטרוגים ורדיפות וגם זוגתו ובני ביתו הצטרפו, ובערב פסח הזה ציערו אותו מאוד וכו' ועל כן היה לבו נשבר בקרבו מאוד והתפלל בכוונה גדולה והתעוררות רב, ונתפעלתי מאוד מתפילתו וניגונו של התפילה שלו, וגם דיבר עם אנ"ש (ועם קרובו שהיה גם כן מצערו ומסכים לדברי בנו ר' יצחק ובני ביתו חזגתו שיעמוס עליו עבודה קשה בשביל פרנסת הבית ויחזור ליפו וכו' כנראשונה), ודיבר בדברי תחנונים ורכות בבכייה ממש: "היתכן לרחק איש, והזה היה כוונת רבינו ז"ל? הלא רק לקרב וכו' והאם התנהג כך ר' בנימין פרבר ור' ברוך מברדיטשוב חברי?! וסיפר איך היתה התנהגותם יחד בעבודת ה' באהבה עזה מלב ונפש וכו'. והכלל, שדיבר והתווכח אז ממש

לו יסורים מזה, כי לא ישר הדבר הזה בעיני השמש [=של הכותל] והרבה פעמים היה מכה אותו עד שיוצא ממנו דם וכמה פעמים תלש שערות זקנו וכו', וכן היה המנהג לישב כל יום שישי ושבת שוטר ישראלי אצל הכותל מערבי ושומר שהנערים הערבים לא יזרקו אבנים וכו' ואתו ביחד היה גם שוטר יהודי שעדיין לא הלך תלבושת רשמית וכו' והוא קרובו של השמש הנ"ל וכשלא ראו אנשים, היה מכה אותו ותולש שער זקנו וגם מסית בשוטר הרשמי שיוליך אותו למשטרה כי מפריע להתפלל אצל כותל המערבי וכו', ואני הרבה לקחתי חבל בצערו והייתי משתדל בכל כוחי להצילו ובפרט כשראיתי, הייתי מתרה בהם, ופעם אחת הלכתי להעיד על השוטר הנ"ל מה שראיתי, איך תלש שער זקנו וכו', והעדתי במשטרת (הערבים שהיה אז) ברחוב היהודים, אבל לא הועיל, רק על איזה זמן, וגם נהיו לי לשונאים עבור זה וכו'.

והנה, ר' יעקב נ"י קיבל מכתב מזוגתו ובני ביתו שביפו, כי הם מוכנים לבוא אצלו לירושלים, ועל כן יראה לשכור לו דירה (כי חשבו כי אם לא יבואו אליו, יהיה הוא מוכרח לחזור אליהם, אבל כאשר עבר כל החורף וראו כי לא אכפת ליה כלל, וכי לא יפעלו אצלו כלל, כי הוא עקשן גדול וכו', הוכרחו הם להתרצות לבוא אליו לירושלים), וכן עשה ושכר דירה בעיר העתיקה בחצר שר' נתן [=בייטלמכר] גם כן גר בו, והשיב להם כי כבר שכר דירה, ולא עברו ימים מעטים עד שבאו אליו עם כל החפצים ונכנסו לדור בביתו, ומאז כבר הפסיק ר' יעקב להיות עמי בבית מדרשנו, ורק בא כמו כל אנ"ש לבית מדרשנו, וגם בלילה היה בא לעבודת ה' ולילך למקוה ולכותל המערבי בחצות הלילה לומר 'תיקון חצות' וכו', ואני היה לי ידידות גדול עמו, ומקבל רוב חיות והתעוררות בעבודת ה' ממנו, והיינו עוסקים הרבה ביחד בשיחה ועבודה וכו', ומשמחים

שנת ה'ש"ח ונטמן בהר הזיתים], שהוא גל של אבנים ומונח ישר בבקעה אצל ההר של מקום המקדש, מפני מעשה שהיה שחילל שבת להציל ישראל, ואף על פי כן הניח צוואה שישליכו אותו מההר ואפוא שיפול שם יקברו אותו, וזה אות ומופת שמונח ממש אצל ההר הנ"ל, וגם כל מי שבא מניח אבן על הקבר וכו'. וכן הלך עד קבר זכריה הנביא וכולו אבן מרובע ויפה מאוד וגבוה מאוד, ואין מקום שנאמר שפה פתח המערה, והראה לנו שברוח מערבית יש למטה בהאבן כמו קנייטש [=קמט] ואמר שזהו פתח המערה ונפתח על פי נס ונסתם אחר כך. וכן נכנסנו ל'בית החפשית' [=בו ישב עוזיהו מלך יהודה עד יום מותו, לאחר שחלה בצרעת] ושם מונח משפחת חזור מ"ד משמרות כהונה וגם יש שם בור וכולו מלוכלך מדם ואומרים שזה מהקורבנות וכו'. ומשם הלכנו למקוה של ר' ישמעאל כהן גדול [=מעייץ השילוח/סילואן] וטבלנו (וכן היה לוקח אנ"ש בחצות לילה לטבילת ר' ישמעאל כהן גדול ובפרט ליל שביעי של פסח וליל שבועות והושענא רבה וכו').

כאילו עתה אני רואה אותו פעם ראשונה בחיי

וכן היה מוליך לכל מקומות הקדושים שבירושלים וסביבותיו (הכל כפי הכסף שנתנו לו), והיה מסביר ומבין כל דבר היטב עד שהיה כדאי למי שהלך אתו לשלם לו כמה שרוצה וכו' (וגם אני בעצמי הלכתי אתו בכוונה מיוחדת, כדי לראות איך הוא מסביר ונהייתי מאוד מזה, כי אף על פי שכבר הייתי במקומות אלו הרבה פעמים אבל הכל כסומא בארובה, אבל כעת שהראה לי הכל והסביר לי היטב על הכל ענין וטעמו של דבר, היה כל דבר חדש אצלי כאילו עתה אני רואה אותו פעם ראשונה בחיי וכו'. ומזה פרנס את עצמו (וגם רצה להוליך התיירים על גג בית מדרשנו, ולא רצו אנ"ש להניחו). אבל גם היו

מברדיטשוב לירושלים

דמותו של החסיד רבי יעקב צבי פילמר מתוארת כחן בידי נינו הסופר הוותיק הר"ר נתן אנשין שיחי', בספרו 'סיפורים ירושלמיים' (כד א) ובספרו החדש 'משפחת אנשין':

דאבע, נישאו לאחר שמת זיווגם הראשון. וכשנישאו בנישואים שניים, נולד להם בנם ר' לייזר כאח משותף ליעקב צבי ודאבע, שנישאו ברבות הזמן).

כאן בירושלים המשיך ר' יעקב צבי את קימת החצות ועריכת התיקון ליד הכותל המערבי. "מאז נישאנו" - אמרה פעם אשתו דאבע - "מדי לילה לאחר חצות, היה אצלו יום". עוד סיפרה, כי רק לאחר השנה הראשונה לנישואיה עמו, נודע לה כי מתענה הוא בימי שני וחמישי מדי שבוע בשבוע, שכן היה לו חדר מיוחד שבו עבד בחייטות, אך לימים היא שמה לב לכך שלעתים קרובות אין הוא לוקח עמו את מנת האוכל בצאתו לפעלו עדי ערב. שאלה אותו לפרש הדבר, וגילה לה את דברי הצומות.

פעם, וזה היה כבר כנראה בארץ ישראל, חסך ר' יעקב פרוטה לפרוטה, במשך שלוש שנים תמימות, כדי לממן נסיעה לראש השנה באומן. הוא הכין לו קופסה כעין קופסת צדקה, ובטורה רב, כשהוא ממש חוסך מפת לחמו, שילשל לתוכה את המטבעות עד שנאסף הסכום הרב והוא כבר עמד לנסוע לאומן.

באחד הימים ראה ר' יעקב צבי את אחד מחשובי חסידי ברסלב, ר' ישראל היילפרין, המכונה ר' ישראל קארדונער, שעניו נפוחות מבכי. שאלו ר' יעקב צבי לפרש הדבר, נענה ר' ישראל כי באה לידו מצווה של הצלת שתי בנות מהמסיון הנוצרי, אך שוביהן דורשים לפדיונם הון עתק, ומאחר ואין ביכולתו לעמוד בכך, בכה לפני אביו שבשמים במשך שעה ארוכה, שיזמין לו את הכסף.

ר' יעקב צבי לא היסס, ומיד הציע לר' ישראל את כל הכסף שאסף, בעמל כה רב, לנסיעה לאומן. למרבית הפלא, תאם הסכום, בדיוק, את דמי פדיונם של שני הילדים מן השמד - - -

הפשטות האוקראינית, חברה אצלו עם הצניעה הירושלמית והיתה לאחת. "תמיד התגורר במחסנים אפלים" - אמר לי נכדו, אבי ר' אברהם אנשין - "זוכרני את דירתו, סמוך לניסן בק' (בית הכנסת 'תפארת ישראל' בעיר העתיקה) - דירה תחתונה בת חדר אחד, שבו חלון יחיד הקבוע באותו צד של

מן המצב הכלכלי החמור. טענו נגדו: למה כתבת לנו כך? השיב: "אמרתי כי לי - טוב בארץ; לא אמרתי שטוב לכם"... אכלו הם את כספם הצרור עמם וחזרו כלעומת שבאו.

ר' יענקל פילמר הגיע ירושלימה יחד עם חמותו יוכבד, אשתו דאבע וילדיהם, לאחר שבמנחה של שבת נתנו לו בבית הכנסת עליה "במקום כהן" בפרשת "לך לך מארצך ומבית אביך אל הארץ"... נכנסה בלבו תשוקה עזה לארץ הקדושה. בשבוע שחלף גם ראה בחלומו ים גדול, ובלבו גמלה ההחלטה לצאת למסע הימי, לארץ ישראל (על פי הקלטה מאת דודי ר' ישראל נחמן משנת תשל"ו)

מיד ביום ראשון, סידר את המסמכים הדרושים לנסיעה וביום ראשון של חנוכה כבר ישבו הוא וארבעת ילדיו בספינה, כאשר אשתו דאבע מחזיקה כל הדרך "לאָמפ" (עשית נפט), שכן שמעה כי כאן בארץ ישראל אין להשיג עשיות...

הם הגיעו לנמל יפו והחלו לרדת בגרם החבלים והקשרים מן האניה. נטלו מידיהם את הילדים הקטנים, ומה נהלו כאשר ראו כי זורקים אותם מן האניה... על הנמל עמד "בכארג" (ימאי בערבת) ותפס את הילדים הקטנים שהושלכו אליהם...

צנועה וצדקנית היתה דאבע עד מאד. בבואה ירושלימה, נוכחה לדעת, כי יחידה היא בעיר הקודש החובשת פיאה נכרית במקום שביס. מיד עמדה ולבשה את כל מלבושי ירושלים ובהזדמנות הראשונה שלחה לאחיה את שתי הפיאות שהביאה עמה מברדיטשוב. הלה חשב שקרה לה משהו והריץ מכתב לירושלים לשאול בשלומה...

האח הזה היה ר' לייזר (אליעזר) פילמר שעלה אחרי כן לארץ ישראל והתגורר בשכונת כנסת הישנה, כנסת א. עד שעלה לארץ ישראל היה "העניטשקע מאכער" - יצרן כפפות בניב אוקראיני - ואילו כאן עסק בעשיית רצועות לתפילין. הוא היה גם כן "חצות איד" - יהודי של קימת חצות. (ר' לייזר נקרא פילמר, למרות היותו אחיה של דאבע אשת ר' יעקב צבי פילמר, משום שהיה גם כן אחיו של ר' יעקב צבי... שכן אביו של ר' יעקב צבי, ואימה של

...מי כר' יענקל ברדיטשוב-פילמר היה כה עני וכה שמח גם יחד! למראית עין הוא איש פשוט מאד, אך מבעד לפני השמחות תדיר, מילות הבדיחה והניגונים שהשמיע, ביצבץ החסיד שתענוגי ותלאות העולם גם יחד אינם עולים בעיניו כקליפת השום. נראה היה כהלך-עני, ליד הכותל המערבי, או ליד השטיבלך במאה שערים, או בסביבת ישיבת עץ חיים במחנה יהודה. גבה-קומה, לובש קפטן ומגבעת דהויים, אך פניו עירניות, לחייו מאדימות מרוב חיות, ועיניו סוקרות את הקהל; משל התרעם על כי אין שמחים די...

מנין שאב את כוחו? - מעיר ואם בישראל ברדיטשוב, בה נולד ובה עשה "לילות זהב" רבים על ציון סניגורם של ישראל ז"ע. בהיותו מתגורר ליד בית החיים בברדיטשוב, היה הולך מגיל בר-מצוה, לילה-לילה, לערוך תיקון חצות על הציון הקדוש. את מפתח הציון (כמין חתיכת ברזל מעוקלת) המשיך להחזיק בירושלים עד יום מותו.

פעם, מרוב השתוקקותו לנסוע לאומן, כשלא היה בידו כסף לנסיעה, השכיר עצמו למלאכת הרדיפה אחר שוורי-בר, הנקראת "טרייבן אָקסן", עד למכלאות שהוקמו למטרה זאת בסביבות אומן. וכך הגיע לציון רבינו הק'.

ובימים ההם, מעטים היו כאלה שהרהיבו עוז בנפשם לנסוע עם ילדים קטנים לארץ ישראל. אבל הוא, ר' יעקב פילמר, שהיה אף הוא כר' שמואל מאיר אנשין וכמרבית חסידי ברסלב בברדיטשוב, תלמידו של רבי אברהם ב"ר נחמן - נשמע להוראתו של רבי אברהם לנסוע לארץ ישראל.

שנים רבות נכסף ר' יעקב צבי לארץ הקדושה, הרבה תפילות שפך על ציון הברדיטשובי על כך. ואף כי בתו הגדולה פרומע בת 9 בלבד (לימים עסקנית גדולה בהכנסת האורחים במיון ועוד), ובתו הקטנה קיילע היא אך בת חצי שנה - הוא שם לדרך פעמיו, ובה' שם מבטחו.

ידידים אמרו לו: "יענקל, תודיע לנו אם טוב לך שם". והוא, למרות שהשתכר היטב בברדיטשוב, ניהל מתפרה עם שני עובדים - וכאן סבל עוני רב, כתב להם: "טוב לי בארץ מאד". הם באו לכאן והתאכזבו קשות

בבכיה, עד שנגע ללבי ונפשי ממש והיה לי התעוררות מאוד, הן מתפילתו והן מדיבוריו, וברוך ה' שאני לא רדפתי אותו חס ושלום, רק אדרבה עמדתי תמיד לימינו לעזר וכו' וכו').

שביעי של פסח

...והלכתי עם ר' נתן לאכול בביתו כנ"ל ועשינו קידוש בשמחה וחיות וכן גמרנו סעודתנו בשמחה וברכנו ברכת המזון וכו' וחזרתי לבית מדרשנו והייתי נעור שם וגם מצאתי איזה ספר של ספרדים שהיה שמו 'תיקון ליל שביעי של פסח' ואמרתי בו כל הכתוב שם 'לשם יחוד' ו'יהי רצון' וכו', ואחר כך כל השירות הנזכרים בתורה וכל תנ"ך וכו' ואחר כך המימרות בזהר וגמרא ומדרשים מענין קריעת ים סוף ושביעי של פסח וכו', ואמרתי שם כל הנ"ל.

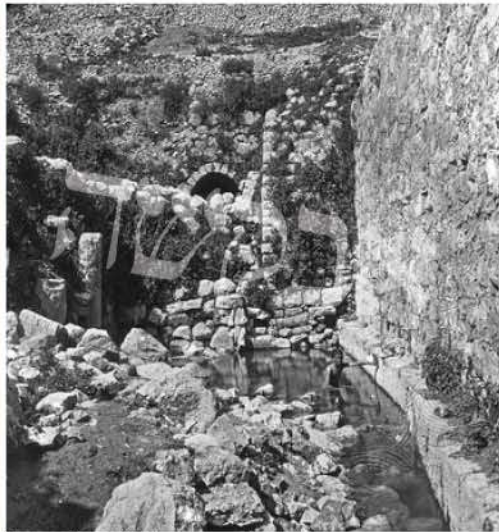
... ועוד שאר אנ"ש באו אז ליל שביעי של פסח להשתתף עמנו בעבודת ה', וגם ר' יעקב הנ"ל וכו', והנה, אני אמרתי עדיין אצל סדר שביעי של פסח בספר הנ"ל ושמחתי בזה הספר כעל כל הון והראיתי זאת לאנ"ש כי מצאתי מציאה כזאת, שמסדר הכל ביחד וגם עם 'לשם יחוד' ו'יהי רצון' וכו' (ובסידור ר' יעקב עמדין ז"ל [בית יעקב] מובא הסדר של ליל שביעי של פסח, אבל לא כולו מסודר על המקום, רק מראה מקום פה ופה וכו' וגם אין שם 'לשם יחוד' ו'יהי רצון' וכו', וגם לא היה נמצא אצלנו סידור ר' יעקב עמדין ז"ל, על כן שמחתי בזה הספר מאוד וכו') ולקחו הספר בידם והביטו בו היטב ואמרו לי "הלא זה מספר 'חמדת ימים' וה'לשם יחוד' ו'יהי רצון' הוא שלו" וכו' והראו לי שכתוב בשער באותיות קטנות שנעתק מספר 'חמדת ימים'. והיה לי מזה צער גדול במוחי, על כי קבלה בידינו מצדיקים הרבה כי הוא ספר טמא מתלמיד הש"צ ימ"ש וכו', וגנזתי הספר הזה לבל ימצא עוד וכו'.

ועוד היה לי אז צער מקול ישמעאלים שהיכו בתוף וקראו בלשון המשונה שלהם וזה פעם ראשונה ששמעתי זאת, ושאלתי לר' יעקב מה זאת, ואמר שזה איזה תפלה שלהם, ומאז שמעתי זאת כמעט כל לילה ובאשמורה איזה זמן וכו', והיה לי צער במוחי לשמוע עניינים זרים אשר לא מעבודת ה' ומזיק לעבודת ה' וכו' (ובכלל היה לי מזה צער ובלבולים שם בבית מדרשנו, אף על פי שהיה לי ולכולנו ממש הבית מדרש הנ"ל למשיב נפש, ומסוגל לעבודת ה' מאוד, וקרוב

בימים ההם, מחמת העוני והמחסור בארץ ישראל, היו גנבים גונבים כל דבר קטן; אך ר' יעקב זכה לשמירה מן השמים; כל אימת שנכנס לטבול בים, היה מופיע על החוף כלב גדול ואימתני ומהלך סביב הבגדים!

מצבת קברו של ר' יעקב צבי פולמר בהר הזיתים

מעיין השילוח - מקוה רבי ישמעאל כהן גדול

גדול, אשר הוא אצל הר הזיתים ואצל הסילואן, וצחקתי ממנו: לילך בלילה שם בין הגויים, אשר אפילו ביום קשה לטבול שם מפניהם וכו', והוא אמר לי שבלילה בנקל לטבול שם, כי ביום קשה מפני הערלות שבאים לשאוב מים, אבל בלילה הכל ישנים וכו' ושזמן רב נהג הוא אנשים שהיה להם כאב עיניים ושילמו לו כסף שיוליך אותם בלילה, שייטבלו שם וירחצו פניהם ועיניהם, ושאלו המים הם סגולה ורפואה לכאב עיניים.

ואף על פי כן לא רציתי לילך, והלכו עמו איזה אנשים, ור' יחיאל גם כן הלך עמו והלכו וטבלו שם, ונתאחרו בערך שני שעות, ובאו חזרה וסיפרו שהלכו וטבלו שם, ומשם חזרו דרך הכותל המערבי והיו שם והתפללו אצל הכותל המערבי בהתבודדות ובקשה. ואנחנו הלכנו למקוה ומשם לכותל המערבי, ומשם חזרנו לבית מדרשנו, ובין כך האיר היום ובאו אנ"ש להתפלל יחד, והתפללנו תפילת שחרית של יום טוב הקדוש הזה, בהתעוררות והתלהבות וכו' ■

מאוד למקום המקדש וגם מקודש מאוד מרוב עבודת ה' ותפילות אנ"ש שם הרבה שנים וכו', והרשימות שנשארו אצלנו במוחנו ששם עברו עלינו כל המניעות וכו', והאהבה העזה הישנה שהיתה אז בין כולנו וכו', והעבודות והתפילות שהיו אז בחיות גדול וכו', שממש עד היום אנו וכל אנ"ש הזוכרים זאת כוספין ומשתוקקין בכל לב ונפש לבית המדרש הזה הישן ולזמן הזה, אף על פי כן מפני שהבית המדרש הזה היה סמוך לרחובות שלהם ולבתים שלהם מאוד, היו לנו לפעמים הרבה בלבולים מקולות שלהם וניגונים שלהם וכו' באמצע התפילה, ותמיד היינו שומעים בעת שהוא צועק על הזאמזע [=דזשאמדזשע/ג'מג'ה = מסגד] וכו' ובפרט אנכי, שהייתי תמיד יומם ולילה, שמעתי הרבה לשונות ונגינות וכו' בלילה וגם הרבה פעמים נגינת נקבות שלהם, והוכרחתי הרבה פעמים לסתום אוזני בשני אצבעותי ולהיות כך זמן רב וכו'.

והנה, בין כך התעורר ר' יעקב ואמר מי רוצה לילך אתו לטבול במקוה של ר' ישמעאל כהן

הדלת... והיה לומד המון - א געוואלד - "ליקוטי הלכות". דודי ר' ישראל נחמן סיפר, שרק בבוקר היה אור בבית, משום שהדלת היתה בצד מזרח, וכשפתחה השמש מצד מזרח נהיה חושך בבית...

ר' יענקל ואשתו דאבע היו "עניים כלילה" כפי שאומרים באידיש, אך מאושרים כאור היום. מדי שבת היו ניצבים יהודים מרותקים לחלונות ביתם הדל, כדי להקשיב לשיירי ולניגוניו הלבביים של ר' יעקב. כמה וכמה ניגונים יפים מושרים עדיין על ידי זקנים בירושלים, מפי ר' יענקל ברדיטשובר ובראשם ניגון דביקות מרגש של "מעוז צור ישועתי". שלש שעות היה מבלה על שולחן השבת בכל סעודה, בזמירות, שיחות קדושות וסיפורים מצדיקים - מוסרים בני המשפחה.

השמחה בבית הדל היתה מפליאה. ישישה אחרת בירושלים המבקשת לתאר את התמונה, אומרת: "דאבע בישלה קניידלך בלי ביצים, במקומן עירבבה סודה לשתיה... ואף על פי כן היו הילדים כה שמחים - לא יאמן".

אבי סיפר כי סבו ר' יעקב צבי היה עורך סעודות ראש חודש לנכדיו. התפריט היה דל: פיתות, תאנים ושומים. לשתיה קיבל כל נכד כוס "גזוז" ומתת יד מיל אחד לכל נכד ונכד, אחר פטרם לשלום בברכת "ראש חודש טוב".

היה קונה פירות סוג ב' מחמת עניותו, אך ברוב חדווה היה אומר: "צריך לתקן גם אותם", בהתכוונו לניצוצות הקדושה השקועים במקומות שפלים.

פעם הוליך ר' יעקב תייר כדי להראות לו את "יד אבשלום" ועוד מקומות קדושים. אך הלה גילה בורות בכל הקשור לקדמונים ולא הבין את משמעות האתרים כל עיקר. רצה התייר להראות התעניינות, שאל על גבעה אחת: "ומי קבור כאן?" השיב לו ר' יענקל: "כאן קבורים ארבעה אבות נזיקין... בתחילה הקפיד שלא ללון אפילו לילה אחת מחוץ לחומות עיר הקודש. ברם, בעקבות הרעב הכבד ששרר בשנות התרע"ד-ע"ח שפקד בעיקר את ירושלים המרוחקת מן המושבות, שדות התבואה, הפרדסים והמסקים - עבר ר' יעקב להתגורר ביפו, בה עשה תקופה של כשלוש עשרה שנים, עד שנת תרפ"ז. לפרנסתו עבד שם בפרדסי תפוזים.

ביפו היה לשמש בית כנסת. בית הכנסת שכן בצריף עץ ולידו עוד צריף, בו התגורר. ובחצר איכסן "משולחים" מירושלים. ר' חיים דוד משי-זהב, שהתפרסם אחרי שנים

כבעל "חכמת היד", היה מתאר כיצד היה מציע ר' יענקל למשולחים מיטות ללינה על גבי ספסלי האבן שבחצר בית הכנסת. בעזרת הנשים היה מחזיק מיחם, שבו הכין שתיה חמה לאורחים.

בתנאים הקשים של הימים ההם, כאשר הרבנים התירו לאכול קטניות בפסח מחשש סכנת נפשות, מכר ר' יעקב צבי את מרבית כלי הבדולח והחרסינה שהביא עמו מברדיטשוב, כדי לקנות מצות. אופים היו אז, בכל יום מימי חול המועד, מעט מצות, ומוכרים אותן בהון תועפות. מכר קמעא קמעא מן הכלים היקרים ואכל והאכיל את משפחתו אך מצה ולא קטניות.

בשעה שבירושלים גועו מרעב, ניתן היה להתקיים איכשהו ביפו, שם היו תפוזים בשפע. פעם עמד וקטף תפוזים כשמעל נפלו פצצות בנות הברית נגד התורכים, והתחרשה אזנו אחת מעוצמת הרעש.

סיפור מפליא על ר' יעקב צבי, אותו סיפר פעם רבי שלמה זלמן אויערבך בעת שיעור ב'שערי חסד', מסר לנו נכדו של ר' יעקב צבי, ר' אהרן פילמר, מפי עד שמיעה:

כשהתגורר ר' יענקל פילמר ביפו, היה הולך לטבול בים מדי לילה בחצות (אחי יעקב צבי סיפר, שר' יעקב צבי פילמר היה הולך מוצאי שבת אל הים כדי לשיר שם את הזמר "אליהו הנביא") ובימים ההם, מחמת העוני והמחסור בארץ ישראל, היו גנבים גונבים כל דבר קטן; לשלל היה נחשב להם כל בגד, כתונת, מעיל או מצנפת שחטפו. אך ר' יעקב זכה לשמירה מן השמים; כל אימת שנכנס לטבול בים, היה מופיע על החוף כלב גדול ואימתני ומהלך סביב הבגדים!

עברה המלחמה, ואט אט התבסס היטב ביפו, מכר עוגות והתפרנס בשפע, אך נפשו עליו תשתוחח לחזור ירושלימה ולהתבסס באווירתה, ובעיקר - באנשיה היראים והשלמים. אומר היה בבדיחות: "ביפו, בית הכנסת עשוי עץ ובעלי הבתים עשויים אבן, ואני צריך להיות מברזל כדי לסבול זאת... לעומת ירושלים שבתייה בנויים באבנים ובעלי הבתים יראים ושלמים.

ביום מן הימים החליט לחזור לירושלים. הוא נטל עמו את תיק הטלית והתפילין, ויצא בגפו רגלי לדרכו ירושלימה. "לירושלים אין לנסוע, אלא ללכת ברגליים", אמר, "כשם שהיו ישראל עולים לרגל בזמן בית המקדש. ועוד, הרי כתוב: 'עומדות היו רגלינו בשעריך ירושלים'. ובכלל, מדוע יקבלו הסוסים את שכר ההליכה, מוטב שאקבל אני את השכר..."

בדרך לטרון היה ישוב "מקוה ישראל".

שמעו התושבים איש הולך ושר... היה זה ר' יענקל פילמר. הוא שלח מכתב לאשתו דאבע שתגיע עם הילדים, אך היא לא הסכימה לעבור לירושלים בגלל תנאי החיים הקשים ששררו שם. אך בנה ר' יצחק שיכנע אותה ועזר לה להשתקע בעיר הקודש.

על הופעתו של ר' יעקב צבי בירושלים, מספר באריכות רבי שמואל הורביץ ביומנו שנדפס בספר "מי שמואל" בתוך הפרקים הסוערים שבהם הוא מתאר את התקופה הראשונה של התקרבותו לברסלב, תקופה שבה נדרף על שהתקרב לחסידות זו, והוא מצא עצמו אוכל וישן בבית המדרש של חסידי ברסלב.

"הטמינו אותי ליד הברדיטשובאים" - הביע ר' שמואל הורביץ, מגדולי חסידי ברסלב, את משאלתו האחרונה, שבעיים בטרם הלך לעולמו, בפני נכד ר' יעקב פילמר, ר' שמעון אנשין איש "אתרא קדישא" - כשהוא מתכוון לגוש קברים קטן שבחלקת וואהליץ בהר הזיתים, שבו מוטמנים: ר' הערשל סטעלמאך שהתגורר בשכונת "מקור חיים"; ר' יעקב צבי פילמר, בנו ר' יצחק, אחיו ר' לייזער ועוד חסידים יקרים מברדיטשוב.

כאמור, ר' יעקב צבי היה יושב הרבה ליד הכותל המערבי ולומד שם. כשהיו תיירים באים, היה עושה להם "מי שברך" והם היו נותנים לו מתת יד. ר' חיים שלום שווארץ זוכר, שמי שנתן לו נדבה, היה מברכו בנעימה: "זאלסט זיין געזונט און פריילאך, און זוכה זיין צו גיין אנטקעגן דעם גרויסן מיילאך" ("שתהיה בריא ושמח, ותזכה לקבל את פני המלך הגדול (משיח)").

בשבת האחרונה לחייו עלי אדמות, היה שלג גדול וקור בירושלים. אך הוא לא ויתר על מנהגו. קם בחצות הלילה וצעד מבתי הורודנה הסמוכה למחנה יהודה, לעיר העתיקה, בה התגורר עד תרצ"ו, כדי לטבול במקווה של ניסן בק. מכאן הלך לכותל המערבי ועשה בתיקון חצות, בתפילה ובלימוד עד תפילת הותיקין. או אז חזר רגלי למחנה יהודה, כדי להתפלל על ה"טורעם" (= המגדל, בית הכנסת והכנסת אורחים "הרי חמה" שבראשו שעון השמש המפורסם).

לאחר התפילה חש ברע, מצונן היה מאד, ונשימתו כבדה עליו, ומכאן לא יצאו שלשה ימים והוא שבק חיים לכל חי, כשהוא בן ששים ושמונה שנים בלבד, כמספר שנות חיי אביו ר' אליהו יצחק. היה זה ביום ג' לחודש אדר תרצ"ט. נטמן בהר הזיתים.

והקב"ה מצילנו מידם

וגם היה מעשה אז בזה הזמן, שדרנו בזה הדירה והיתה קרובה לסוף רחוב היהודים שמשם מתחיל רחוב הערבים, וראינו שם ששכנו על הגג ראינו כל פעם רקטות ושמענו רכיבות אופנים ואוטובוסים, ולא ידענו מה זאת.

ושמענו שהתאספו אז כל הגויים של צפת וגם מסביבות צפת, ובדואים, בלילה זאת להתנפל על היהודים פתאום בלילה זו וכו', והיה לנו נס גדול שנתוודעו מזה הקצינים והשוטרים היהודים* וטיכסו עצה עם המושל, וכנסו השוטרים היהודים לתוך ההמון והוציאו את כל הנכבדים והביאום לבית הממשלה, והוכרחו לחתום שהם ערבים על כל הקהלה אם יארע איזה דבר רע חס ושלום, וגם המושל העמיד כלי תותח מול הרחוב

של הגויים, ואמר שאם ירצו לעשות איזה דבר, יפוצצם עם הרחוב שלהם וכו', ותיכף התפזרו ונעשה שקט, ואין בעל הנס מכיר בנסו איזה נס שהיה לנו אז.

וגם אז נכנסתי ללמוד עם הרב הגאון ר' בעריל מווארשא ז"ל* בישיבת הרידב"ז (שעל ידו התקרבותי אחר כך לרבינו ז"ל, כאשר יבואר לקמן). ואז שלחו מ'ועד הדת' כסף הצטיינות, ולקחתני אז איזה פעמים חמשה פונט כסף הצטיינות וכו'.

וגם אז נסע דודי ר' אבנר נ"י לירושלים לעשות ניתוח על פיסטילי בבית החולים 'וואלך' והיה חולה מאוד זמן רב שם, ואנחנו הרבינו רחמים, גם מורי ר' בעריל הנ"ל, כי היו ידידים נאמנים וכו', עד שעזר לו ה' יתברך ונתרפא וחזר לעיה"ק צפת, ועשינו שמחה על זה וקידוש וכו'.

ואחר כך העתקנו דירתנו לדירה השניה הנ"ל, אשר שם סבלנו חולאים רח"ל כנ"ל. וגם

א. במשטרה הבריטית

ב. קפטן ס. מודי, המושל הבריטי של צפת

ג. הגאון רבי דוב ב"ר שלמה זימאן, נולד בפולין בשנת תר"ז, מתלמידי החידושי הרי"ם, שימש כמורה-הוראה בבית דינו של האבני נור מסוכטשוב במשך שלושים שנה. בעלותו לא* התיישב בצפת והיה רבם של כל הרבנים בגליל, גם רבי ישעיה הורביץ, אביו של רבי שמואל נמנה על תלמידיו. החסיד רבי ישראל בער אודסר שמע מפי רבי דוב על התקרבותו לרבינו, היה זה כשביקר פעם בבית רבי נתן טרוביצר, הוא הבחין בארון בספר 'סיפורי מעשיות', עיין במעשיה הראשונה, ולפי שהיה בקי בספרי האריז"ל יצא מגדרו מהתפעלות ואמר: "במעשה זה כלולים ארבעים דף מהספר 'עץ חיים'!". מאז למד בספרי רבינו והתקרב לדרכו הק'

ד. הרב יעקב דוד ב"ר זאב וילובסקי לפניו רבה של סלוצק שברוסיה הלבנה (בלארוס), מחבר פירושי רידב"ז ותוס' הרי"ד על ירושלמי. מגדולי וגאוני דורו, בשנת תרס"ג עבר לארצות הברית במטרה לחזק את היהדות במקום ונתמנה לרב בשיקגו. בשנת תרס"ה עלה לארץ ישראל והתיישב בצפת, שם ייסד את 'ישיבת תורת ארץ ישראל' בה למדו כמאה תלמידים, נפטר בא' בתשרי תרע"ד, הישיבה שיסד המשיכה להעמיד תלמידים אחרי הסתלקותו

ה. ועד עזרה של יהודי ארצות הברית

ו. רבי אבנר לורברבוים, אחי אמו של רבי שמואל הורוויץ

ז. מורסה

ח. ביה"ח 'שערי צדק' בהנהלת הד"ר משה וולאך, נאמנם של גדולי ישראל

ר' טנדר
חיים טרוביץ
בצעירותו.
צילום משנת
תרס"ז לערך

ר' סנדר טורוביץ
בניל תעמולה

והזר

גם הרוצח לביתו,

ואחר כך עשה גם כן נגד הממשלה והיו לו הרבה כלי זין, והממשלה הניחה הרבה כוחות עליו ולא יכלה לתפסו, עד שסוף כל סוף נודע למשטרה כי הוא בביתו והלכו לתפסו, ונכנס לבית הכסא ונכנסו אחריו אופיצירי יهودי, ברגמן, עם קצין אזולאי, והוא זרק עליהם פצצות ונפצצו, ועל פי נס לא ניזוקו, והשליך מר ברגמן את עצמו עליו ותפסו והביאו לבית הכלא.

והכלל, שכל זמן שזה המושל הישר, מר מודי, היה בצפת, היה שקט ושלוה ויד ישראל היתה על העליונה, ואחר כך כשהרימו אותו למעלה העליונה ללונדון, היתה רח"ל הפרעות בצפת בשנת תרפ"ט, השם ישמרנו, ומאז צפת גרועה מכל העיריות לרעה השם ישמרנו.

גם זה המושל הישר היה פעם אחת בחג הסוכות עם הד"ר קריגער אצלנו לאורחי כבוד, והסביר לו אבי נ"י הטעם שיושבים בסוכה, כדי לידע שהעולם עובר והעיקר הוא העולם הבא, והתאנח המושל אנהא ואמר "גם אנחנו מאמינים בהשארית הנפש" וכו'.

ממטה בצפת
של אתם ימים

הנ"ל

ירא לנפשו וביקש מאת מר קאלוורסקי בראש פינה, כי ימליץ עליו לפני המושל, וכן עשה, ואחר כך ברח הסלח הזה לדמשק והיה יד ימינו של פיזלי" וכו'.
וכן היה אז פתאום ביום שבת בבוקר ושמענו קול יריות מפצצות וכו' והיה לנו פחד גדול מזה, ואחר כך נתודענו כי זה היה מסיבת שהיה ערבי אחד גולן, עוד בימי ממשלת תורקיה, שמו 'טפי חלי' והוא הלך פתאום באמצע היום קודם סוכות וניגש אל החנות של ר' סנדר טראוויץ בן הר' נתן מטראוויץ ז"ל מאנ"ש, וירה בו בראשו איזה יריות וגם באמו לאה בידה גם כן איזה יריות וברח. וממשלת תורקיה רדפה אחריו וחיפשה אותו עד שמצאה אותו, ודנו אותו למאסר עולם והיה בבית הכלא בעכו עובד עבודת פרך וכו' (ור' סנדר ואמו ה' להם נסים ועבר זמן הרבה עד שה' להם רפואה שלמה).

וכשכבשה ממשלת אנגליה את ארץ ישראל הניחה לחירות את האסורים כדרך העולם

שם, סמוך לראש השנה בקיץ הזה, נחלה זקני ר' אשר יחזקאל ז"ל במחלה מסוכנת רח"ל וסבל ממנה הרבה מאוד, וכל פעם קיבלנו ממנו מכתבים במרירות וכו', ושהיה הולך לדוקטור וואלאך להתרפאות וכו' ובילה על זה ימים וכו', ושלא היה יכול לבלוע מאכל ואפילו משקה רח"ל, ומיום ליום גבר רח"ל המחלה, ותחבו לו כל יום סטרימנטין בתוך הצוואר וכו'.

ולבסוף לקחו אותו על קרני רנטגן ואמרו שיש לו סרטן בתוך הקיבה רח"ל, ויעצו לו אנשים שיכנס לבית החולים האנגלי ולא רצה בשום אופן, ונכנס לבית החולים וואלך ועשו לו ניתוח להכניס המאכל על ידי שפופרת וכו', ולא האריך ימים ונסתלק שם בבית החולים ביום כ"ד אלול"י, ועשו לו הכבוד האחרון בירושלים עיה"ק, וקברו אותו על הר הזיתים קרוב לקבורת הרב מלובלין ר' שניאור זלמן"י וכו', ואנחנו קיבלנו כל פעם מברקים ממצבו וכו' ולבסוף מפטירתו, ומובן מאליו גודל הנחת שלנו שהיה לנו כל הזמן הזה. ואחר ימים נוראים נסע אבי נ"י לירושלים עיה"ק וכו'.

וגם אז התחילו ערביי צפת להתקומם וללחום נגד ה'בית הלאומי' וכו', ולעשות אסיפות ומחאות וכו', וגם אז המורה שלהם 'סלח' התחיל להצית בעם אש המחלוקת, אבל המושל הישר הנ"ל דיכא הכל בשלום קודם שיצא אש התבערה מכוח אל הפעל, וגם ה'סלח'

ט. אבי אביו
י. צינורות

יא. ביה"ח האנגלי נוסד בשנת תר"ד על ידי המיסיון הנוצרי בשולי הרובע היהודי, ונקרא בתחילה 'בית החולים היהודי' במטרה מוצהרת לשמש חולים יהודים בלבד, כדי להעבירם על דתם רח"ל. מקימיו חקקו על שער הכניסה פסוקים מהתנ"ך כמו 'אני ה' רופאך' ועוד, כדי להפיל ברשתם יהודים תמימים. גדולי הרבנים הכריזו חרם על מי שייכנס אליו. אך למרבה הצער היו לא מעט יהודים שמתוך מצוקת מצבם העדיפו את הטיפול הרפואי שניתן בב"ח זה על פני הרפואה הפרמיטיבית שסופקה במוסדות רפואיים אחרים בירושלים

יב. תר"פ

יג. רבי אשר יחזקאל הלוי הורוויץ נטמן בהר הזיתים בחלקת חב"ד, סמוך לקבר בעל התורת חסד' מלובלין, מתלמידי בעל ה'צמח צדק'

יד. פייסל הראשון, שעמד בראש הממלכה הערבית של סוריה

טו. ר' סנדר חיים בנו של החסיד רבי נתן מטירוביצה-צפת הנזכר במכתבי תלמידי מוהרנ"ח. אל רבי נתן מטירוביצה נשלחו אגרותיו הנלהבות של רבי נתן ב"ר יהודה מטבריה, שהועתקו על ידי הבן ר' סנדר חיים ונדפסו לימים בספר 'נתיב צדיק' ולאחרונה בספר 'מכתבי רבי נתן ב"ר יהודה'. ר' סנדר חיים היה מנועריו רב פעלים, הוא הראשון שהביא לדפוס את מכתבי קדשו של מוהרנ"ח, עוד בשנת תרנ"ג, בקונטרס שנקרא 'מכתבי מורנ"ח'. כן העתיק כתבים חשובים, ביניהם אגרותיו של רבינו הקדוש שנדפסו לימים בספר 'עלים לתרופה'. עסק בצרכי ציבור ויסד בצפת מוסדות חסד

טז. קצין

עלית למרום שבית שב"י

רמזים בסוד גדולת
יהידי הדורות

מאוצר כתבי הרה"ח
ר' נחמן ישראל בורשטיין ז"ל

בית הגמזים

[כתב הרב חיד"א ז"ל ב'שם הגדולים*]: "שמעתי מפי תלמיד
חכם אחד, מארץ המערב הפנימי, חכם רבי מסעוד, שמצא שהגיד
האר"י על פסוק (תהלים סח) 'עלית למרום שבית שבי' (פסוק
זה דרשו חז"ל על משה רבינו ע"ה שעלה למרום לקבל התורה
הנקראת שבי) שב"י ראשי תיבות 'שמעון בן יוחאי, ואמר החכם
הנוכח: ואני רמזתי עליו, כי שב"י למפרע ר"ת 'יצחק בן שלמה'
שהוא האר"י זצ"ל, על דרך 'מעט היותה שם אני' (ישעי' מח; שמות
רבה כח, ו), עכ"ד.

ועל יסוד גילוי נפלא זה הוסיפו גם החבריא תלמידיו הקדושים
של הבעש"ט הק' לרמזו שמו הקדוש במלת שב"י ר"ת 'ישראל בן
שרה' או 'ישראל בעל שם', ועל דרך זה הוסיפו גם אנשי שלומנו
החשובים להמתיק סוד קדושת שם רבינו ז"ל במלת שב"י ר"ת
'נחמנו בן שמחה'.

ולפענ"ד אף אני אענה ואוסיף לרמז כי גם במלת שב"י ינון שמו
של מלך המשיח אשר יצא מזרע דוד ושלמה כידוע, ועל שם זה

א. 'מערכת גדולים' אות שלב
ב. -מרקו
ג. הוספת הכותב רנ"ב

מאמרים
אגרות ומכתבים
והידושי תורה
בלתי ידועים

נקרא מלכות בית דוד ושלמה (עי' בשיד "אל מסתור") וזה נרמז במלת שב"ר ר"ת 'שלמה - בן ישי'.

והנה, קוטב הקדמה זו ישמש לנו יסוד חזק להבין ולהשכיל ולסלסל בדברי חידושי הנפלאים והנוראים אשר יצאו מפי רבינו ז"ל ומובא בחיי מוהר"ן (סי' רעט) בזה הלשון: "שמעתי בשמו שאמר (רבינו ז"ל): מן רשב"י שהיה חידוש כמפורסם, היה העולם שקט עד האר"י ז"ל, היינו שמרשב"י עד האר"י ז"ל לא נתגלו חדשות כמו שנתגלו על ידי רשב"י, עד שבא האר"י ז"ל, שהיה חידוש כמפורסם, והוא גילה חדשות לגמרי, שלא נמצא מי שיגלה חדשות כאלה עד הרשב"י ז"ל. ומן האר"י ז"ל עד הבעש"ט ז"ל, היה גם כן העולם שקט בלי חידוש, עד שבא הבעש"ט ז"ל, שהיה חידוש נפלא וגילה חדשות. ומן הבעש"ט ז"ל עד עתה היה גם כן העולם שקט בלי חידוש כזה, והיה העולם מתנהג רק על פי ההתגלות שגילה הבעש"ט ז"ל עד הנה, עד שבאתי אנכי, ועתה אני מתחיל לגלות חדשות נפלאות לגמרי וכו' ". וכן אמר רבינו ז"ל שממנו עד משיח צדקנו שום חדשות לא יהיו כבר.

וכעת נמשיך בחסדו ית' לסלסל בהשתלשלות התגלות הצדיקים המרומזים במלת שב"ר כנ"ל, ונקדים בהתגלות הנפלאה והנוראה המובא בתחילת 'ליקוטי מוהר"ן מסוד גדולת התנא האלקי רשב"י ז"ע, וז"ל: "רבי שמעון בן יוחאי הבטיח שלא תשתכח תורה מישראל על ידו, כמובא בדברי רבותינו ז"ל (שבת קלח): כשנכנסו רבותינו לכרם ביבנה, אמרו: עתידה תורה שתשתכח מישראל. ואמר רשב"י שלא תשתכח, שנאמר (דברים לא) כי לא תשכח מפי זרעו. וכמבואר בזוהר (נשא קד ע"ב): בהאי חיבורא דאיהו 'ספר הזוהר' יפקון ביה מן גלותא. ועתה בוא וראה והבן נפלאות נסתרות של תורתנו הקדושה, כי על כן סמך רשב"י עצמו על זה הפסוק 'כי לא תשכח מפי זרעו', כי באמת בזה הפסוק בעצמו מרומז ונסתר סוד הזה, שעל ידי זרעו של יוחאי, שהוא רשב"י, על ידו לא תשתכח התורה מישראל. כי סופי תיבות של זה הפסוק 'כי לא תשכח מפי זרעו' הם אותיות 'יוחאי'. וזה שמרמז ומגלה הפסוק, כי לא תשכח מפי זרעו - מפי זרעו דייקא, היינו מפי זרעו של זה בעצמו שהוא מרומז ונסתר בזה הפסוק שהוא התנא יוחאי, כי על ידי זרעו של יוחאי שמרומז בזה הפסוק בסופי תיבות כנ"ל, שהוא רשב"י, על ידו לא תשכח התורה, כי 'בזוהר דא יפקון מן גלותא' כנ"ל. ודע, שסוד רבי שמעון בעצמו הוא מרומז בפסוק אחר. כי דע, כי התנא הקדוש רבי שמעון הוא בחינת (דניאל ד) 'עיר וקדיש מן שמיא נחית' - ר"ת שמעון וכו' ".

ונצרך לזה עוד מאמר חז"ל אשר יהל אור על עצם הויכוח בין רשב"י לרבותינו בכרם ביבנה בענין שכחת התורה, עד שהבטיח רשב"י שעל ידו לא תשתכח התורה כנ"ל. והנה אמרו חז"ל (סנהדרין צז): "תנא דבי אליהו, ששת אלפים שנה הוי עלמא, שני אלפים תוהו, שני אלפים תורה, שני אלפים ימות המשיח" וכו', ופירש רש"י שם "זאידי דאמר שני אלפים תוהו, קאמר שני אלפים תורה, ולא שתכלה תורה אחר שני אלפים". והמהרש"א נדחק בפירוש

רש"י ומפרש הדברים כפשוטן, כי באמת אחר שגלו ישראל גלות גמורה אין בהם תורה, כדכתיב (איכה ב) 'מלכה ושריה בגוים אין תורה' עיי"ש.

ועל כן רבותינו בכרם ביבנה, שהיו בסוף תקופת הב' אלפים תורה, חישו באמת שבסוף התקופה אם לא יתחיל מיד ימות המשיח וילכו ישראל בגלות בוודאי תשתכח התורה כי כבר כלתה התקופה של תורה, ועל זה הבטיח רשב"י ואמר: ח"ו, כי לא תשכח מפי זרעו, כי סמך עצמו על חיבורא דיליה דאיהו ספר הזוהר כדברי רבינו ז"ל הנ"ל, ולכן התחיל התנא האלקי רשב"י לגלות נסתרות שבתורתנו הקדושה, סתרי אורייתא של משה רעיא מהימנא, כדי להכשיר ולהכין את הדורות הבאים אחריו בתחילת תקופת ב' אלפים שנה של ימות המשיח שיהיו זכאים ומוכנים מיד בראשית התקופה לקראת ביאת המשיח.

ועל זה חיבר ספר הזוהר הקדוש, ועיר וקדיש מן שמיא נחית לגלות סודות נוראות בתורת משה יותר מכל הצדיקים אשר קדמו לפניו, כי בו נתעבר ונתלבש איתפשטותא דנשמת משה ביתר עוז התורה, עד שהתפאר בעצמו ואמר (זוהר נשא קלב ע"ב) "ומשה לא ידע כי קרן עור פניו ואנא ידענא", אבל מגודל הקטרונים שלא היה הדור עדיין ראוי לכך נסתתר מדרשו של רשב"י ונתעלם מן העין הכת"ל של הזוהר הקדוש יותר מאלף שנה ולא נתגלה אורו רק באלף הששי שהוא יומו הששי של הקב"ה שהוא ערב שבת, שאז נאמר (שמות טז) "והכינו את אשר יביאו" ומי שטרח בערב שבת יאכל בשבת, ולכן חסו עלן מן שמיא ואנהירו לן אורייתא דאיתגליא על ידי הבוצינא קדישא, שעל ידו יפקון מן גלותא ויצמח פורקניה ויקרב משיחיה.

ואף גם אחר זאת נשאר עדיין ספר הזוהר הקדוש וחתום באין מבין כמה מאות שנים, עד שהופיע זרח המקובל האלקי האר"י החי רבי יצחק לוריא אשכנזי זצ"ל, והוא גילה חדשות נפלאות הזוהר ומסתרי צפוניו, והכה שרשים בחכמת הקבלה וסודותיה, ובו התחיל להתלבש איתפשטותא דנשמת משה משיח, וכאשר כתב מוהרנ"ת ז"ל בתפלתו על התגלות רשב"י בזה הלשון "והנה בתוקף סוף הגלות המר הזה וכבר התחיל להתנוצץ התנוצצות משיח מימי האלקי האר"י זצ"ל", עכ"ל, וכל דרכי הקבלה וההקדמות שגילה האר"י ז"ל הם הם היסודות האמיתיים ללימודי חכמת הנסתר, ומקצת מעשה תקפו וגבורתו הלא הם כתובים על ספר 'שבחי האר"י ז"ל', עיי"ש.

ואחרי ההתגלות הזאת של האר"י ז"ל היה עדיין אורו הקדוש מבהיק רק בין יודעי ח"ן ומחצדי חקלא אשר לבם כלב האר"י ופתוח כאלום לקלוט בקרבם אור החכמה העליונה, אבל מה יעשו אזובי קיר פשוטי ההמון שאין להם מושג כלל בעניני כוונות ושמות ויחודים, אבל נפשם חשקה גם כן ליהנות מזיו אורו באמרם מי יראנו טוב להסעימנו מעט דבש מגויית האר"י ומנופת צוף חכמתו הקדושה להאיר עינינו ולהורות לנו את הדרך אשר נלך בה ואת המעשה אשר נעשה. [המשך יבוא א"י"]

ד. 'חלוקי הנחל' לר' יצחק ברייטער אות טז.

ה. עי' זוה"ק בראשית דף מז ע"א

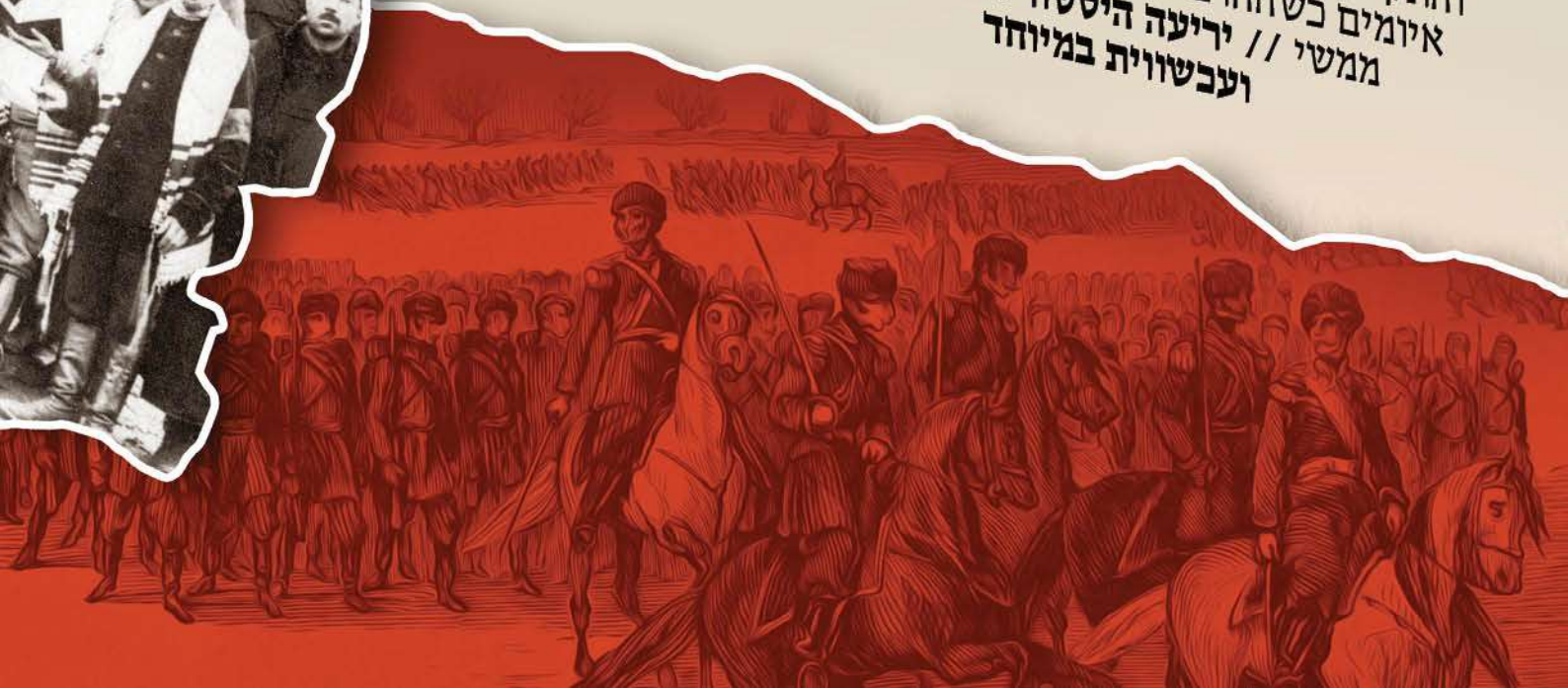
ו. 'ליקוטי תפילות' ח"ב, מז

ז. ע"פ שופטים יד, ט

הנבואה המסתורית

נחמן גלינסקי

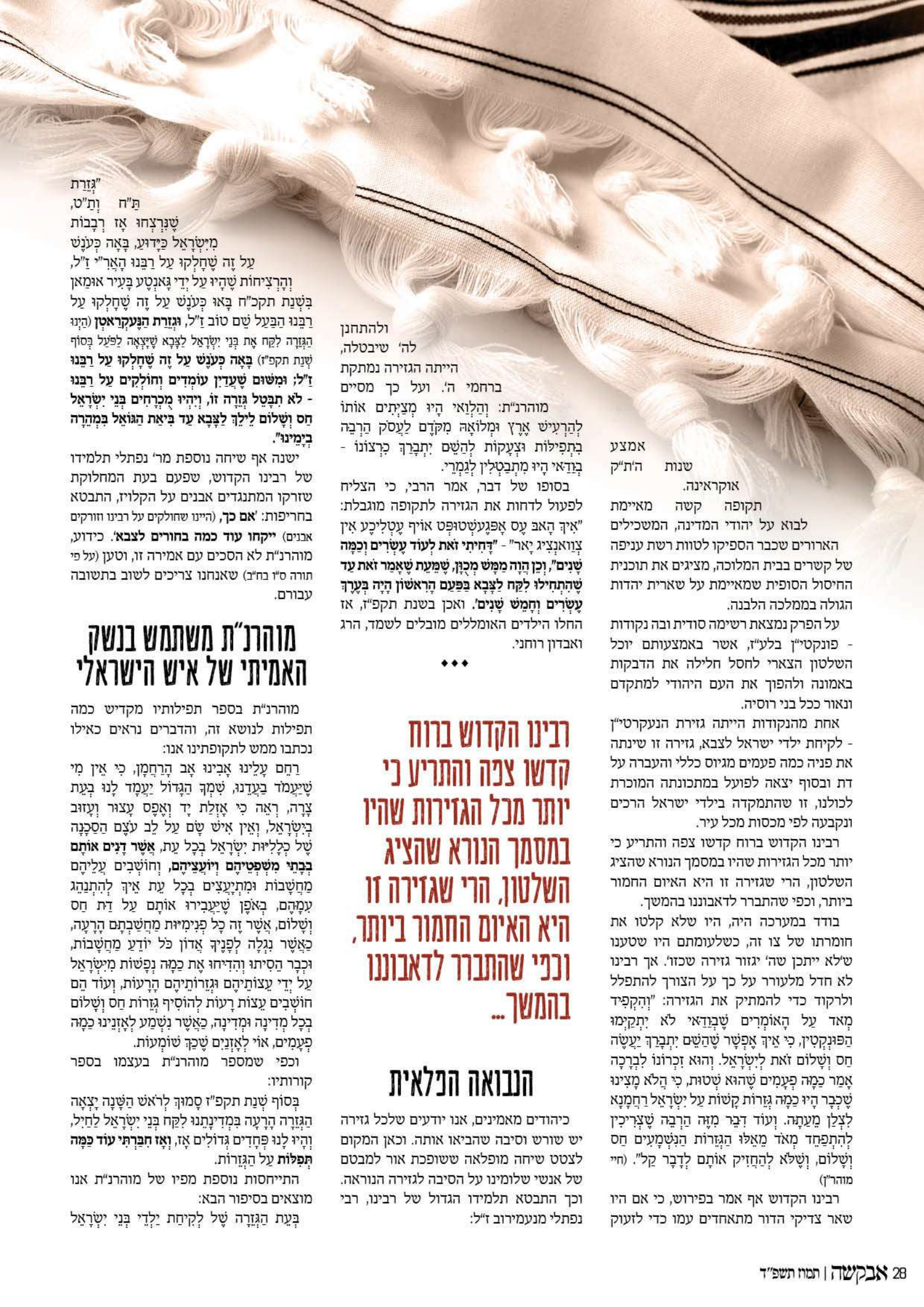
לפני כמאתיים שנה מתבטא
החסיד ר' נפתלי מנעמירוב
במשפט נורא שמתברר בימים
אלו כנבואה מדויקת וקודרת
לדור אחרון // על השתלשלות
גזירת הקנטוניסטים האיומה
ועל חסידי ברסלב בצבא הצאר,
ועל הדחייה שפעל רבינו הקדוש
והתקווה להחזיק מעמד ברגעים
איומים כשהחרב מונפת באיום
ממשי // יריעה היסטורית
ועכשווית במיוחד

חיילים יהודים
בצבא רוסיה

"גזרת"
ת"ח ות"ט,
שנרצחו אז רבבות
מישראל כידוע, באה כענש
על זה שחלקו על רבנו האר"י ז"ל,
והרציחות שהיו על ידי גאנטיע בעיר אומאן
בשנת תקכ"ח באו כענש על זה שחלקו על
רבנו הפעל שם טוב ז"ל, וגזרת הנעקראטן (הינו
הגזרה לקח את בני ישראל לצבא שיצאה לפעל בסוף
שנת תקפ"ז) באה כענש על זה שחלקו על רבנו
ז"ל; ומשום שעדין עומדים וחולקים על רבנו
- לא תבטל גזרה זו, והיו מכרחים בני ישראל
חס ושלום לילה לצבא עד ביאת הגואל במהרה
במינו".

ישנה אף שיחה נוספת מר' נפתלי תלמידו
של רבינו הקדוש, שפעם בעת המחלוקת
שזרקו המתנגדים אבנים על הקלויז, התבטא
בחרפות: 'אם כך, (היינו שחולקים על רבינו חזקים
אבנים) ייקחו עוד כמה בחורים לצבא'. כידוע,
מוהרנ"ת לא הסכים עם אמירה זו, וטען (על פי
תורה ס"ו בח"ב) שאנחנו צריכים לשוב בתשובה
עבורם.

מוהרנ"ת משתמש בנשק האמיתי של איש הישראלי

מוהרנ"ת בספר תפילותיו מקדיש כמה
תפילות לנושא זה, והדברים נראים כאילו
נכתבו ממש לתקופתינו אנו:

רחם עלינו אבינו אב הרחמן, כי אין מי
שיעמד בעדנו, שמך הגדול יעמד לנו בעת
צרה, ראה כי אגזלת יד ואפס עצור ועזוב
בישראל, ואין איש שם על לב עצם הסכנה
של כגליות ישראל בכל עת, אשר דגים אותם
בבתי משפטיהם ויועציהם, וחושבים עליהם
מחשבות ומתעצבים בכל עת אף להתנהג
עמיהם, באפן שיעבירו אותם על דת חס
ושלום, אשר זה כל פנימיות מחשבתם הרעה,
כאשר נגלה לפניך אדון כל יודע מחשבות,
וכבר הסיתו והדיחו את כמה נפשות מישראל
על ידי עצותיהם וגזרותיהם הרעות, ועוד הם
חושבים עצות רעות להוסיף גזרות חס ושלום
בכל מדינה ומדינה, כאשר נשמע לאזנינו כמה
פעמים, או לאזנים שכתב שומעו.

וכפי שמספר מוהרנ"ת בעצמו בספר
קורותיו:

בסוף שנת תקפ"ז סמוך לראש השנה יצאה
הגזרה הרעה במדינתנו לקח בני ישראל לחיל,
והיו לנו פחדים גדולים אז, ואז חברתי עוד כמה
תפילות על הגזרות.

התייחסות נוספת מפיו של מוהרנ"ת אנו
מוצאים בסיפור הבא:

בעת הגזרה של לקיחת ילדי בני ישראל

ולהתחנן
לה' שיבטלה,
הייתה הגזירה נמתקת
ברחמי ה'. ועל כך מסיים
מוהרנ"ת: והלואי היו מציתים אותו
להרעיש ארץ ומלואה מקדם לעסק הרבה
בתפילות וצעקות להשם יתברך כרצונו -
בדאי היו מתבטלין לגמרי.

בסופו של דבר, אמר הרבי, כי הצליח
לפעול לדחות את הגזירה לתקופה מוגבלת:
"אף האב עס אפגעשטופט אויף עטליקע אין
צוואנציג יאר" - "דחיתי זאת לעוד עשרים וכמה
שנים", וכן הוה ממש מכן, שמעת שאמר זאת עד
שהתחילו לקח לצבא בפעם הראשון היה בערך
עשרים וחמש שנים'. ואכן בשנת תקפ"ז, אז
החלו הילדים האומללים מובלים לשמד, הרג
ואבדון רוחני.

**בינו הקדוש ברוח
קדשו צפה והתריע כי
יותר מכל הגזירות שהיו
במסמך הנורא שהציג
השלטון, הרי שגזירה זו
היא האיום החמור ביותר,
וכפי שהתברר לדאבונו
בהמשך...**

הנבואה הנלאית

כיהודים מאמינים, אנו יודעים שלכל גזירה
יש שורש וסיבה שהביאו אותה. וכאן המקום
לצטט שיחה מופלאה ששופכת אור למבטם
של אנשי שלומינו על הסיבה לגזירה הנוראה.
וכך התבטא תלמידו הגדול של רבינו, רבי
נפתלי מנעמירוב ז"ל:

אמצע
שנות ה'ת"ק
אוקראינה.

תקופה קשה מאיימת
לבוא על יהודי המדינה, המשכילים
האוררים שכבר הספיקו לטוות רשת עניפה
של קשרים בבית המלוכה, מציגים את תוכנית
החיסול הסופית שמאיימת על שארית יהדות
הגולה בממלכה הלבנה.

על הפרק נמצאת רשימה סודית ובה נקודות
- פונקטיין בלע"ז, אשר באמצעותם יוכל
השלטון הצארי לחסל חלילה את הדבקות
באמונה ולהפוך את העם היהודי למתקדם
ונאור ככל בני רוסיה.

אחת מהנקודות הייתה גזירת הנעקרטיין
- לקיחת ילדי ישראל לצבא, גזירה זו שינתה
את פניה כמה פעמים מגיוס כללי והעברה על
דת ובסוף יצאה לפועל במתכונתה המוכרת
לכולנו, זו שהתמקדה בילדי ישראל הרכים
ונקבעה לפי מכסות מכל עיר.

רבינו הקדוש ברוח קדשו צפה והתריע כי
יותר מכל הגזירות שהיו במסמך הנורא שהציג
השלטון, הרי שגזירה זו היא האיום החמור
ביותר, וכפי שהתברר לדאבונו בהמשך.

בודד במערכה היה, היו שלא קלטו את
חומרתו של צו זה, כשלעומתם היו שטענו
שלא ייתכן שה' יגזור גזירה שכזו. אך רבינו
לא חדל מלעורר על כך על הצורך להתפלל
ולרקוד כדי להמתיק את הגזירה: "והקפיד
מאד על האומרים שבדאי לא תקימו
הפונקטיון, כי אף אפשר שהשם יתברך יעשה
חס ושלום זאת לישראל. והוא זכרונו לברכה
אמר כמה פעמים שהוא שטות, כי הלא מצינו
שכבר היו כמה גזרות קשות על ישראל רחמנא
לצלן מעתה. ועוד דבר מה הרבה שצריך
להתפחד מאד מאלו הגזרות הנשמעים חס
ושלום, ושללא להחזיק אותם לדבר קל". (חי
מוהר"ן)

רבינו הקדוש אף אמר בפירוש, כי אם היו
שאר צדיקי הדור מתאחדים עמו כדי לזעוק

הגזירה כתקופת התעלות!?

כמובן שאין אנו בוחרים בתקופה מלחיצה כזו לכתחילה, אך כעת כשאנו כבר נמצאים בעיצומה של תקופת הגזירה, ניתן להתייחס לכך דווקא באופן של התעלות - כתקופה המסוגלת להתעוררות מיוחדת, וכפי שרבי נחמן מטולטשין התייחס לכך דווקא מעומק הגזירה:

מצבה ישנה בבית החיים של הקנטוניסטים פטרוזבודסק, קרליה, רוסיה

הקשר ההדוק בין ההתנגדות לברסלב לגזירת הגיוס

הרה"ח ר' לוי יצחק בנדר זצ"ל התבטא פעם תחת אחד השיחים בנושא זה, ואמר: אחד שאל אותי עד איזו שנה התקיימו הגזירות של ה'פונקטין', והשבתי לו שלדאבוננו לא הסתיימו עדיין עד עצם היום הזה! פן נוסף הקשור לגזירת הגיוס וההתנגדות על רבינו הקדוש, אנו מוצאים בשיחתו של רבינו המובאת בחיי מוהר"ן:

לְעֵינֵי הַגְּזֵרוֹת שֶׁנִּשְׁמְעוּ בְּיָמֵינוּ שְׂרוֹצֵץ לְגֹזֵר עַל יִשְׂרָאֵל [אֲשֶׁר בְּעוֹנוֹתֵינוּ הַרְבִּים כָּבֵד יֵצֵאוּ בְּיָמֵינוּ, הַמְּקוֹם יִרְחַם] שְׂמַעְתִּי שֶׁפַּעַם אַחַת דָּבַר מֵזֶה, וְאָמַר שֶׁהִיָּה אֶפְשָׁר לָתֵן לְעַצְמוֹ אִיזָה עֲצָה לְעַסֵּק בְּזֶה לְבִטְלָם, אֲךֵּן מֵהַלְעֲשׂוֹת שְׂאִין מִסְכִּימִין עִמּוֹ וְחוֹלְקִין עָלָיו. וְהִבִּיא רְאִיָּה מְדַבְּרֵי רְבוּתֵינוּ וְזָכוּנָם לְבִרְכָּה בְּתַעֲנִית, שֶׁמִּחַמַּת שְׁלֵא הָיוּ מִסְכָּם וְכוּ'.

♦♦♦

אחר שראינו את התייחסותו של רבינו הקדוש ותלמידיו הקדושים מוהרנ"ת ור' נפתלי לגזירה זו, נעבור לתקופות המאוחרות יותר בהם נמשכה גזירה זו, אצל תלמידי תלמידיו של רבינו והבאים אחריהם.

לְצַבֵּא, שֶׁהֵיָתָה פִּידוּעַ גְּזֵרָה קָשָׁה וְאִימָה מְאֹד, רְצָה לְבֵית הַכְּנֻסֹת אֲשֶׁה אַחַת שֶׁחֲטָפוּ מִמֶּנָּה אֶת בְּנֵה הַקְּטָן, וּפְתַחְתָּה אֶת אַרְוֹן הַקֶּדֶשׁ, וְשִׁאָגָה בְּקוֹלֵי קוֹלוֹת בְּכִיּוֹת נוֹרְאוֹת לְפָנָיו סִפְרֵי הַתּוֹרָה; וְלָרֵב צִעְרָה וְשִׁאָגְתָה נִפְלָה מִתָּה, וְנִעֲשָׂה מִזֶּה רַעַשׁ גָּדוֹל. כִּשְׁנוֹדַע הַדְּבָר לְמוֹהֲרַנ"ת אֲשֶׁר פִּידוּעַ זַעַק הַרְבֵּה בְּתַפְלוּתָיו עַל זֶה, כַּנְּדָפְס בְּסִפְר 'לְקוּטֵי תַפְלוֹת' כַּמָּה תַפְלוֹת נוֹרְאוֹת עַל גְּזֵרָה אִימָה זו, אָמַר: "אֵלֹה הֵיָתָה פּוֹנֵה אֵלֵי, הֵיָתִי מֵעֵץ לָהּ שֶׁתַּחְזֹק וְתִקְבַּע בְּכָל יוֹם עַת קְבוּעַ לְהַתְפַּלֵּל לְפָנָיו וְתִבְרָךְ שֶׁתַּצְלִיחַ לְהַחְזִיר אֶת בְּנֵה, וְהֵיָתָה מוֹעֵלֶת בְּתַפְלוֹתָהּ לֹא רַק לְהַחְזִיר אוֹתוֹ, אֲלֵא הָיוּ חוֹזְרִים עוֹד כַּמָּה וְכַמָּה יְלָדִים בְּזִכּוֹת תַפְלוֹתָהּ הַזֶּכֶה".

מי גוזר את הגזירות?

כך גם שלל מוהרנ"ת את הגישה הטוענת כי שומרי התורה אינם אשמים כלל בגזירות אלו, והאשמה כולה תלויה בצווארם של עוזבי התורה שאינם מתנהגים כראוי. וכמסופר:

בְּזִמְנֵן מוֹהֲרַנ"ת, עַת הַתְּגַבְּרוּ רְדִיפוֹת הַדָּת עַל יְדֵי הַצָּר נִיקוּלָאֵי הָרָאשׁוֹן יַמַּח שְׁמוֹ, רְצוּ כַּמָּה עֶסְקָנִים לְגֹזֵר תַעֲנִית עַל הַצָּבוּר וְכִיּוֹצֵא, וְכִשְׁבָּאוּ לְכַמָּה מִהַמְּפָרְסִים לְבִקְשָׁם שִׁיגְזְרוּ עַל הַתַעֲנִית, נַעֲנוּ וְאָמְרוּ: "אִז אֵין דַעַם רַעֲסִטוּרָאֲנֵט הָאֲבָן גַעֲזוּעָן דָּאֲרִטוּן מַעֲנִטְשִׁין יוֹם כַּפּוּר אוּיָף דַעַר נֶאֱכָט אֲוֹן גַעֲטְרוּוֹנְקֵעֵן, זְאֵלָן מִיר פֶּאֶסְטָן דַעַרפֶּאָר?!" - "וְכִי אִם בְּאִיזָה פִּנְדֵק יֵשְׁבוּ אֲנָשִׁים בְּלִיל יוֹם הַכַּפּוּרִים וְשִׁתּוּ מִשְׁקָה, צְרִיכִים אֲנַחְנוּ לְצוּם בְּשִׁבִיל זֶה?!" - וְלֹא אָבוּ לְהַשְׁתַּמֵּךְ בְּגִזְרַת תַעֲנִית זוּ.

וְכֵאֵי הַדְּבָרִים לְפָנָיו מוֹהֲרַנ"ת, וְהַקְפִיד עַל סְבָרָה זוּ וְהִלְעִיג אֹדוּתִיָּה, וְאָמַר: "אִזוּי רַעֲדֵט מַעַן? זֵי זַעֲנַעֵן אִינְגֶּאֲנֶצֶן רִיזִין? זֵי הָאֲבָן נִיט קִיזִין שׁוּם חֵלֶק אֵין דַעַרִינַעֵן, נֶאָר יַעֲנַעֵם'ס?!" - "כֶּךָ מְדַבְּרִים?! וְכִי הֵם נִקְיִים לְגַמְרִי? וְכִי אֵין לָהֶם שׁוּם חֵלֶק בְּאֵלֹה הַגְּזֵרוֹת, וְרַק הָאֵלֶּת אֲשֶׁם?!" - כִּי אִף שְׂאִינָם אוֹכְלִים ח"ו בְּיוֹם כַּפּוּר, עֲדִין יֵשׁ בּוֹדָאֵי גַם בָּהֶם אֵי אֵלֹה עוֹלוֹת שְׁגָם בַעֲטָן רוֹדְפִים אֶת יִשְׂרָאֵל, וּמִדוּעַ אִפּוֹא תוֹלִים הֵם אֶת הַחֲסֻרוֹנוֹת רַק בְּצוּרָם שֶׁל אַחֲרֵים?!"

אודות חומרת הגזירה, אנו מוצאים התבטאות מעניינת מפיו של רבי נתן, וכמובא בשיח שרפי קודש:

מוֹהֲרַנ"ת אָמַר: "אֶפְלוּ דִי קְלִינְדַעַר פּוֹן אַ סְאֶלְדָּאֵט שְׂאָדֵט צוּ יוֹדִישְׁקִיטִין!" - "אֶפְלוּ הַבְּנָדִים שֶׁל חֵיל מִזִּיק לִיהֲדוּתוֹ!"

היה נצרך לשנות את שם משפחתו. כך גם מסופר על אחיינו של ראב"ן: רבי אבא שנה את שם משפחתו ללישניסקי, מחמת גזרת הגויס לשלטונות הצבא, וכמו רבי ישראל בול אחיו של רבי אברהם ב"ר נחמן ששנה ונקרא כן גם כן לסבה זו.

היה אף מי שהוצרך לברוח מפחד הגזירה: רבי שמעון (ב"ר אליהו) מבארדיטשוב היה עובד ה' גדול, וקרוב מאד אחר רבי אברהם ב"ר נחמן. ומפני פחד הגויס לצבא, עבר לדור במחוז גאליציה. רבי לוי יצחק פבר לא ראהו פי עבר לדור לגאליציה, רק שמע בשיבח הרבה.

טלגרמא ושאלו רבי ישראל: "פארנואס טאטע" - "מדוע אבא?" ענהו רבי נחמן: "איך וויל נאך בעטן, און אזוי וועל איך נאך בעטן" - "אני רוצה להתפלל על זה עוד, ובאופן זה אבקש ואתפלל עוד על כך". ושאלו רבי ישראל: "טאטע, אז איך וועל שוין זיין פריי וואס באדארפטו בעטן" - "אבא, אם אני אהיה כבר משחרר, מדוע זה תצטרך עוד להתפלל". ענהו רבי נחמן: "די דבורים און די תפלות וואס איך וועל בעטן פאר דיר, וועט מען נעמען אויף עפעס אנדערש" - "הדבורים והתפלות שאבקש מהשם יתברך עבודה, יקחו [למעלה] לאיזה צדך אחר". ואכן, נצול רבי ישראל והשתחרר לחפשי ולא לקהוהו לעבודת הצבא.

רבי טולטשינער היה מרבה בתפלות להשם יתברך על הגזרה האימה לקח בני ישראל לחיל רחמנא ליצלן, וכאשר הגיע העת שהיה בנו רבי ישראל בול נצרך להתייצב במפקד הקרואים (הנקרא פרזיוו) היה צריך רבי ישראל ליסע עבור כן לאיזה עיר אחרת להתייצב שם.

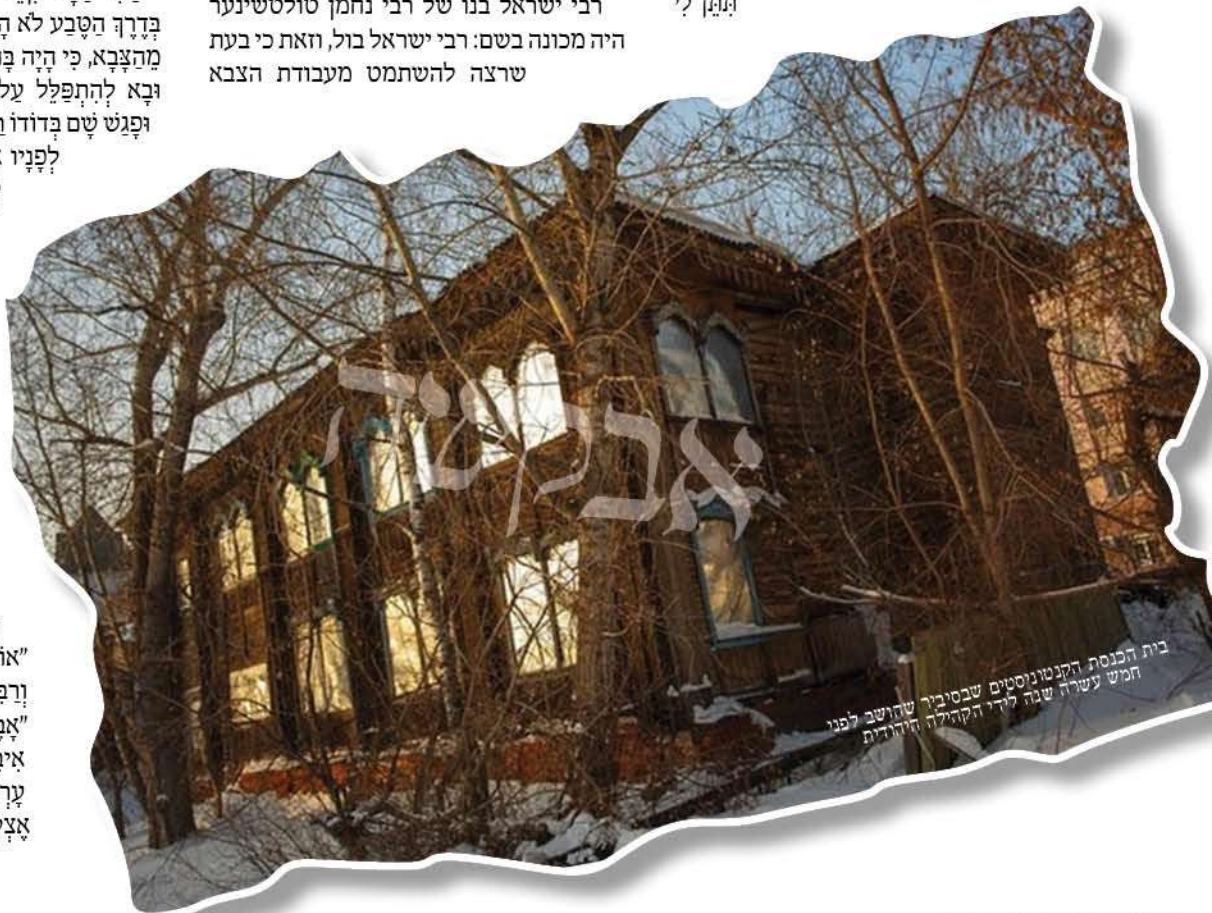
וכשנפטר רבי ישראל מאביו הזהירו רבי נחמן ואמר לו: "אז דו וועסט ווערן פריי, זאלסט מיר נישט געבן קיין דעפעעש" - "פאשר תשתחרר לחפשי לא תתן לי

ניסים

סיפורי ניסים ונפלאות לא מעטים נכרכו בעטייה של גזירה נוראה זו. כך לדוגמא מסופר על החסיד ר' יצחק ברייטער שנסע לרבינו על ראש השנה, בעת שבעקבות עליה שפילה הגיעו לעצרו על אי גיוסו לצבא הפולני - ורק בגלל שהיה באוקראינה באותה עת, ניצל מצפורני הצבא.

היה גם מי שניצלו בדרך נס של ממש:

רבי אבא קבל צו התייצבות לצבא. והנה בדרך הטבע לא היה שום סכרא שיקבל פטור מהצבא, פי היה פחור תמיר וחסן. בצר לו נסע ובא להתפלל על זה על ציון רבנו הקדוש, ופגש שם בדודו רבי אברהם ב"ר נחמן, והשיח לפניו את צערו שצריך עתה לילך להתייצב: "רבי אברהם! איך דארף יעצט גיין". אמר לו רבי אברהם: "גיב מיר אַוועק וואס'זע דו האסט, זאלסט זיך גארנישט איבער לאזן" - "תן לי את כל ממונך לצדקה, ולא תשאיר אצלק אפלו פרוטה אחת". ולרב אמונתו בדבריו לא שת לכלום, וקים תכף את דבריו בשלמות, ונתן ורוקן לו את כל ממונו - "אויסגעליידיגט אינגאנצן". ורבי אברהם הזהירו שוב ושוב: "אבער זאלסט זיך גארנישט איבערלאזן, מאך נישט קיין ערמה" - "אבל אל תשאיר אצלק שום ממון ואל תעשה

בית הכנסת הקטנויניסטיים שבסימור שהושב לפני חמש עשרה שנה לדי הקהילה היהודית

אבן קשה

ילדים יהודיים בצבא הצאר

ילדים רבים אווזים בדמו נשק. קטווינסטיים ברוסיה

י ח ד

עם רבי לוי
יצחק לנסיעה זו שבה
זכה בסופו של דבר להשתדך עם ביתו של רבי
אהרן קיבליטשער.

סוף דבר

אחר הדברים האלה, אין לנו אלא לקיים את כל המובא בפנים, ואף מה שלא הובא מחמת קוצר הגליון, לקחת אומנות אבותינו בידינו, להעתיך לפני ה' יתברך בתפילה ותחנונים רבים על ביטול גזירה איומה ונוראה זו - ולפעול ישועות ורחמים גדולים להמתקת הדינים כולם בעזרתו יתברך! ■

ישר כוח מיוחד למו"ח הר"ר שלמה יהודה
ויצהנדלר והר"ר יהודה צבי ברוין
על עזרתם הרבה בהכנת מאמר זה

בזה שום ערמה".
וספר רבי אבא שהיה לו הדבר
לנס ולמופת גלוי, פי כשהגיע
ללשפת הגיוס חלקו מספרים לכל
המתיצבים שם, ומתוך נס קבל
הוא את המספר הגבוה. והחזק היה
שזה המקבל את המספר הגבוה
ביותר הריהו פטור מלשרת בצבא,
וכך נצל.

גם על ר' לוי יצחק בנדר מסופר
סיפור דומה, כשסופו של הסיפור
הוא הזכיה בהקמת ביתו:

בעת הגזרה של לקיחת בני ישראל
לצבא חפשו השלטונות באומאן
אצל אנשי שלומנו
פעטרים בחורים
בניהם היה רבי לוי
יצחק, וכל אותה העת
התחבאו החורים
ושכבו בהחבא בבית
מדרשו שבאומאן ולא
יכלו לצאת משם.

והנה רבי לוי יצחק
חלה אז בעיניו ואמר לו
אז רבי אברהם ב"ר נחמן:
"דו קענסט זיך שטעלן, דיר
וועט מען באפרייען!" - "אתה
יכול להתיצב, אותך ישחררו!" וכן
עשה רבי לוי יצחק והלך והתיצב
ושלחו אותו לקיוב ושם אכן שחררו
אותו מחמת חלי העינים, וכשחזר
לאומאן ובא להודיע לרבי אברהם על
הפשוטה הטובה שהשתחרר מעבודת
הצבא נענה תכף רבי אברהם ואמר לו:

"גיי זיך שוין א שדוה! זיי קענען דאך נישט
ארויסגיין פון דאנעט, קען איך זיי נישט זאגן,
אבער דו ביזט געווארן באפרייט - שוין זיך א
שדוה!" - לך ותחפש תכף עתה שדוה! לשאר
החורים המתחבאים איני יכול לצוות, הם הרי
לא יכולים לצאת ממקום מחבואם, אבל אתה
שכבר השתחררת - כבר עכשו תחפש שדוה!"
ורבי אברהם לא הרפה ממנו על דבר זה (ער האט
נישט אפגעלאזט!) והוסיף אז ואמר לו פדברים
האלה: "פון וואנעט ווייסטו אז דיין שדוה
איז אין אומאן?! - מ'היכן אתה יודע שזיווגך
באומן?! לך תיכף ומיד עתה עבור שידוך!" (גיי
שוין). ורבי אברהם ב"ר נחמן עצמו הצטרף ונסע

**כך גם שלל מוהרנ"ת את
הגישה הטוענת כי שומרי
התורה אינם אשמים כלל
בגזירות אלו, והאשמה
כולה תלויה בצווארם
של עוזבי התורה שאינם
מתנהגים כראוי**

בעודנו תחת הרושם
העז שהותירה עלינו
'שבת שפכי' יצאנו לתור
ולטעום מחיי ה'ישוב
הדעת' של אברכי אנ"ש
שזוכים לקיים את עצת
העצות להתבודד לפניו
יום יום // הרבנים
החשובים ר' דניאל דיין
מצפת, ר' שמואל שפירא
מאומן, הרב בינדר
מביתר, ר' צורי נמני
מבני ברק, הרב רוזנפלד
מביתר עילית, ר' יובל
ביננבוים מפתח תקווה
ור' שמעון כהן מירושלים
מספרים בשיחה מיוחדת
על ההתבודדות הראשונה
בחייהם ועל סיפורים
מופלאים שאירעו בחיי
ההתבודדות המיוחדים כל
כך // מחוייב המציאות

נחמן כ"ץ - אברהם מרדכי לב

המהלך
בדרך
יהיז

יער פיקאוויץ ליד העיר אימנ

זמן בהתבודדות, ואם יזעק מקירות ליבו, יהיה איך שיהיה - בוודאי סוף דבר ייפתח הלב. כל חיינו עלינו להתייצב לפני ה' ולנסות להתקרב, לדבר עמו ולשוח את אשר על לבנו. אחר כך, אם נזכה שיפתח ליבנו, חיינו יהיו טובים באמת. אסור לשכוח שהסיבה שאנו עוסקים בהתבודדות, היא האמונה ברבינו הקדוש שהורה לנו דרך כיצד להיות אנשים כשרים.

ראיתי חוברת שמובא בה 'סדר התבודדות', תמהתי כיצד ניתן לקבוע סדר לשיחה טבעית? וכי שיחה עם חבר יכולה להיות כפופה על פי סדר מסוים? ובמיוחד שרבי נתן מבאר על פי הפסוק "הבן יקיר לי", שיש לבוא להתבודדות כילד בן ארבע וחמש שנים, ללא סדר ומחשבה - להביא את עצמנו, בטבעיות.

השי"ת יצר את ה'תמונה'!

הרב ר' צורי נמני שליט"א - תושב בני ברק הנהוג להתבודד ביער מורשה ובביתו:
עוד לפני שניכנס לפרט את מעלותיה המופלאות של ההתבודדות, חשוב להדגיש שאנו מקיימים את עצת העצות ודברים בהתבודדות מתוך אמונה איתנה בצדיק, ולאור דבריו שרק על ידי עצה זו ניתן להיות איש

ולהתחזק בהתבודדות, להתקשר עימו בקשר חזק ובלתי תלוי.

מבחינתי, ההתבודדות היא מקור החיות שלי מהיום הראשון. זה מה שהחזיק אותי במשך השנים, עד שזכיתי לשוב לדרך הנכונה. אדם ללא התבודדות, עם כל השכל והחכמה - אין לו את הנקודה הפרטית שלו, ולכן הוא מחפש את דרכו עד שעלול לטעות וללכת אחר הבלים של אחרים.

חשוב לזכור שבכדי לזכות לקבל את עצת העצות, שהיא מעלה עליונה וגדולה מכל, יש להיות תמים ולא לחקור ולדרוש - אלא פשוט להתחיל לדבר עם הקב"ה. זה נותן את החיות האמיתית של העולם הזה, וכך ניתן להתמודד עם כל המצבים והמעברים.

פעמים רבות אדם צריך להביא להתבודדות את גופו העייף והתשוש, לומר לה' "הבאתי את עצמי. ככה אני כעת - מכאן והלאה עשה בי כרצונך"... רבים טועים לצפות לתוצאות מהירות ומיידיות, חפצים להצליח מיד לדבר עם ה' ושהכל יזרום בקלות עם 'אורות', אך כאשר הדבר אינו מתממש, הם מתייאשים ואומרים "זה לא בשבילי".

אך האמת שלא ניתן להמתין שמשוהו יסחוף את האדם להתבודדות, רבינו הקדוש לימד אותנו דרך שהיא מסע ארוך, יש להתחיל להתבודד בפשטות, לצעוק גם אין דיבורים. אין לחכות לזמנים מיוחדים, אלא לאחוז בכל

ההתבודדות היא מסע ארוך

הנכם זוכים לדבוק בהתבודדות דבר יום ביומו, האם תוכלו לשוב להתבודדות הראשונה - כיצד חוויתם את הפעמים הראשונות בהם התיישבתם מול השי"ת לבדכם והתחלתם לדבר דיבורים אישיים? האם למעשה ההתבודדות משפיעה על חייכם?

הרב ר' דניאל דיין שליט"א - תושב צפת הנהוג להתבודד ביער הסמוך לציון רבי חוצפית המתורגמן או בציון הרשב"י במירון:

ההתבודדות הראשונה שלי הייתה בלוס אנג'לס, היה זה אחר שמצאתי בהשגחה פרטית תיקון הכללי, סיפורי מעשיות וליקוטי תפילות, באמצעותם נודעתי לראשונה על התבודדות והתחלתי להתבודד כל יום.

למרות שבתקופה זו עדיין לא ידעתי דבר על ברסלב - המשכתי להתבודד בכל יום, כיוון שראיתי שהדבר מחדיר בי קרבה וקשר חזק עם השי"ת. כך זיכני ה' ברחמי להמשיך

ההתבודדות היא החיים שלי!

הרב בינדר שליט"א - מתבודד בבית או בכל מקום שקט.

בצעירותי התבודדתי הרבה, אך לא חשתי הרגשה מיוחדת בזה. הפעם הראשונה שבחסדי ה' היה לי הרגש מיוחד, הייתה כאשר אירע לי דבר שהעיק מאוד על ליבי. אמנם איני זוכר את פרטי העניין, אך אני יכול לזכור היטב שאחר ששפכתי את ליבי בפני ה', הדבר נפתר. מאותו רגע התחלתי לחוש מהי חיות אמיתית שיש בחיים קרובים להקב"ה, את הכוח שבהתבודדות והשמחה שהיא מעניקה. לגבי השאלה עד כמה ההתבודדות משפיעה עליי: אולי הדבר יישמע כמו סיסמה, אך אני מאמין בזה בכל ליבי - ההתבודדות היא החיים שלי, בלעדיה אין לי דבר! כל החיים סובבים סביב דבר עצום זה!

הרב ר' יובל בינבונים - תושב פתח תקווה, מתבודד ביער הדרומי של אלעד:

אציין שהיער הדרומי של אלעד הוא מקום מיוחד. זהו מרחב שקט המאפשר לצעוק ולשפוך את הלב מבלי שאיש ישמע, השטח שם גדול ומאפשר הליכה ממושכת תוך כדי התבודדות. גם ביער ליד כפר סירקין אני מרבה להתבודד. אלו מקומות המתאימים להתבודד בהם אף במהלך היום.

למעשה, כבר בילדותי דיברתי עם ה' למרות שגדלתי במשפחה שהייתה מעט מרוחקת מדרך ה', אימי ע"ה לימדה אותי בתמימות לדבר עם ה', ואכן פעמים רבות הייתי משוחח עם ה' ומספר לו את כל אשר על ליבי. כמובן שלא ידעתי בתקופה זו מה זה ברסלב, וזה בא בטבעיות.

כילד, נכנסתי פעם לבית כנסת מסוים ושמעתי רב שדרש בעניין ההתבודדות בצורה מאוד פשוטה. זכרני איך דבריו תפסו אותי, מעודי לא חשבתי שיש צדיק שהורה לחסידיו להתבודד, ושעצה זו מועילה מאוד לעבודת השם... שמחתי מאוד לשמוע שיש בכך דרך אמיתית ועבודת ה'.

מעניין לציין כי קשיים רבים החלו לצוץ דווקא אחר התקרבותי לדרך היהדות באופן מלא, אם זה מניעות המוח, ואם זה שאלות שחברים שואלים לפעמים: 'האם אין די בשלשת התפילות שחז"ל תיקנו?' וכו'. אני נדרש להסביר שהשיחה האישית עם ה' היא עניין אחר לחלוטין!

חשוב לזכור שההתבודדות היא עבודה השייכת לכל אחד באשר הוא. טעות לומר שיש לעסוק בתורה ועבודה כמה שנים עד שיכולים לזכות ולהיכנס לעבודה הזו, שכן רבינו הקדוש דיבר על כך בתמימות ובפשיטות - לדבר עם ה', בכל מצב ובכל עת.

כשר באמת ולקיים את רצון ה' בשלמות! חשוב להבין: ההתבודדות היא הפתרון של כל הבעיות, ללא יוצא מן הכלל - הן ברוחניות והן בגשמיות!

כאשר אדם זוכה להתבודד הוא חש בחוש שאינו לבדו, בשעה זו הינו מבין שלא זו בלבד שהקב"ה נמצא בתוך ה'תמונה' של חייו - אלא הוא זה שיצר אותה ברחמים וחמלה. רבים אומרים "צריך להכניס את ה' לתמונה", אך מי שדבק בעצת ההתבודדות מבין ומרגיש את העובדה שהש"ת הוא היוצר של התמונה כולה, והוא הקובע ברחמי מה יתרחש בה בכל פרט ובכל שעה.

לדוגמא, אברכים רבים מתמודדים עם האתגרים הרבים הכרוכים במעברי דירות, תהליך מורכב שעלול לגרום לאדם לאבד את השלווה ואת יישוב הדעת. אך כאשר אדם מפנים שהקב"ה נוכח כאן והוא זה שיצר את ה'תמונה' העכשווית - הוא יודע בבירור שה' יודע מה טוב עבורו ואם זו המציאות - משמע שזה מה שטוב בעבורו, הדאגה והחשש מתפוגגים.

כך גם ברוחניות. אדם עשוי להיות מוטרד ללא הרף מפני מה אינו מצליח לעבוד את ה' כראוי? מדוע נופל מעבודתו שוב ושוב? אך כאשר אדם מדבר עם הש"ת בכל יום ויום, הוא מפנים שה' לצדו בכל רגע ורגע, ואזי הקשיים יפתרו מאליהם.

הרב ר' שמואל שפירא שליט"א - תושב אומן, מתבודד ביער פיקובץ (סמוך מאוד לאומן, מקום שקט עם יישוב הדעת).

ההתבודדות הראשונה שאני זוכר הייתה במסגרת חבורת 'מורשת הנחל'. יצאנו יחדיו ליער ושרנו ניגוני התעוררות, לאחר מכן אחד מראשי החבורות דיבר שיחה מעוררת בעניין ההתבודדות וכיצד היא מעניקה מתיקות לחיים, בתום השיחה התפורנו בשדה.

זכורני איך לראשונה בחיי חשתי מתיקות בקרבת ה'. למרות שאף עד לרגעים אלו גדלתי במוסדות חרדיים ושמרתי מצוות - הייתה זו חוויה חדשה לחלוטין! להרגיש איך ה' נמצא כאן ושומע! באותו לילה, בין העצים, קיימתי לראשונה בפשיטות את מה שלמדתי עד לאותו יום - לדבר עם ה' בפשטות. במילים שלי. כמובן שהתבודדות זו הביאה התקרבות רבה והתבודדויות רבות...

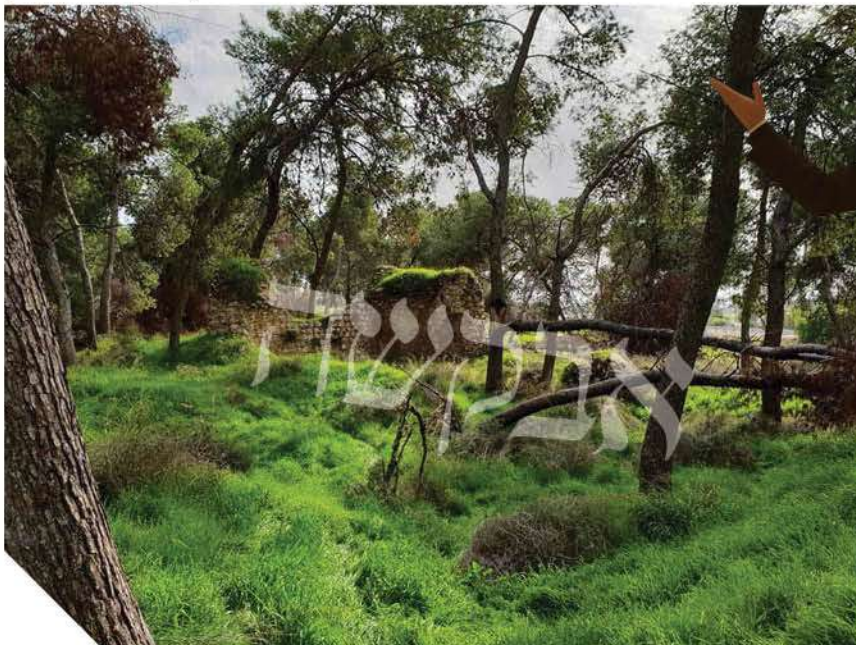
עבורי ההתבודדות היא קשר עם הש"ת, בל ינתק לעולם. כל מצווה מחברת אל הש"ת, אך ההתבודדות מקשרת את האדם באופן העמוק ביותר, בפנימיות הדעת ובשמחה. היא משפיעה על כל מהלך החיים.

ההתבודדות עולה על הכל. בכדי להחזיר את הפנימיות של כל דבר לתוכנו ולהתקשר בקשר פנימי לה', אנו זקוקים לזמן ההתבודדות, בו אנו באמת מרגישים כיצד ה' יתברך עמנו ואצלנו.

זכורני איך לראשונה בחיי חשתי מתיקות בקרבת ה'. למרות שאף עד לרגעים אלו גדלתי במוסדות חרדיים ושמרתי מצוות - הייתה זו חוויה חדשה לחלוטין! להרגיש איך ה' נמצא כאן ושומע!

קבר רבי חופית המתרגמן

ישר קולה ליד אלעד

אדם לבדו אינו יכול לשרוד את מהמורות החיים, כך לדוגמא: אם אדם אינו מצליח - ליבו יתמלא ייאוש, אם מצליח - יתמלא בגאווה. אך כאשר אוחזים בהתבודדות הכל נעשה עם הש"ת, ותחושות אלו אינם שייכות. אגב, מומלץ מאוד ללמוד את הספר 'השתפכות הנפש', יש בו חיזוק עצום ומעודד להמשיך את דרך ההתבודדות.

כשהרבי מצווה - מקיימים

הרב ר' שמעון כהן - מתבודד בקבר רחל (גינה)

קטנה ושקטה עם יישוב הדעת):

ההתבודדות הראשונות שלי זכורות לי היטב. היה זה כאשר למדתי בישיבת ברסלב, ומדי שנה התקיים כינוס בנושא ההתבודדות. באחד מהשנים החדירו בכנס את החשיבות הרבה של ההתבודדות ואת מהותה של העצה הנפלאה הזו, עד שבסיום הכינוס, החתימו את הבחורים על התחייבות בלי נדר להתבודד בכל יום ויום לאורך כל החיים שעה שלמה! מאותו יום התחלתי לקיים זאת בעקביות. הישיבה הייתה ממוקמת בסמוך ל'פעלד' בשכונת סנהדריה בירושלים, דבר שהקל על תחילת הדרך.

חשוב להדגיש שההתבודדות היא עניין של אמונה ברבינו הקדוש, לא נדרשת הרגשה או השפעה מיוחדת - כאשר הרבי מצווה אנו מקיימים. אמנם כמדומני שכל מתבודד יכול לראות בחוש את דברי ר' נתן שעל ידי עצה זאת יכולים לעבור על הכל. אכן, כך הוא הדבר בפשטות!

הרב י. רוזנפלד - תושב ביתר עילית, מתבודד ביער בגין (רבים מאנ"ש בביתר עילית הסמוכה פוקדים אותו לאורך שעות היממה):

זוכר שבתחילת הדרך התחלתי מחמש דקות ביום, כך הארכתי בהדרגה את הזמן אט אט.. לא אשכח את ההנאה העצומה שחשתי, למרות שכמוכן התחלתי להתבודד בגלל ציוויו של רבינו הקדוש - גיליתי במקביל שההתבודדות מביאה לאדם חיות עצומה, שמהה וכוך להתעלות מעל השגרה היומיומית! לתומי סברתי שכמו בכל דבר, גם בעניין זה

ההתבודדות לאחריה - דומה להבדל בין לפני לידתי לאחריה!
כמוכן שלעתיים יש קשיים - אך המטלות היומיומיות מזכירות שאין אופן אחר, בכדי לעבור את החיים יש לפנות את הלב לקב"ה, לשפוך את כל הרגשות והכאב אליו יתברך. וזהו התענוג הגדול ביותר.

♦♦♦

גפלאות ההתבודדות

האם זכור לכם מקרה מיוחד ומסעיר שהתרחש בעקבות ההתבודדות?

הזמן יצנן את ההתלהבות הראשונית, עד שנאלץ לתור אחר עצות נוספות להתחדש ולהתחזק. אך להפתעתי גיליתי שככל שהזמן חולף נעשים תלויים יותר ויותר בהתבודדות...

ככל שאתגרי החיים גוברים - כך הצורך בהתבודדות נהיה משמעותי יותר. אני רואה חברים שאינם יודעים מהי התבודדות, הם חיים במרדף מתמיד אחר העולם הזה. כמה חסרה להם הדעת שרבינו הקדוש חשף לנו - פשוט לספר לקב"ה על הכל, לשוחח עימו, לומר לו הכל. כשמסיימים התבודדות באופן כזה, מבינים שחיים אחרת - חיים שהם מעל למקום ולזמן, חיים נצחיים השייכים רק לקב"ה.

אני יכול להעיד שבכל תחום בחיי אני חש שללא ההתבודדות החיים שונים בתכלית. ההבדל בין החיים לפני שגיליתי את

ר' צורי: באופן כללי, מקרים כאלו מתרחשים ללא הרף, רק צריך לפקוח עיניים ולהבחין בהם. כאשר אדם חי מתוך הבנה שהש"ת מכוון אותו בכל עניין לפי צרכיו, הוא זוכה שההתבודדות תרומם אותו בלי סוף.

אפרט שתי דוגמאות בהן אני זוכה לראות סייעתא דשמיא מיוחדת בזכות ההתבודדות: ראשית, אני זוכה לשמש כמלמד בתלמוד תורה. כידוע, מלמד זקוק לכללים ברורים ומסודרים, אך במקביל, הנפש של הילד היא רגישה וכל מילה עשויה להשפיע עליו לטוב או למוטב. אני סבור שההצלחה שב"ה אני רואה עם תלמידים רבים, נובעת מהפעמים הרבות שאני מזכיר אותם בתפילה ובהתבודדות.

לא אחת ראיתי תלמידים שבתחילת השנה חששתי שיתקשו בלימודים או בהתנהגות, אך אחר שהתפללתי עליהם חל בהם שינוי מהותי לטובה. אני נוכח לראות שוב ושוב כיצד השיחה עם ה' יכולה לשנות מהות ואופי!

כמו כן, לאחרונה ב"ה חיתנתי את בני הבכור. למרות החששות הטבעיים הנלוות לחתונות הילדים, מה יהיה? כיצד הכל יסתדר? וכו' - בפועל, הקב"ה עזר וכל העניינים התנהלו באופן רגוע מאוד, עד כדי כך שלא היה עליי כלל עול! אני חש שזה קשור בוודאי להתבודדות!

ר' דניאל: מקרים כאלו אינם משמעותיים בעיניי. שכן המתנה האמיתית היא עצם הזכות לשבת לפני הש"ת בכל יום, לשוח את ליבי לפניו ולדבר עימו. זה מה שחשוב באמת. עם זאת, אין ספק שכאשר הלב נפתח ויוצא ממנו דיבורים נפלאים - אדם מבין שאין דבר יותר חשוב מזה. זו חיות עצומה שאין לה תחליף בשום הנאה אחרת.

ר' שמואל: בהחלט. היו עשרות פעמים שההתבודדות הייתה בעבורי ממש 'פיקוח נפש', הרגשתי שהיא ממש הצילה אותי.

כך היה לדוגמא פעם בערב ראש השנה. כתושב אומן הייתי נתון בלחץ עצום, אחר שלקחתי על עצמי מספר פרויקטים גדולים וניסיתי לדחוס עבודה של חודשיים לתוך יומיים... חשתי אפיסת כוחות מוחלטת ובלבול עצום. פתאום עלתה בי המחשבה: 'בוא נתחיל לדבר עם ה', נספר לו כל מה שקורה'.

ואכן, כך עשיתי. כמדומני שאין מילים שיוכלו לתאר עד כמה הדבר שחרר אותי והסיר ממני משא כבד עד למאוד!

חשוב להדגיש: ההתבודדות אינה כלי פסיכולוגי שנועד להרגיע את האדם, כפי שלצערנו רבים מציגים אותה כיום - ההתבודדות היא עצה עמוקה שנועדה לפתח קשר אמיתי עם ה'. אמנם, כמובן שבפועל זה מסייע להשתחרר מהבלבול העצום ולהתמלא ביישוב הדעת.

שמעתי פעם משל יפה על הדיבור עם ה' גם בעניינים אשר נראים שוליים: כאשר אדם רוצה ליצור קשר עם חבר חדש, הוא מתחיל לשוחח איתו על דברים פשוטים, אפילו קטנים מאוד. כך גם בהתבודדות - כדי לפתח קשר עם ה' ולשפוך את הלב, יש לדבר גם על הדברים הקטנים ביותר. כיוון שכך נבנה קשר אמיתי.

הרב בינדר: כל מתבודד עד לדברים נפלאים המתרחשים בעקבות ההתבודדות. זכיתי לראות דברים משמעותיים שנפתרו בזכות עצת העצות, הן ברוחניות והן בגשמיות. חיי טובים סביב ההתבודדות, ובכל עת אני מרגיש שזה מה שנותן לי את החיות להמשיך הלאה.

ר' יובל: ניתן לראות בחוש כיצד אדם המתפלל על מידותיו מצליח לשנות לטובה, וראיתי את זה בחוש.

אך עתה אספר על נסיעתי הראשונה לאומן בראש השנה. במשך שנים נבצרה ממני האפשרות לנסוע לאומן בראש השנה, באותה שנה החלטתי פשוט לזעוק לה' שוב ושוב במשך כל זמן ההתבודדות: 'זכני לבוא לציון באומן!'

להפתעתי, כאשר שבתי לביתי, התברר בתוך מספר שעות שהמניעה נפתרה, ולא זו בלבד - אלא הישועה התרחשה באותו זמן בדיוק שבו התבודדתי!

מעניין לציין: הוריי מעולם לא גילו עניין בקברי צדיקים, אך הם החליטו במפתיע להצטרף אליי ואף קראו תיקון הכללי בציון. זה היה כמובן מפתיע מאוד, וברור שזה בזכות הצדיק.

חשוב להדגיש שוב ושוב שההתבודדות מבוססת על האמונה ברבינו הקדוש, שלא רק הורה לקיים את העצות, אלא גם לימדנו כיצד לחיות על פיהן.

ר' שמעון: בכל התבודדות דברים נפתרים ומסתדרים, רק שמרוב הרגל כבר לא שמים לב לכך.

אספר על מקרה מיוחד: פעם התעוררו בליבי ספיקות לגבי המשך קיומה של חבורה מסוימת, והנה לאחר התבודדות זכיתי לקבל תשובה באופן מופלא. הייתי אז באומן, ולאחר שהתבודדתי, ממש לפני חזרתי ארצה, הבחנתי שנותרו לי מספר דקות לשיחות טלפון, ניצלתי אותן להאזנה לשיעור של אחד ממשפיעי ברסלב. למרבה ההפתעה הוא דיבר על הנקודה שהטרידה אותי במדויק, המשפיע שטח בצורה בהירה את משנתו של רבינו הקדוש בעניין זה, כך כל הספק התפוגג מיידית!

החיים ללא התבודדות הם חיים שונים לחלוטין. כל מתבודד יודע: אם החסיד מספר ימים - תכף ירגיש כיצד חסרה לו חיות גדולה. רבינו הקדוש לימדנו שעיקר החיות הוא מהתפילה, אכן לחיות עם הקב"ה זה לחיות עם התבודדות. כשמתעקשים על

אולי הדבר
יישמע כמו
סיסמה, אך
אני מאמין
בזה בכל ליבי
- ההתבודדות
היא החיים
שלי, בלעדית
אין לי דבר!
כל החיים
סובבים סביב
דבר עצום זה!

טעם אחר של התבודדות. שדות צומת מורשה

המפלס של תושבי ביתר. יער בגין

ההתבודדות דבר יום ביומו - פעמים רבות זוכים לפתיחת הלב, וזה ממש כמו 'פיצוי' על הזמנים שבהם הלב היה סגור וחתום.

בכל יום ובכל מצב

כמתבודדים 'זותיקים', מה תוכלו ליעץ מניסיונכם ליהודים שמתחילים לאחוז בהתבודדות ומבקשים להצליח לדבוק בה לאורך ימים ושנים?

ר' צורי: חשוב לזכור שלמרות שראוי לקיים את עצת רבינו ולהתבודד בשדה דווקא, יש להתרגל להתבודד גם בבית או בכל מקום שקט. רבים מחכים להזדמנות שבה יוכלו לקיים את עצת רבינו בהידור ולנסוע לשדה, אך אדהכי והכי מחמיצים את קיום העצה בפועל. זהו אחת המניעות הגדולות הנוגדות את ההתמדה להתבודד. לכן, ראוי לאדם להרגיל עצמו להתבודד בכל יום ויום, ללא קשר למצב והמיקום.

דבר נוסף, אמנם ראוי שעיקר ההתבודדות תתמקד בעבודת ה', אך המציאות מלמדת שכאשר הראש עסוק בענייני היומיום, פרנסה, שידוכים, ילדים וכו' - קשה לפתוח כראוי

את הלב לשיחה עם ה'. לכן, כדאי להקדיש זמן לבקשות מפורטות על צרכיו האישיים, ואזי יוכל הלב להיות פנוי כראוי לשיחה עם הבורא כיאה וכיאות. עניין זה גם מחדד את ההכרה שה' יתברך נוכח בכל עניין, גם בדברים ה'קטנים' והגשמיים ביותר.

לסיום, לרגל 'שבת שפכי' אשתף בסיפור קצר: אברך ניגש אליי ושיתף אותי בקשיים מסוימים שעוברים עליו. אמרתי לו שה' יכול לעזור וכמובן להושיעו והעיקר הוא התפילה, אך מאידך יש לזכור שה' לא 'חייב' לאדם מאומה.

בסוף השיחה שאלתי אותו האם הוא מתבודד, והוא החל לעשות 'רפצופים'... אמרתי לו: "דע לך, אם היית מתבודד מדי יום - כל הבעיות שדיברנו עליהן עתה היו נפתרות

והעיקר הוא לדבר עם ה' בכל הזדמנות ולקיים את רצונו יתברך - כך המניעות יתגמדו אל מול המטרה החשובה.

הרב בינדר: דבר שאני חוזר עליו הרבה, בעיקר כשאני משוחח עם בחורים: בימינו, יש חשש בעולם מלהכריז שההתבודדות היא העצה העיקרית, כיוון שיש חשש שמא עצה בתחום אחר היא המשמעותית.

אך האמת היא שיש להתחזק בזה ללא הרף ולהבין שההתבודדות היא אכן עיקר ושורש כל העצות, כפי שרבי נתן כותב במפורש על פי דברי רבינו הקדוש בליקוטי מוהר"ן תניינא תורה קא, שבכל מצב בו נמצא האדם, אם ימשיך לנסות - בוודאי וללא כל ספק ינצח במלחמה, ואת המלחמה מנצחים רק באמצעות ההתבודדות.

כלומר, רבי נתן הבין מדברי רבינו הקדוש,

לחלוטין!" אמרתי זאת מתוך ביטחון מלא, כיוון שההתבודדות היא ה'מתכון' לחיים טובים ושלווים.

ר' דניאל: העצה היא להתעקש ולהתמיד בכל מצב ומצב, בין אם היום 'מאיר' ובין אם לא. פשוט לבוא, להתיישב לפני ה'. אפשר לצעוק על דבר זה עצמו, העיקר לבוא בכל יום ויום. מניסיון רק כך אדם יכול לקיים את העצה גם ברבות הימים. לא להתיימש ולא להסתכל לצדדים, אלא לעשות את המוטל עלינו - לבוא.

ר' שמואל: אני חושב שכדי להצליח לאחוז באמת בהתבודדות, הדבר החשוב ביותר הוא להבין ולהפנים שבלי התבודדות זה פשוט 'לא הולך'. ההתבודדות הכרחית לחיים הן ברוחניות והן בגשמיות.

ברגע שאדם מפנים זאת, הוא מבין מעצמו שכל שאר הדברים אינם ברי חשיבות אמיתית,

התבודדות אצל האמא. קבר רחל

לא אשכח
את ההנאה
העצומה
שחשתי,
למרות שכמובן
התחלתי
להתבודד בגלל
ציוויו של
רבינו הקדוש -
גיליתי במקביל
שההתבודדות
מביאה לאדם
חיות עצומה,
שמחה וכוח
להתעלות
מעל השגרה
היומיומית!

חשוב מאוד לא להרפות ידיים בעת זו, להתאמץ עוד קצת, להתרכז, גם אם אין דיבורים באופן טבעי. זה דורש מעט ריכוז, אבל מניסיון זה אפשרי ומסייע, לפחות לחלק מהזמן.

הרב רוזנפלד: בניגוד לדעה הרווחת, אני סבור שהקושי העיקרי אינו בהתחלה, שאז יש עדיין התחדשות וחיות. הקושי האמיתי הוא בהמשך, בשחיקה היומיומית. אמנם, כפי שצינתי קודם, ככל שעובר הזמן מרגישים צורך הולך וגובר בהתבודדות - אך עדיין זה עלול להפוך למצוות אנשים מלומדה, וכדברי חז"ל: "אם תעזבני יום - יומיים אעזבך".

כך גם סיפר לי חבר שהתקרב לאחרונה, שהוא מסוגל להיות בשדה שעות! אך האמת שלהתחיל עם מספר שעות לא קשה, כמו לעמוד בזמן הקבוע כאשר אין דיבורים...

העצה היא לדעת שתמיד יש על מה לדבר, כי בסופו של דבר מצליחים לדבר. רק צריך לנסות לדבר על כל מה שעולה בלב, וכך לשבור את המניעה הזו.

יש לידע שאם נוטשים חלילה את ההתבודדות, החיים אינם חיים. נוכחתי לראות כי מי שאינו מחובר להתבודדות כראוי, ליבו עלול להתמלא תכף בהבלי העולם הזה. בי אישית ההתבודדות הפחיתה משמעותית את החשק לשטויות של העולם הזה, כמובן לא מפני מיוחדות שלי - אלא מפני שזכיתי לאחוז בעצת הצדיק שציווה עלינו לקיים את ההתבודדות.

החשק לשטויות והבלי העולם הופך לשולי וחסר משמעות, כאשר זוכים לחיות מתוך הבנה חזקה שה' איתנו עמנו

שלמרות שישנן עצות והנהגות רבות יסודיות לעבודת ה', בכל זאת השורש והיסוד של הכל הוא ההתבודדות. בהמשך, הוא אומר שאם אדם יתמיד בזעקה לה', בוודאי ייענה על ידו, ולמעשה יש כאן הבטחה עצומה מרבינו!

ר' יובל: חשוב לזכור את עצת רבינו: להגיע גם כאשר נדמה שאין מה לומר, פעמים רבות גם בזמנים כאלו יכולים לבוא דיבורים נפלאים ומפתיעים. חשוב לשנן לעצמינו שאפילו דיבורים לא ברורים ונאים - ה' מחבבם, כמו שר' נתן כותב. כך גם, עצם ההגעה להתבודד היא בפני עצמה כבר הישג גדול, ויש להתעודד מכך.

גם אם לפעמים אין ניתן ללכת לשדה - יש להתבודד תוך כדי הליכה, בבית או אפילו באמצע עיסוקים. העיקר לדבר עם ה' בכל מצב. כמובן חשוב להקדיש לכך זמן ולהתפלל שאכן נזכה להתבודד שעה בכל יום מתוך יישוב הדעת.

להשקיע גם בדיבורים

ר' שמעון: רבינו הקדוש העניק לנו עצות רבות כיצד להתגבר על הקשיים, במיוחד בתחילת הדרך. אך לדעתי, חשוב להפנים שאנו מתבודדים מתוך האמונה ברבינו הקדוש שציווה זאת. באופן זה קל יותר להתמיד בזה.

נקודה נוספת: לעתים אדם מקדיש שעה מיזמו, עושה הכנות, אפילו נוסע לשדה, טורח וכו' - אך דווקא כאשר הוא מגיע לרגע המכריע, הוא מתקשה להתרכז ולהשלים את המשימה החשובה: לדבר עם ה'.

חינוך
הבנים'תוכחה שאינה ראויה' במשנת
חינוך הבנים – חלק ב'

ואטימות מול דברי האב, רצונו להציל עצמו גורם לו לבנות חומת מגן שתציל אותו מלהימחק ושיוכל לשרוד מול תוכחת האב.

רבינו הקדוש הזהיר אותנו שהתוכחה היא אומנות עמוקה ומצריכה כח עליון כדי להצליח בה, בצוואתו האחרונה (לקוטי מוה"ר ח"ב סי' ח' - תקעו תוכחה) מרחיב רבינו הקדוש על נקודת היסוד שבתוכחה, שעליה לבוא מתוך 'שיר של חסד' ורק אז ביכולתה לקרב ולהחיות ולעורר לתשובה, אחרת היא רק מוסיפה לעורר את החלק הרע ומחלשת את כח הנשמה.

מהותו של 'שיר של חסד' זה, מבואר בדברי רבי נתן בכמה מקומות (ראה ציצית ה"ה ועולה ה"ד), שהמוכיח צריך לדון לכף זכות את זה שהוא בא להוכיחו ולעורר את הנקודות טובות שעדיין קיימות אצלו, ומכאן זה לעוררו ולחזקו שאף שהוא שקוע עדיין ברע שכזה אולם היות והוא רואה שזכה גם לטוב מופלא כזה על כן יתחזק לבטוח שיוכל מעתה להתעורר ולהתקרב לה' יתברך.

אם נתרגם זאת לשפת המעשה בתוכחת אב לבנו, הרי שלפני שהוא מתחיל לעורר את הילד על גנות השחתת מדותיו ורוע עצלותו או שפלות הנהגתו, בהכרח שביעיר בעצמו הסתכלות של טוב עין ודין לכף זכות על חלקי הטוב שבבן מצד עצם מהותו ומצד הנקודות טובות שכבר זכה בהם, ורק מכאן הסתכלות זו יחשוק וירצה שהטוב הזה יתגדל ויתגבר ויתעצם בתוספת מרובה עד שבנו יתקן גם את מה שעדיין צריך לתקן, אך כאשר האבא חש זעם ורע עין ותוכחתו באה רק מרוב גועל ותסכול על מעשיו הרעים של הבן, הרי בהכרח שהוא מחליש עתה את כחו הרוחני של הילד ביתר שאת, אין כאן שתי צדדים, כל צעקה, תוכחה וגערה - או אפילו אמירה שקטה שטעונה בפנימיותה בארס שלפני 'הפיצוץ הגדול' של האב על בנו - אשר נובעים מכך שלב האב הכועס אינו יכול לסבול יותר את התנהגות הבן הלא הם כח הרס וכליון ח"ו. לא לחינם מסופר על גדולי עולם שהמתינו בתוכחתם עד שכל הכעס שֶׁכָּךְ מלבם ורק חלק הנחשק לטוב שבבן עמד מול עיניהם, וזאת, לפי שתוכחה שבאה מהתעוררות גועל על הרע שכנגדו לא מפיקה תועלת ורק מחלשת יותר ויותר.

בטרם בואו של האב להוכיח את בנו עליו לבדוק עצמו היטב: 'מה גורם לי עתה לדבר בתקיפות את דברי, האם ההרגשה שאיני יכול לראות איך

שאלה: מה עושים כשהילד לא מקשיב, מדברים כמו אל הקיר, הוא לא מבין מה אני רוצה ממנו, אין תקשורת ביני לבינו?

תשובה:

במאמר הקודם נגענו בשתי סיבות עיקריות שיתכן שהן הגורמות לכך שדברי האבא לא מוצאים מסילות ללבו של הבן ועל האב לשים לבו על כך, א] כאשר הדיבור הינו בשפה גבוהה מדי שאינה לפי רמת הבנתו של הבן, ב] הדרישות הינן גבוהות מדי שלא לפי מדרגתו.

במאמר זה ברצוננו להתבונן בעז"ה בסיבה עיקרית נוספת שיכולה לגרום למחיצה מפסקת בין דברי החינוך של האב לבנו, והיא - צורת התוכחה.

כל נברא באשר הוא - בונה לעצמו חומות מגן מול כל רע שבא להתקיפו בגוף או בנפש, כל אחד מחפש דרך כדי להתגונן מפני מה שמאיים עליו, לא תמיד מצליחים בכך, אבל טבע הבריאה שאין מי שירצה לחשוף עצמו לדבר שמסכן את קיומו או אפילו למה שגורם להציק לו, וכך גם הילד הקטן, שמבקש להתגונן ולברוח ממי שרוצה להרע לו, וכאשר הוא חש שתוכחת האב מאיימת על קיומו הוא בורח הימנה.

כמובן, שה'עיר פרא' שבקטן גם מפחד שיציקו לנפש הבהמית השוכנת בו והוא מבקש מנוחה לעצמו וללכת בשרירות לבו ותאוותיו ועל כך צריך לכוף ולשעבד את הרע אל הטוב, אבל עם כל זאת בהכרח שלעומת זה עלינו לעורר את הנחשק ואת הרצון בחלק הנפש האלוקית שבקרבנו, לא יתכן שכל בנין נפש הילד יהא מכח שעבוד והכרח והשפלה לבד, וכך הורו לנו חז"ל (סוטה מז). שדרך חינוכו של תינוק היא ב'שמאל דוחה וימין מקרבת', ה'שמאל דוחה' עוסקת בהכנעת וריחוק הרע, והימין מקרבת עוסקת בבנין חלק הטוב שבתינוק ובקירובו באהבה וברצון לדרך הטוב.

כאשר אנו עוסקים בחינוך ומדברים אל הילד עלינו לשים לב היטב עד כמה אנו עוסקים בהבלטת חלק הטוב ובניינו, שאם לא כן מובן מאד מדוע הילד בורח מתוכחה שכזו ומגן על עצמו בצורת הסתגרות

עצמה צריכה לבוא מכח שיר של חסד ואהבה ומתוך התעוררות של נחשק לחלק הטוב שבבן ולא מגועל ממעשיו הרעים, עלינו גם לשיר שיר אמונה אמיתית שאנו מאמינים שהבן אכן יוכל בכח הטוב שבו להתחדש ולהתגבר מעתה, ועלינו להאיר אמונה זו בבן שכל כך רחוק מלהאמין בכך. כל תוכחה אחרת גורמת להסתגרות ולבריחה, מכיוון שהתוכחה אינה אלא אשמה ללא מוצא שגורמת סבל בל יתואר.

ומלבד מה שעלינו לעורר זאת בפנימיות לבבנו, עלינו גם לדאוג שהבן קולט את התוכחה בצורה שכזו, ולבדוק היטב גם האם נימת הדברים בעת תוכחתנו נתפסת אצל הבן כהתעוררות חלק הטוב עין שבנו על הטוב שבו וכרצון זך להיטיב לו ושתביעתנו נובעת מכח אהבתנו ואמונתנו בטוב שבו וביכולתו להיטיב דרכיו או שמה זה נשמע כסוג של דחיה ושנאה והבלטת הרע.

עלינו להדבק לדרך תוכחתו של הצדיק שהיא ורק היא יכולה להחיות ולרומם, נשים נא נגד עינינו את דברי קדשו של רבי נתן (בלקוטי הלכות, תחומין ו-יח) על דרך חינוכם של צדיקי הדור הנרמזים בשם המילדות העבריות "שפרה ופועה" שגידלו את ילדי ישראל במצרים וכך מהנכים הצדיקים את קטני המעלה: "שהצדיקים מחזקים את ישראל ומשפרים אותם על ידי שמוצאים בהם גם עתה נקודות טובות, וזהו בחינת שפרה, שמשפרת את הולד, וזהו בחינת פועה, שפועה והוגה ומדברת לולד, כדרך שמפייסים תינוק. כי כן הוא ממש עסקי הצדיקים עם ישראל, שפועים והוגים ומדברים עמהם ושורקים ומצפצפים ומרמזים אליהם - לחזקם לעוררם ולהגביהם ולהרימם מכל מיני נפילות וירידות והשלכות שלהם, שיזדרזו בכל יום ובכל עת להתעורר מחדש בעבודת ה' בכל מה שיוכלו לחטוף, והוא ממש כדרך שמפייסים תינוק הבוכה, שזהו בחינת פועה. והדברים מובנים לכל אחד, למי שיודע רחמנות הצדיקי אמת עלינו, אשר על ידם ה' יתברך מחזק ומנחם אותנו, בבחינת: כאשי אשר אמו תנחמנו - כן אנכי אנהמכם. ופרעה הרשע, שהוא הסטרא אחרא, הוא ההיפך מכל זה, שרוצה רק להגביר הרע ולהמית ולהשפיל הטוב, ולהפיל עצבות ומרה שחורה על כל אחד שלא יהיה ניכר הטוב שבו, ולהמית אותו על ידי זה ח"ו. אך המיילדות לא שמעו אליו ולא עשו כדבר פרעה, 'ותחיין את הילדים', שעסקו רק להחיות ולחזק את הילדים, שהם בני הנעורים הרוצים לגשת אל הקודש, שצריכים רק להחיותם ולחזקם בכל מיני חיות והתחזקות". ■

חלק טוב נפלא ונחשק שכזה הולך לאיבוד או שמא כעס ואזלת יד על רוע מזלי שנפל בחלקי בן כסיל שכזה שגורם לי בושות וכלימות?!

אם נרצה לבחון את עצמנו בסיבת התעוררותנו להוכיח, עלינו לשאול את עצמנו היטב, מדוע רוב התוכחות באות דווקא בעת שהרע של הבן מתגלה נגד עינינו או כאשר מנהל או מלמד מתלוננים על הילד ומעוררים על שפלות מצבו ומעשיו של הבן והכעס מבעבע בלב עד כמעט כדי התפוצצות, כי אם אכן הטוב הגנוז בבן הוא זה שמעוררנו להוכיחו להוסיף בטוב, מדוע אפוא איננו מוכיחים ותובעים ומזרזים אותו כשאנו רואים איזו שהיא התקדמות בהתנהגותו ומתחילים להאמין בטוב שבו, מדוע אז אין בוער בלבנו הרצון הזך שיוסיף להתקדם ללכת הלאה, מי שעסוק במכרה בחיפוש אחר זהב הטמון במעמקים או הקודח במעבה האדמה ומחפש אחר אוצרות של נפט, מתעורר ביתר שאת כאשר אכן מצא סימנים להימצאותם של אוצרות אלו, ורק אז מוסיף ביתר שאת בחיפוש אחריהם.

מי שבא להוכיח ולהסיר את בנו מדרך הרע או ליישרו בדרך הטובה, צריך להכין בליבו שתי יסודות: א] שיעורר בקרבו שיר נעים ומתוק של חסד ואהבה ורצון וחשק ותשוקה אל הטוב הגנוז בבנו, ודווקא משם תבוא התוכחה, שתעורר את בנו לחוס על האוצר הטוב שבקרבו ולא יאבדנו ולא יחליפנו ולא ימירנו טוב ברע, ב] שיעורר בקרבו את האמונה החזקה שטוב זה שגנוז בבנו יש לו יכולת להתגבר ולצמוח ולהאיר, אך אם האב עצמו מיואש מכך והוא בא רק לפרוק את תסכולו על שנפל בחלקו בן 'לא יוצלח', כי אז הוא מחריב יותר ויותר, ואין פלא שהבן לא ירצה לשמוע קול שבה להרע לו.

וכפי שרבי נתן הורה לנו ברורות: נגד כל כף של התעוררות צריך שתבוא קערה של התחזקות, הכוונה היא, שמול כל תביעה של המוכיח, צריך הוא להשמיע בכפל כפליים לזה שמוכיחים אותו את האמת שאכן ביכולתו ובכוחו להגיע למה שתובעים ממנו, הנתבע הרי סבור בקטנות דעתו שלעולם לא יגיע למה שדורשים ממנו ושכל התוכחה אינה אלא כמי שגוער באילם שיתחיל לשיר בקול נעים או לגידם שיישא תיכף ומיד משאות כבדות, ובטרם יקבל מילות תוכחה, הוא חייב לקבל קערות רבות של חיזוק, שיראו לו שהתוכחה אכן באה מאמונה אמיתית ופשוטה שלנו בכוחו ושאונו מאמינים שה' יהא בעזרו לבוא לכך.

וכך גם בתביעות האב מבנו, מלבד מה שהתוכחה

אנו צריכים
לחשוב בעצמנו
פעם אחר פעם
אולי דברנו
גבוהה מדי,
אולי השתמשנו
במונחים
מופשטים מדי,
ולצאת מנקודת
הנהגה ברורה שלא
מה שמוכן ופשוט
אצלי פשוט אצלו

מדן ועד באר שבע

כמו כן, לפני שייסדנו את השיעורים הקבועים, היינו מארגנים שיעורים מזדמנים. בתקופה זו היה יכול לחלוף זמן רב מבלי שהצלחנו להשיג רב בברסלב שימסור לנו שיעור. היה צריך ממש לנדנד פעם אחר פעם לכל המתעסקים במסירת שיעורים, כדי שיצליחו למצוא 'רגע' פנוי ולבוא למסור שיעור ביבנה. בזמנים שכאלו הציבור היה שואל שוב ושוב, מה קורה? והדבר היה גורם לעיתים לרפיון מסוים.

אך זאת יש לציין, כי אנשי שלומנו החשובים הבאים למסור אצלנו את השיעורים, בראותם איך הציבור חם וצמא לשמוע את תורת רבינו הקדוש, הם מתמסרים כל כולם למען מטרה קדושה זו, וגוזלים מזמנם היקר העמוס כבר בלאו הכי. אנו רואים עליהם בחוש את מאמר חז"ל 'יותר ממה שהעגל רוצה לינוק פרה רוצה להניק'.

המטרה של השיעורים היא לא לגרום 'מופתים' ברוחניות למשתתפי השיעור. אלא בעיקר לזכות כל אחד בעוד הרהור תשובה ורצונות דקדושה, שבוודאי היו מנת חלקם של כל משתתפי השיעור.

המיקום: בית הכנסת 'עוד יוסף חי' – לוד

שיעור של: הרה"ח ר' אליהו עטייה שליט"א

הקמת השיעור

השיעור של הרה"ח ר' אליהו עטייה החל קורם עור וגידים לפני כעשר שנים. בזמנו, השיעור היה מתקיים פעם בשבוע ביישוב בית מאיר שבהרי ירושלים, ובו היו משתתפים גם אנשים משאר חלקי הארץ.

עם הזמן החלו להשתתף בשיעור יותר ויותר תושבים מאזור המרכז, והוחלט להעביר את השיעור ליישוב 'צפרייה' שליד שדה התעופה. כיום מתקיים השיעור מידי יום ראשון בעיר לוד. מיקום השיעור הוא בבית הכנסת 'עוד יוסף חי' שבשכונת גני יער בעיר.

סגנון השיעור

שיעוריו של הרב עטייה מאופיינים בבקיאות ובהיקף גדול בכל חלקי התורה. בשיעור שנמסר בדרך כלל על פרשת השבוע, הרב עטייה פותח בדברי רבינו הקדוש ומוהר"ג, ובמהלך השיעור מראה לנו הרב, כיצד על פי דברי רבינו הקדוש מבוארים ומתפרשים סוגיות גדולות ורחבות בכל מכמני התורה.

מלבד הידע המקיף והרחב, בכל שיעור הרב מתמקד בעצות המעשיות הנוגעות לאותו עניין.

החדש סידנו ברחבי הארץ ועצרו בכמה נקודות פחות שגרתיות. שם שוחחנו עם אנשים יקרים הזוכים להשתתף באופן קבוע בשיעורים בתורת ברסלב, ושמענו מהם דשמים וחוויות מהשיעורים המיוחדים

המיקום: בית הכנסת ברסלב – יבנה

שיעוריהם של: הרה"ח ר' שמעון טייכנר שליט"א, והרה"ח ר' ראובן נקאר שליט"א

שיעורים בליקו"מ ובהשקפה

בחודשים האחרונים זכינו לייסד שיעור קבוע בליקוטי מוהר"ן מאת הרה"ח ר' שמעון טייכנר. השיעור נמסר מידי שבוע בימי חמישי, ומשתתפים בו אנשים רבים מכל קצוות הקשת.

כך ניתן לראות בין היושבים בשיעור יהודים הנמצאים בתחילת

דרכם בעולם התשובה, ועדיין כבדת דרך לפנייהם, לצד אברכי משי השקועים בתורה יום שלם. בחורים צעירים, לצד יהודים מבוגרים בעיקר מתושבי יבנה המסורתיים.

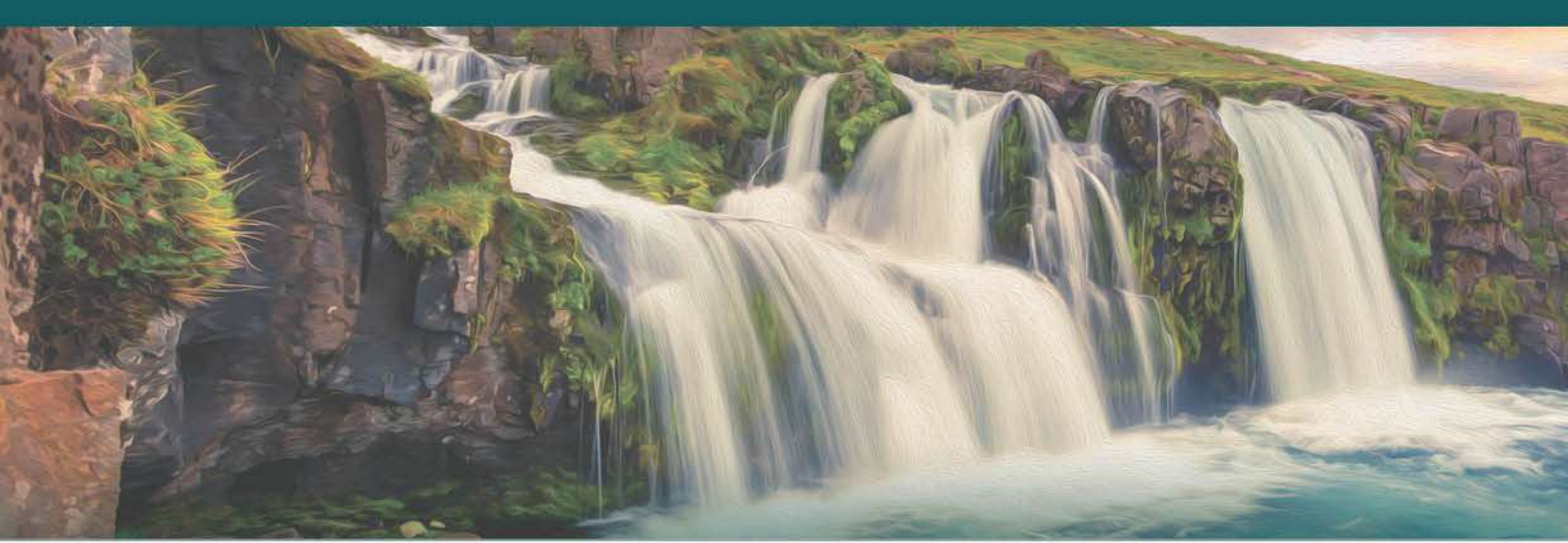
ידוע לכל כי 'ליקוטי מוהר"ן' הוא ספר קשה להבנה, עמוק עמוק מימצאנו. אך הרב טייכנר כדרכו, מוסר את השיעור בצורה ברורה ותמציתית, עד 'לעובדא ולמעשה', באופן שכל אחד מתחבר לתורה של רבינו ברמה שלו. כעת אנו אווזים בתורה ג' - אקרוקתא. כל המשתתפים הקבועים בשיעור, ביניהם לומדים וותיקים בספר הקדוש 'ליקוטי מוהר"ן', מעידים פה אחד כי קיבלו עצות מעשיות וחדשות מהתורות אותם למדנו, על אף שהם כבר הכירו היטב תורות אלו.

מלבד שיעור זה, מתקיים גם שיעור בענייני הלכה והשקפה מידי שבועיים ע"י הרה"ח ר' ראובן נקאר. הרב נקאר מציג כל נושא מתחילתו, כולל כל המקורות בחז"ל, דרך הפסיקה בהלכה, ועד לאזכור הנושא במשנת רבינו הקדוש ובליקוטי הלכות. כמו כן מתקיימים ביבנה שיעורים מזדמנים נוספים.

מטרת השיעורים

שיעורים אלו נצרכים מאוד למקורבים חדשים. אשר חוץ מ'חיזוקים' פשוטים, זקוקים לחדד יסודות רבים באמונה ובהשקפה אותם אנו זוכים לשמוע מפי תלמידי חכמים שינקו את המסורת בברסלב.

אם בכל דבר שבקדושה מתגרה הבעל דבר ומנסה להפריע, על אחת כמה וכמה בעסק גדול זה - עסק של 'תלמוד תורה דרבים' שמעלתו גדולה עד מאוד. עיקר המניעות בעניין זה, הם מניעות המח בדמות של שחיקה והתיישנות, הן מצדו של מארגן השיעורים, והן מצד המשתתפים בשיעור.

מאיתנו. מובן שאי אפשר לקפוץ בבת אחת מאפס למאה, אלא העבודה רצופה ובלולה בהרבה תפילה והתבודדות לזכות לקיים את הדברים. בשיעורים אלו מתחדדת בנו ההבנה כי גם אם הנושא המדובר עדיין רחוק מאיתנו, עלינו לדעת מהי דעת רבינו בנידון ולשאוף להגיע לשם. העיקר הוא שלא נטעה את עצמנו, ולבל נישן ונבלה את הימים והשנים.

לפני תקופה מסר הרב אנשין סידרה מרתקת בנושא 'תאוות ממון'. בשיעורים אלו השתתפו אנשים רבים שהנושא היה חדש בשבילם. מדובר בנושא עדין מאוד, נושא שבלי דעת רבינו קשה עד בלתי אפשרי אפילו לשמוע עליו. כי הרי כל אחד נדרש להשתמש בממון בחיי היום יום, ואיך נתמודד מול אותה 'מדינה של עשירות' השולטת כהיום על העולם כולו. כלל המשתתפים בשיעור העידו בתום הסידרה, כי השיעורים חיידו וביירו אצלם את הנושא לאשורו, וגרם להם להתחיל לחיות חיי בטחון בהש"ת.

חסיד ברסלב יקר: שיעורים אלו הם אמנם רק מעט מכלל השיעורים המתקיימים ברחבי הארץ, אך למרות השיעורים הרבים אין הקומץ משייע את הארץ! קיים מחסור חמור של דרשנים/ משפיעים/ אנשי שלומנו שיהוו שופר של רבינו הקדוש להעביר את דבר ה' ברמה. ישנם קהילות של חסידים ברסלב מן ועד באר שבע, המשוערים ומתחננים להקים שיעורים בתורת רבינו הקדוש. כמו כן ישנם מקומות רבים בהם קיים ריכוז גדול של יהודים יקרים המשתתפים מידי שנה בקיבוץ באומן, אך אין להם מי שיחבר אותם לברסלב במשך כל השנה. כל מי שמוסר נפשו ומכתת את רגליו לפרסם את רבינו בעולם, יכול להעיד על שיחות רבות מידי יום בהם הוא מתבקש לבוא ולמסור עוד שיעור נוסף, אך אין לאל ידו לעזור ולסייע מעבר לכוחותיו.

אנשי שלומנו היקרים - הבו עצה הלום!

רבינו הקדוש כבר אמר: אצלי איש לא הפסיד. כל מי שעוסק מעט בהפצת המעיינות יכול לספר על הרגש אחר ברבינו הקדוש שקיבל מאז שהחל לתרום מכוחו ואונו לענייניו של רבינו. אדרבה זהו סימן ההיכר של התקרבות לצדיק, כדבריו המאירים של מוהרנ"ת בליקוטי הלכות (כח והרשאה, ד):
 וגם כבר אמרנו שגם כל הנפשות שמתקרבים צריכים לעסוק כל אחד ואחד לקרב עוד נפשות לה' יתברך כל אחד לפי בחינתו שלא יהיו עצים יבשים, חס ושלום, פמוכן בדברי אדמו"ר ז"ל פמה פעמים, כי זה סימן באמת לשותק רבין בו עוד נפשות, כי יש אילן וענפים, וענפים לענפים וכו'. והצדיק הוא גופא דאילנא והנפשות שמתקרבים הם בחינת ענפים וצריך שיצאו מהם עוד ענפים וכו' עד שיצמחו עוד ענפים כמה וכמה אילנות עד שתמלא פני תבל תנובה. ■

לדוגמא בשיעור שעסק בעניין השמחה - בגודל מעלתה, ועד כמה היא הכרחית לכל אחד שרוצה להיכנס ולהתחיל משהו בעבודת השם. בכל שיעור כזה הרב מפרט עצות למעשה כיצד להכניס את השמחה לחיי היום יום, עצות המלוקטות מכל שמונת כרכי ליקוטי הלכות. הרושם שהשיעורים מותירים על כל המשתתפים בו הוא אדיר. אני אישית יכול להעיד על שינויים מפליגים בכל אורחות חיי. מה שעוד מייחד את שיעוריו של הרב עטייה, הוא היכולת לתת לשומעים להבין לעומק כל פרט - אמונה יחד עם דעת. מלבד זאת, הרקע שהרב עטייה בא ממנו טרם התקרבותו לברסלב - מתוך סגנון הלימוד הליטאי, ומהיותו בנו של אחד מגדולי המקובלים, נותן רוח גבית לאנשים רבים שדרכו הם נחשפים לרבינו הקדוש. בעקבות הביקוש הרב ולכל המעוניין - התוכן שנמסר בשיעור מתומלל, ומתפרסם מידי שבוע בעלון 'ליקוטי מוהר"ן בפרשה'.

המיקום: בית רבינו - יד בנימין
שיעור של: הרה"ח ר' יעקב נתן אנשין שליט"א

מענה לחסר שהיה קיים

לפני כארבע שנים זכינו לחנוך את 'בית רבינו' ביד בנימין. עוד בשלבי הקמת בית הכנסת דאגנו שהמקום יהווה אבן שואבת ופינה חמה לכל חסידים ברסלב באזור. למען מטרה זו ייסדנו את השיעור עם הרה"ח ר' יעקב נתן אנשין שליט"א, המתקיים מידי שבוע בימי ראשון. השיעור נמסר בגובה העיניים ובסגנון של 'שיחת חברים'. בתור קהילה של מקורבים חדשים, אנו מרגישים חסר מסוים בנושאים של 'אידישקייט' והשקפה. השיעור תורם לנו המון הן ביהדות באופן כללי ובעיקר בענייניו של רבינו הקדוש. קיבלנו כלים נהדרים כדי להבין ולקיים את הדיבורים של רבינו. ב"ה לא אלמן ישראל, חלק נכבד מבני הקהילה מתאסף מידי יום ל'כולל' בו אנו עוסקים בלימוד הפוסקים ובתורות של רבינו. אך ידוע שרבינו הקדוש דיבר גם על ה'ניגון' של התורות שלו, ולכן כל כך חשוב לנו השיעורים. אנו רוצים לשמוע מה היתה הנהגתם של אנשי שלומנו לאורך כל הדורות, וכיצד הבינו והתנהגו על פי כל דיבור ושיחה של רבינו הקדוש.

לא לייפות את הדברים

ככלל, ישנם כאלו ה'פוטרים' את עצמם או אחרים באמירה של: 'חזרת בתשובה - אשריך'... אך האמת היא, שכדי להרגיש באמת את האשריך, נדרשת עבודה עקבית ויום יומית, הן בהתעוררות והן בהתחזקות. רק כך ניתן להתקדם הלאה והלאה ולא להישאר תקוע באותו מקום. כל אחד צריך לשאוף ולהיצמד להוראות ולתורות של רבינו, ולא לצייר לעצמו דמות של 'רבינו' המתאימה לאורח החיים אותו סיגל לעצמו. זוהי התמצית של השיעור. חברי השיעור באים לשמוע מהי דעתו האמיתית של רבינו, כל שבוע בנושא אחר. לאחר השיעור מתחילה העבודה האמיתית להתחיל לנטוע את הדיבורים וההדרכות של רבינו בלב של כל אחד ואחד

נקודת המוקד
הצצה להתפשטות
אורו של הרבי
במקומות חדשים
ורחוקים

בית הכנסת קעניג – ברסלב

הר"ר נתן מאיר פירר הי"ו - גבעת שאול, ירושלים.

הפעם לשם שינוי, נסקר בית כנסת וותיק שהוקם לפני שנים רבות. נקדים ונאמר, כי ההיסטוריה של חסידי ברסלב בשכונת גבעת שאול, כבר נרשמה לפני שנים ארוכות. אחד מתלמידי הקרובים של החסיד הנודע רבי אברהם שטרנהרץ קיבץ את חסידי ברסלב ויחד היו מתפללים בבית הכנסת 'מחנה ישראל'. ר' אברהם שטרנהרץ עצמו אף היה מגיע לעיתים ומוסר שם שיעורים בספרי רבינו. גם הרה"ח ר' יצחק גלבך ועודו היו בין הבאים לבית כנסת זה. אמנם במהלך השנים הלכו והתמעטו חסידי ברסלב בשכונה.

ייסוד בית הכנסת במתכונתו הנוכחית התרחש בשנות התש"מ. אז אסף הר"ר מנחם מן המשמש כגבאי בית הכנסת עד היום, יחד עם הר"ר נתן אנשין את חסידי ברסלב תושבי גבעת שאול של אותה תקופה, ויחדיו הקימו את בית המדרש הנקרא על שם הצדיק.

בתקופה הראשונה שכן בית הכנסת בדירה שכורה או במקלט, אך עד מהרה נקרתה לידם הזדמנות פז למקום של קבע, ומעשה שהיה כך היה: בגבעת שאול התגורר יהודי בשם ר' שמואל יעקב וינברג. הוא היה חמיו של ר' אלעזר מרדכי קעניג - אביו של הרה"ח ר' גדליה קעניג זצ"ל. ר' שמואל יעקב זה בנה סביב ביתו בית הכנסת מיוחד עבור משפחתו המורחבת. בית הכנסת נקרא בשם 'אוהל יעקב', או כפי שמכנים אותה תושבי השכונה - 'קעניג'ס שול'.

שנים לאחר מכן, בעת שחסידי ברסלב חיפשו אחר מקום קבוע לשכן את בית הכנסת, היה בית הכנסת כמעט ריק ממתפללים, ואך בקושי הצליחו לקבץ בו מניין לתפילות. משכך, הציעו בני משפחת קעניג לחסידי ברסלב לבוא ולהתפלל בבית מדרשם.

הרעיון התקבל בחיוב, וחסידי ברסלב קבעו את משכנם בבית כנסת זה. מחוץ לבית הכנסת גם הוצב שלט: בית הכנסת אוהל יעקב קניג - דחסידי ברסלב.

אגב, מנהג ייחודי קיים עד היום בבית הכנסת. מידי שבת בשבתו לאחר התפילה בבוקר טרם תחילת הקידוש, לומד אחד מהמתפללים לפני הצבור בספר ה'שאלות' (לרב אחאי גאון) עם פירוש 'רקח מרדכי'. פירוש זה חיבר הרב אלעזר מרדכי קעניג זצ"ל, שהיה תלמיד חכם מופלג.

אירי הנח והוך

בבית הכנסת זה שכבר קיים כאמור עשרות רבות של שנים, התפללו במהלך השנים רבים וטובים מזקני אנשי שלומנו. מהם שעדיין מתגוררים בשכונה ובאים להתפלל בקביעות בבית הכנסת, ומהם שעברו מגבעת שאול למרכז העיר או למקומות אחרים. אין ספק שלכולם שמורה בלב פינה של געגועים לפינת יקרת זו, בית המדרש שכתליו ספוגים בשעות רבות של תורה, תפילה ועבודת השם.

בין המתפללים הקבועים ניתן למנות את הרב הגאון ר' אליהו נחום פרנקל שליט"א, מגדולי התלמידי חכמים שבשכונת גבעת שאול, המכריע בסוגיות ההלכתיות ובהנהגת בית הכנסת בפן ההלכתי.

שכונת גבעת שאול מאוכלסת בציבור גדול שאינו נמנה בדווקא על קהילה מסוימת. לכן, אך טבעי לראות יהודים רבים הבאים לתפילת ליל שבת של ברסלב, לקבל שבת קודש מתוך שמחה והתלהבות.

באחד משבתות הספירה נכנס לבית הכנסת אחד השכנים - אברך ליטאי. משהסתיימה התפילה נעמד וסיפר: ישבתי בבית ושמעתי את ה'ספירת העומר' שלכם, עד שהרגשתי שאני חייב לדרת ולהתחמם עם כזו 'ספירה'!

אם בספירת העומר עסקינן נציין עוד, כי למרות שהתפילות בבית הכנסת מתקיימות בימי שבתות וימים טובים - השנה כמו גם בשנה שעברה, יזמו כמה אברכים לקיים בימי ספירת העומר מניין מיוחד לתפילת מעריב. זאת כדי שכלל אנשי שלומנו בגבעת שאול יזכו לומר את ה'ספירה' בחיות ובהתלהבות גם בימות החול.

לא נחים ולא שוקטים

בשנים האחרונות ממש, עם התרבות אברכים צעירים שבאו להתגורר בשכונת גבעת שאול, רוח של התחדשות החלה לנשב בין כותלי בית הכנסת.

התעוררות גדולה זו באה לידי ביטוי בתחומים רבים, הן בכמות והן באיכות. התפילות הקבועות, וכן סעודה שלישית אותה נוהגים אנשי שלומנו לסעוד בצוותא חדא, קיבלו פנים חדשות בזכות הציבור הגדול שהחל להשתתף בהם בקביעות.

בבית כנסת זה שבו מתכנסים יחד זקנים ונערים - ציבור גדול ומגוון, יכולים כולם להעיד על האווירה המיוחדת השוררת בבית הכנסת. אווירה כזאת התורמת לעבודת ה' הפרטית של כל אחד ואחד.

כמו כן מתקיימת בבית הכנסת 'חבורה', בה משתתפים בעיקר האברכים הצעירים. בחבורה מתאספים יחד פעם בשבוע ללימוד והליכה עם התורה הזמנית.

עם התרבות הבחורים ו'בני הנעורים' בקהילה, הקימו גם 'שיבת בין הזמנים' לכל בחורי אנשי שלומנו היקרים. במסגרת 'שיבת בין הזמנים' מנצלים הבחורים את הזמן בעמל התורה, והוגים בספרי רבינו הקדוש ותלמידיו. בסיום בין הזמנים השתתפו הבחורים בנסיעה מאורגנת למירון ולמקומות הקדושים.

דוגמא נוספת מההתפתחות והפריחה של בית הכנסת: אם עד לא מכבר היו מארגנים רק את היארצייט של רבינו הק' בחול המועד סוכות, ואילו בעשרה בטבת היה כל אחד הולך להתכנסויות הגדולות של אנ"ש בירושלים - בשנה האחרונה פרסמו ברחבי השכונה מודעות על קיום היארצייט של מוהרנ"ת. המאמצים אכן נשאו פרי, בלילה המיועד התאספו ובאו כלל אנשי שלומנו יחד עם ציבור גדול מאוד שהגיע גם מבחוץ. במהלך ההילולא אף התקיים יריד ספרים מיוחד, בו נמכרו ספרי ברסלב רבים במחירים מוזלים.

הגידול המבורך ניכר היטב, עד שהמקום נעשה צר מלהכיל את כל הבאים והמתדפקים על דלתות בית הכנסת. גבאי בית הכנסת עמלים בימים אלה על תוכניות להרחבת בית הכנסת, הן את פנים היכל בית הכנסת והן את חדר המבוא והספח. אנו תקווה שיזכו בקרוב לברך על המוגמר, לשכלל את בית ה' כראוי וכיאות ולהגדיל ולהאיר את אורו של רבינו הקדוש.

אהבה שקלה אהתשודה

- הר"ד אפרים שפירא הי"ד -

"אני שומע את החברים סביבי שדים 'אומן אומן ראש השנה' בכל ההתלהבות, ואני רוצה לצעוק עליהם שאסוד בכלל לנסוע לאומן, ואז אני נזכר שבעצם אני בעצמי נמצא כעת באומן, אבל עדיין הצעקה מומשיכה לעמוד על שפתי 'אסוד לנסוע לאומן'..."

חסידות, אבל את המושג של 'התבטלות לצדיק' לא היה.

סבי הגיע פעם לשול אך הוא ראה שם את ה'זקנים', אז הוא לא הרגיש שזה בשבילו, והלך לחב"ד, גם אבי היה יושב הרבה בשול ושומע את השיעורים. כך שמילדות הכרתי את ברסלב וקראתי סיפורי מעשיות וגדלתי על תורות של רבינו ועל הניגונים של ברסלב, אבל זה לא היה עניין של אמונה בצדיק והתקרבות אליו.

במשך השנים, התחלתי לחפש לעצמי מקום ודרך והתחלתי יותר ויותר להימשך לחב"ד, הייתי מתוועד רבות ומקיים שיחות ואת כל הנהוג בחסידות זו, ובשונה מהמשפחה שלי, חשבתי להיות חבדניק ממש, והייתי הולך הרבה למשפיעים, ועושה את כל ההנהגות.

חסידות ועמקות בלי התבטלות

נולדתי ביצרה לאבי שהיה ר"מ בשיבת 'עוד יוסף חי', כשהייתי ילד קטן עברנו למעלה לבונה, ואח"כ לרמת גן, כך שבעצם רוב חיי גדלתי ברמת גן סמוך מאוד לבני ברק.

אבי בא ממשפחה ירושלמית 8 דורות, סבי גדל סמוך למאה שערים ולמד בתלמוד תורה חסידי, אך את ילדיו הוא כבר שלח לבית ספר דתי. גם סבי וגם אבי היו חזקים מאד ב'חסידות', ביתינו היה בית מלא בתורות של החסידות והעניינים של החסידות והעמקנו רבות בספרי

היה ברירת מחדל ולא החלטה ברורה שאני רוצה לנסוע, אלא שלמען החיים שלי כפשוטו אני חייב לנסוע אליו..

"אני לא עשיתי כלום, זה רק השי"ת הלבד שמשך אותי לכל מקום כדי שאגיע למקום תיקוני הנצחי"

מכאן ואילך כל מה שאספר על הדרך, אלו דברים שלא אני עשיתי אפילו לא כאילו, זה הכל השי"ת סיבב, צריך להבין שוב; במשפחה שלי אין דבר כזה לצאת מארץ ישראל!!

יום אחד החלטתי, שאני קופץ למשרד הפנים. הייתי מופתע ביותר מעצמי שאני עושה את הדרכון. עוד לא קלטתי שעשיתי דרכון, איך שאני יוצא ממשרד הפנים, אני רואה שלט כתוב עליי; משרד נסיעות לחו"ל, עם פרסום נסיעה לאומן. נכנסתי ושאלתי מתוך 'התעניינות' ולא מתוך מחשבה לנסוע, כמה עולה כרטיס? אז הוא אומר לי, 'מתי אתה רוצה לנסוע?' אמרתי לו, 'אבל אני לא רוצה לנסוע', אז הוא אומר לי 'אז למה באת?' אמרתי לו 'לשמוע', אז הוא בדק לי, ואני באותם רגעים, אפילו לא ידעתי מתי יוצא ראש השנה, בסוף הוא אמר לי, 'ש לי טיסה כך וכך, אתה רוצה שאני אסגור?' אמרתי לו 'בסדר תסגור!'

חזרתי הביתה - ואי אפשר להסביר אבל הפחד שעשיתי את זה וקניתי כרטיס היה עצום אצלי מעצמי, אבל נשאר לי כל הזמן 'תקוה' שאולי אני יבטל אותו. לאחר כמה ימים עיכלתי את זה, והבנתי שאני הולך לנסוע לרבינו על ראש השנה, הרגשתי שאני חייב מישהו שיציל אותי, וגם אם כולם יתנגדו אין לי שום ברירה זה פיקוח נפש בשבילי.

כצעד ראשון, שאלתי רבנים אם הדבר מותר הלכתית, והם כמובן אמרו שזה מותר, אחרי זה ניסיתי להבין מה זה, למה עושים את זה, שאלתי את דודי, שיש לו קשר עם ברסלב והתייעצתי איתו, הוא אמר לי 'תדע לך, שיש הרבה אנשים שאני חושב שזה לא עזר להם', אמרתי לו 'תשמע, אני חייב מישהו שיציל אותי, שווה לי להמר על זה'. מבחינתי התקווה האחרונה, היה 'אומן ראש השנה'.

בשלב מסוים בחודש אלול סיפרתי לאבי את הדבר, הוא אמר שאני יכול "לעשות תשובה" (על החלטתי לטוס...), כי עכשיו זה זמני תשובה, אמרתי לו 'אני יעשה תשובה, אבל באמת אני לא יודע מה רצון ה', וזה היה לי קשה כמובן, כל מה שהייתי רגיל היה מאבי, וכל מה שהוא חייך אותי כל החיים, ועכשיו ממש לעשות להיפך, וזה היה צער, אבל הבנתי בנפשי שאין לי שום ברירה אחרת, זה היה דרכו של הרבי למשוך אותי בכל הכוח למרות מניעות המוח, והמניעות מאנשים, להמשיך ולסחוב אותי בלי הבנה, רק כדי להציל את חיי ברוחניות ובגשמיות.

נסעתי לאומן לבד בלי מישהו שאני מכיר, והכל היה מאד מוזר בעיני כל המסביב, הרגשתי נורא ואיום, הכל לא נתפס לי בראש ולא הסתדר עם כל מה שגדלתי עליו. כל האנשים שאני מכיר בעולם התנגדו לנסיעה לאומן ולא היה מישהו שתמך בי.

הגעתי לאומן, באמצע ליל זכור ברית, המקום היה נראה כמו ל"ג בעומר במירון, שאלתי את אחד האנשים היכן הקלוז, שם היה לי חבר שהיה צריך לדאוג לי למקום לישון.

הגעתי לקלוז, אמרתי מהר את התפילה והסליחות, לא רציתי כלום

בשלב מסוים בחיי, נוצר אצלי חוסר רוחני גדול, והרגשתי ששום דבר לא עוזר לי, הייתי מקיים כל מיני הנהגות של חב"ד במסירות, אבל לא הרגשתי יותר טוב, וחיפשתי בנרות משהו שיחיה אותי.

הייתי יוצא מהתוועדות עוד יותר צמא לה' ומחפש משהו בכל הספרים שאני רואה שיחיה אותי ולא מוצא!

מוהרנ"ת מחיה נשמה

באותה תקופה הסתכלתי כרגיל בימי חיי הרבה בספרי חסידות מכל הסוגים. יום אחד הקרה ה' לידי את הספר חיי מוהר"ן, לקחתי אותו איתי, ומרוב שנשביתי במתק לשונו של מוהרנ"ת זיע"א איך שהוא מתאר את החן הנפלא של רבינו הקדוש, קראתי אותו מתחילה ועד סוף בשקיקה. הדברים שקראתי נתנו לי חיות גדולה, אז עברתי לימי מוהרנ"ת שזה היה קצת יותר קשה מבחינת המחלוקת והיסורים שעברו עליו בכל עת, אבל גם זה החיה אותי, אמנם עדיין לא התקרבתי אבל הרבי כבר התחיל למשוך אותי אליו.

לפני שאני ממשיך, אני צריך לעצור לרגע, ולהסביר שמבחינת המשפחה שלי, לנסוע לאומן נחשב לדבר מאוד לא חיובי, גם בגלל שלא יוצאים מארץ ישראל, וגם עצם העניין של לצאת מארץ ישראל בגלל התבטלות לצדיק, שכאמור כל עניין ההתבטלות לצדיק נתפס אצלם בצורה לא חיובית.

למעשה, לא עלה על דעתי לעולם, שאי פעם אצא מארץ ישראל. כשגרתי תקופה בצפת היו כמה חסידי ברסלב שניסו לשדל אותי לנסוע, וזה היה הסדק הראשון שאולי אני יעשה את זה פעם.

באותה תקופה - וכאן מתחיל עיקר ההתקרבות שלי ואיך השי"ת ריחם עלי שאזכה להתקרב למקור החיות שלנו - הייתי בתקופה קשה מאוד, עזבתי את הישיבה בה למדתי והתחלתי לעבוד, היה לי צמא מאוד גדול לה', ולא מצאתי מישהו או משהו שיחיה אותי. באותה שנה גם אחד הבנים שלי היה תלוי בין חיים למוות בגלל וירוס קשה ר"ל, ועוד דברים לא פשוטים בכלל עברו עלי בשנה הזאת, כך שהכל ביחד יצר מצב שהרגשתי מצוקה נוראית בחיי. חיפשתי מישהו שיציל את חיי כפשוטו, הגשמיים והרוחניים, ואיפה שהסתובבתי זה לא עזר.

התבודדות היא פיקוח נפש

הגיע בין הזמנים של הקיץ של אותה שנה. הלכתי ברחוב, וראיתי שיימסר בבית הכנסת שיעור של ברסלב, אז אמרתי אני הולך, בא ננסה, והרב שם דיבר על ההתבודדות. כשיצאתי, אמרתי לעצמי 'אולי כך ה' מדבר אלי? אז אני צריך לעשות התבודדות' וכך עשיתי, וזה היה ממש מהפך בחיי, אין לי מילים לתאר איך ההתבודדות פשוט הפכה אותי משבר-כלי נפשית לאדם חי ונושם, עד כדי כך, שכשהייתי חוזר באותה תקופה הבייתה, ובני ביתי היו שואלים 'איך היה?', הייתי אומר 'פיקוח נפש'!!!

ממש כך הרגשתי! שאם אני לא מתבודד, אין לי חיים! וזה היה מדהים כל מה שהתבודדות עשתה לי, היא שינתה אותי מהקצה לקצה כפשוטו.

אחרי תקופה התקרב חודש אלול, ואני הבנתי שאני לא יצליח להחזיק בהתבודדות בלי להתקדם בברסלב ובלי להתקרב לרבינו יותר, ולא היה לי שום ברירה אלא לנסוע לרבינו, אני מדגיש שמבחינתי זה

ללמוד גמרא ולא הצלחתי בשום אופן! כבר לא חשבתי שאי פעם אעשה זאת, ובזכות הנסיעה לרבינו התחלתי ללמוד גמרא, ועוד דברים רבים השתנו אצלי לגמרי.

הרבי לא מרשה לשתות 'משקה' אז לא שותים ויהי מה

גם תהליך ההתקרבות שהחל אחר כך היה קשה מאד, בדיוק התחלתי לשמש כמשפיע בישיבה של אבי, עשיתי כמה התוועדויות אבל ההתקרבות שיבשה את התוכניות. אבי לא רצה שאני ידבר על הצדיק ואומן, ואני הבנתי שאני הולך לשלם 'מחיר' על ההתקרבות, בתחילה ניסיתי לומר לו שאני לא ידבר על ברסלב, אבל בתכל'ס היה לי מאד קשה, בפרט שבהתוועדויות שותים משקה, וכשראיתי שלפי דעת רבינו אסור לשתות, הפסקתי מייד, וזה כמובן הרס לי את ההתוועדויות, שזה היה חלק גדול מהחיים והחיות שלי, זה היה גם תעסוקה וגם פרנסה, ומטבע הדברים התחלתי לאבד חברים, פשוט כי הפסיק להיות לי עניין, וכל הסגנון של חיי התחיל להשתנות. הבנתי שאני לא יכול להישאר בישיבה, וזה היה הקושי הכי גדול שלי בהתקרבות לרבינו.

חיפשתי מקום יותר חרדי, עברתי לנחליאל שזה מקום שיש בו גם חרדים וגם דתיים, שם היה בית כנסת ברסלב, והתחזקנו שם. בעצם, במובן מסוים, איבדתי את כל העולם הרוחני שהכרתי עד ההתקרבות, ואכן בתחילה לא הייתי מסוגל לעשות כלום, כי דרך רבינו זה ממש שונה מכל מה שהייתי רגיל אליו. לדוגמא כשראיתי חסידי ברסלב אומרים תהלים בציון רשב"י, הייתי חושב מה זה הפשיטות הזאת, איפה העמקות והניגונים כמה שעות, וזה היה שונה כל כך.

אז לא היה לי ברירה ב"ה, התחלתי לזרוק הרבה דברים מהחיים שלי, ואחרי שלא היה לי את כל מה שהייתי רגיל, הייתי חייב לעבור תהליך, ללמוד סגנון ואנשים חדשים ולקבל את זה, וזה היה לא פשוט, והכל היה נס ופלא.

אהבה לרבי מקלקלת את השורה ומקרבת גם את האדם שהוא חיי בהפך הגמור מדרכו של הרבי

וכך אני זוכה ב"ה מיום ליום - גם היום כשאני כבר גר בביתר - יותר ויותר להתחבר לרבי שרק הוא יכול היה להציל אותי וזה היה ההתקרבות שלי, ה' ריחם עלי שהיה לי תמיד אהבה עצומה לרבינו, וזה קלקל את השורה ממש, וזה מה שגרם שהייתי מוכן לעשות הכל ולשלם על הכל, כי אין כמו הרבי בעולם! ■

רק לישון ולברוח' מעצמי, לאחר התפילה אמרתי לחברי שאני רוצה ללכת לדירה ולישון, הוא ענה לי, 'אני לא חוזר עכשיו, אני הולך עכשיו לצינן לעשות את סדר היום - וידוי והתיקון הכללי וכל השאר, אמרתי לו 'אני רוצה ללכת לדירה', אז הוא אמר לי 'אני לא הולך עכשיו לדירה, אתה רוצה תמצא את המקום לבד, אני הולך לצינן, לא היה לי ברירה והלכתי עמו לצינן.

להיתפס אצל הרבי, זה להיוולד מחדש!

וכמו בכל הסיפורים המדהימים האלו שחוזרים על עצמם, ובכל פעם מרגשים מחדש, מוצא את עצמו ר' אפרים בוכה את חייו ואת נשמתו, כל החיים עוברים לפניו באותם רגעים שבהם חש את מה שלא חש בשום מקום אחר, שכאן יש משהו שמבין אותו באמת עד הסוף, כאן יש משהו שנותן את הפיתרון האמיתי לחיים, וכמו שמתאר זאת ר' אפרים "בכיתי באמצע התיקון הכללי, כמו שלא בכיתי בחיים, וזהו נתפסתי בשק, ידעתי ש'פה אשב כי אויטיה'.

כמובן שאח"כ היה עוד מעברים, אבל הבנתי שמצאתי את מקומי, ואפ' שהסתובבתי בהרבה חסידויות אבל תמיד הרגשתי שזה סביב הנקודה אבל עדיין זה לא זה, לעומת אותם רגעים שהרבי תפס אותי, הרגשתי מייד שרבינו הבין אותי, ואין לי איך להסביר את זה אבל הוא הבין אותי עד הסוף, הייתי במקום אחר, זה היה כמו לידה מחדש".

הרבי שינה את חיי מקצה לקצה

רק שתבין כמה הייתי רחוק וכמה זה נס ועל טבעי שהגעתי לאומן, שבסעודת ראש השנה, החברים רקדו 'אומן אומן ראש השנה', ומבחינתי זה היה כפירה וכמעט צעקתי עליהם 'איך אתם מסוגלים לרקוד מדבר שאסור לעשות? ואני... באומן.

מאותו רגע, 'השמיים נפתחו', כמובן שכשחזרתי מאומן, 'חטפתי' מכל הכיוונים, מהמשפחה והחברים, אבל אני כבר אמרתי להם 'זהו! אני מבחינתי כבר חסיד ברסלב!!!' למרות שעדיין הייתי מסוגל לומר את המילים 'חס ושלום' על אומן ראש השנה, כיוון שזה הדבר הכי הפוך ממה שאני חושב בשכל.

בפעם השנייה נסעתי בר"ח ניסן, ושוב, עם התנגדות של סובביי. היה לי ממש קשה, אבל שם היה נפלא, שנה אח"כ כבר נסעו איתי בני ביתי, כי היה אצלי שינוי גדול מאד בעבודת השם ובכל העניינים גם בגשמיות ומאז פחתה קצת ההתנגדות.

אני יכול לומר לך פרט אחד כמשל לעשרות דברים שהשתנו אצלי מהקצה לקצה בזכות הנסיעה לרבינו הקדוש; עשר שנים ניסיתי

חדש חדש ונתחדש!

ניתן להשיג:

עיר	כתובת	שם הציג
ירושלים		
ירושלים	כירגוניים 7 קומת קרקע	משפחת ר' אפרים בדרמן
ירושלים	סלונים 17 מא"ש	משפחת ר' ישראל יצחק ברוין
ירושלים	הורבין 9 מא"ש	משפחת הר"ח ר' שמעון שפירא
ירושלים	מבוא ליבנה 1	משפחת ר' אפרים פורטנוי
ירושלים	ישיא ברכה 49/2	משפחת ר' ועלווי שווארטץ
ירושלים	חוקיהו שכתאי 11 קומת בניסה	משפחת ר' אליהו נהרי
בית שמש		
בית שמש	בו איש חי 51 קומה 3 - הפגיכה	משפחת ר' יהודה צבי ברוין
בית שמש	רבי אלעזר 27 בניסה ג דירה 16 - רמה 2	משפחת ר' יעקב אהרן גרוס
בית שמש	שדרות האמוראים 16/22 קומה 6	משפחת ר' שמעלקא גלבך
בית שמש	האמוראים 86/3 רמה ד	משפחת ר' שמעון בריינס
בית שמש	רב חנו 26 דירה 8 רמה ד	משפחת ר' דוד ברגשטיין
בית שמש	מנחת יצחק 12 קומה 1 (המריזה)	משפחת ר' נחמן קיפניס
טבריה עילית		
טבריה עילית	חורב אלישיב 5 דירה 4	משפחת ר' יצחק חשין
ביתר עילית		
ביתר עילית	נבוברגא 31	משפחת ר' ישי קופרמן
ביתר עילית	חורב שך 78	משפחת ר' אהרן הרמן
ביתר עילית	פחד יצחק 31	משפחת ר' נחמן הופמן
צפת		
צפת	לוחמי הנטאט 9	משפחת ר' שרגא מלמד
צפת	צולל 7 בניסה א קומה 6-	משפחת ר' יוסף גלנט
החבל הארץ		
אשדוד - אשקלון	היותם 14/4	משפחת ר' אברהם בני עיש
באר שבע	אביגדור המאירי 29/3	משפחת ר' אלדד אליאסי
בר יוחאי	מתת דג מרומ הגליל	משפחת ר' ניב לויאר
גוש עציון	בת עין	משפחת ר' אברהם יצחק סגל
גן יבנה	התבור 49	משפחת ר' עודו נבאי
הר יונה	פנחס מילר 2/22	משפחת ר' נחמן מלמד
זכרון יעקב	אח עזי בו 20	משפחת ר' אלון חלמיש
חיפה	מכאל 25 דירה 1	משפחת ר' דוד ישי
יבנאל	ספורי 1	משפחת ר' צ'רטיקוב מאיר
יבנה	הסנין 1 דירה 24	משפחת ר' גיא אליאסי
יערה	יערה	משפחת ר' יוסף כרובי
ניר עקיבא	ניר עקיבא 75 ד.ג. הנגב	משפחת ר' שמואל ישראלי
נתיבות	מל"ח 5 נתיבות	משפחת ר' ישעיה אריאל
עפולה	ינאל הבית 3/8 גבעת המורה	משפחת ר' אשר זוהר
רחובות	ווייני 9	משפחת ר' עודד טרי
רכסים	דרך הרב מישקובסקי 10/11	משפחת ר' עמוס בוקובזה
אזור המרכז		
בני ברק	חזון איש 40 קומה 4	משפחת ר' יחיאל רוט
בני ברק	רשב"ש 9 קומה א	משפחת ברנץ
אלעד	בו זכאי 52 קומה א	משפחת ר' אריאל ארו
רמת השרון	מדיעין 22	משפחת ר' אסף מזמר
מודיעין עילית	יהודה הנשיא 13 קומה 4	משפחת ר' נפתלי קרלבר
נתיבי	רבי עקיבא 25 קומה ג - קריית צאנז	משפחת ר' נחמן וייספיס
עמנואל		משפחת ר' בצעיון הרמן
חדרה		משפחת ר' עופר ספיר
רמלה		משפחת ר' פינחס אלעזר
ראש העין		משפחת ר' יוסף עזרמי
תל אביב		משפחת ר' שלום יוסף משאש
תלמיאל		משפחת ר' מלאכי לוינטל
הוד השרון		משפחת ר' יוסף צבי הרצוג
ראשון לציון		משפחת ר' אלרועי צורה
הרשף		משפחת ר' יעקב צוקרמן
חול		
ארה"ב	8456509638	משפחת ר' יחיאל מאיר פרלשטיין
אנגליה - לונדון	442088024970	משפחת ר' מרדכי רוזנפלד

הופיע לאור עולם מוסף חדש ומיוחד 'אבקשה לבית'

הווי רוחני מאיר ומיוחד שיכניס את אורו הקדוש של רבינו הקדוש אליכם לתוך הבית פנימה

הצטרפו עוד היום לשותפי אבקשה המפארים את שמו של רבינו הקדוש

» וקבלו את שני הגליונות עד הבית בכל חודש «
 02-6237686 שלוחה 3 מוקד 'אבקשה לבית'